

BELGISCHE SENAAT**SENAT DE BELGIQUE****ZITTING 1984-1985****SESSION DE 1984-1985**

20 MEI 1985

20 MAI 1985

Ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen (artikelen 25 tot en met 41 en 88)**Projet de loi portant des mesures fiscales et autres (articles 25 à 41 et 88)****VERSLAG****NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
JUSTITIE UITGEBRACHT
DOOR DE HEER VAN ROMPAEY****RAPPORT****FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR M. VAN ROMPAEY****UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE****EXPOSE DU MINISTRE DE LA JUSTICE****I. Maatregelen ter bevordering
van de veiligheid van de burgers****I. Mesures tendant à renforcer
la sécurité des citoyens**

Bij de actualisering van het regeringsprogramma, heeft de Regering op 14 maart 1985, op voorstel van de Minister van Justitie, een reeks maatregelen goedgekeurd die een grotere veiligheid van de burgers beogen:

A l'occasion de l'actualisation de son programme, le Gouvernement a approuvé, le 14 mars 1985, une série de mesures, proposées par le Ministre de la Justice, visant à renforcer la sécurité des citoyens:

1. Hervorming van het Strafwetboek**1. Réforme du Code pénal**

De Koninklijke Commissaris voor de hervorming van het Strafwetboek legt de laatste hand aan het voorontwerp van Strafwetboek (algemeen gedeelte).

Le Commissaire royal à la réforme du Code pénal termine l'avant-projet de Code pénal (partie générale).

De Minister van Justitie zal dit voorontwerp voorleggen aan de Commissie voor de hervorming van het Strafwet-

Le Ministre de la Justice soumettra cet avant-projet à la Commission pour la réforme du Code pénal, aux milieux

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

Vaste leden: de heren Cooreman, voorzitter, Boel, de dames Delruelle-Ghobert, De Pauw-Deveene, de heer Egemeers, Mevr. L. Gillet, de heer Goossens, Mevr. Herman-Michielsens, de heren Lallemand, Minet, Pede, Pouillet, Mevr. Remy-Oger, de heer Reynders, Mevr. Staels-Dompas, de heren Van In, Verbist, Weckx en Van Rompaey, verslaggever.

Plaatsvervangers: de heren Gijs, J. Gillet, Lagae, Sondag et Wyninckx.

Ont participé aux travaux de la Commission:

Membres effectifs: MM. Cooreman, président; Boel, Mmes Delruelle-Ghobert, De Pauw-Deveene, M. Egemeers, Mme L. Gillet, M. Goossens, Mme Herman-Michielsens, MM. Lallemand, Minet, Pede, Pouillet, Mme Remy-Oger, M. Reynders, Mme Staels-Dompas, MM. Van In, Verbist, Weckx et Van Rompaey, rapporteur.

Membres suppléants: MM. Gijs, J. Gillet, Lagae, Sondag et Wyninckx.

R. A 13246**R. A 13246***Zie:**Voir:***Gedr. St. van de Senaat:****Document du Sénat:**

873 (1984-1985) N° 1 Ontwerp van wet

873 (1984-1985) N° 1 - Projet de loi.

boek, aan de meest direct belanghebbende kringen (met name de gerechtelijke kringen) en ook aan de Commissies voor de Justitie van Kamer en Senaat. Na deze brede gedachtenwisseling zal de Regering dan conclusies trekken en een wetsontwerp indienen tot hervorming van het Strafwetboek.

2. Audit van het Gerecht

De Minister zal het gerecht laten doorlichten om na te gaan of de middelen die nu ter beschikking van het gerecht worden gesteld, optimaal worden benut. In een tijd van beperkingen moet er ook gestreefd worden naar een grotere efficiëntie in een poging om de bestaande middelen zo goed mogelijk aan te wenden.

3. Informatie van het publiek

De Minister zal verschillende middelen aanwenden om het publiek beter in te lichten over de bestaande en de nieuwe wetgeving, over de diensten die het gerecht verstrekt, over de rechten en plichten van de burgers en de ware toedracht inzake preventie en repressie van de misdadigheid.

4. Computerisering van de griffies en parketten

De diensten van het gerecht moeten het nog maar al te vaak stellen met archaïsche middelen.

De computerisering van de griffies en parketten zou het personeel kunnen vrijmaken voor belangrijker taken, terwijl het nu zijn tijd moet steken in administratieve opdrachten die op een nagenoeg ambachtelijke wijze worden uitgevoerd.

De computerisering van de politieparketten is al begonnen. Een model-project zal nog in 1985 toegepast worden bij de rechtbanken van eerste aanleg en de parketten van Brussel, Leuven en Nijvel.

De computerisering van alle rechtbanken van eerste aanleg en parketten van eerste aanleg zal in 1986 worden afgerond.

De volledige computerisering van de arbeidsrechtbanken en van de rechtbanken van koophandel zal in 1987 en 1988 klaar zijn.

5. Gerechtelijke achterstand — Versterking van de personeelsformaties in de rechtbanken, parketten, griffies en diensten van de parketten van eerste aanleg

Dit is het onderwerp van afdeling I van hoofdstuk III van dit wetsontwerp.

6. Gerechtelijke politie

De personeelsformaties van de gerechtelijke politie zullen worden versterkt en de uitrusting ervan gemoderniseerd. Tewerkgestelde werklozen zullen vanaf 1985 ter beschikking worden gesteld van de G.P. om de politie van een aantal administratieve taken te ontlasten.

les plus directement intéressés (notamment les milieux judiciaires) et aux Commissions de la Justice de la Chambre et du Sénat. De ce large débat, le Gouvernement tirera les conclusions et déposera un projet de loi réformant le Code pénal.

2. Audit de la Justice

Le Ministre de la Justice mettra en œuvre un « audit de la Justice » en vue d'examiner si les moyens actuellement mis à la disposition de la Justice sont utilisés au mieux. En période de restriction, l'efficacité doit être recherchée également dans un effort d'utilisation optimale des moyens existants.

3. Information du public

Par divers moyens, le Ministre de la Justice améliorera l'information du public sur les législations existantes et nouvelles, les services rendus par la justice, les droits et devoirs des citoyens et les réalités de la prévention et de la répression de la criminalité.

4. Informatisation des greffes et parquets

Les services de la Justice en sont encore parfois réduits à des moyens archaïques.

L'informatisation des greffes et des parquets libérerait pour des tâches essentielles un personnel absorbé par des besognes administratives réalisées dans des conditions artisanales.

L'informatisation des parquets de police est en cours. Un projet pilote sera appliqué dès 1985 aux tribunaux de première instance et parquets de Bruxelles, Louvain et Nivelles.

En 1986, l'informatisation des services de tous les tribunaux de première instance et parquets de première instance sera menée à bien.

Les services des tribunaux de commerce et du travail seront informatisés complètement en 1987 et 1988.

5. Arriété judiciaire — Renforcement des cadres des tribunaux, parquets, greffes et services des parquets de première instance

C'est l'objet de la section I du chapitre III du présent projet de loi.

6. Police judiciaire

Les cadres de la police judiciaire seront renforcés et l'équipement de celle-ci modernisé. Des chômeurs mis au travail seront dès 1985 mis à la disposition de la P.J. pour décharger les policiers de certaines tâches administratives.

7. Ministerie van Justitie

In 1985 al zullen tewerkgestelde werklozen de Dienst voor vreemdelingen, de strafinrichtingen en de instellingen voor jeugdbescherming komen helpen.

8. Opleiding van de politie

De school voor criminologie en criminalistiek en het Nationaal Instituut voor criminalistiek krijgen op de begroting 1986 ruimere middelen toebedeeld.

9. Hulp aan de slachtoffers

Het betreft hier afdeling II van hoofdstuk III van het ontwerp.

10. Reglementering van de wapenhandel

Het Ministerie van Justitie zal een wetsontwerp indienen betreffende de vestiging als wapenhandelaar en de rechtstoestand van de wapenverzamelaar.

In dit ontwerp wordt onder meer bepaald dat, behoudens voor de uitvoer, de fabrikanten, wapenhandelaars en ambachtslieden geen vuurwapens met getrokken loop voor de jacht of de sport mogen verkopen of overdragen, zonder eerst de volledige identiteitsgegevens van de koper te controleren en te registreren.

II. Verhoging van de personeelsformatie van de rechtbanken van eerste aanleg

De wet van 28 juni 1984 heeft de personeelsformatie gewijzigd bij de hoven van beroep. In deze wet wordt de personeelsformatie van de rechtbanken van eerste aanleg opgetrokken, onder meer op basis van de werkzaamheden van een Commissie die in 1975, op initiatief van de Minister van Justitie, werd ingesteld.

De Commissie belast met het uitwerken van de criteria voor het vaststellen van de personeelsformatie van de magistraten van de hoven en de rechtbanken heeft, voor het bepalen van het aantal magistraten bij een rechtbank of een parket, een enkel criterium aangenomen, namelijk :

het aantal zaken dat ze moeten afhandelen, d.w.z. :

- de nieuwe burgerlijke zaken (burgerlijk, sociaal of handelsrecht) ingeschreven op de algemene rol of de bijzondere rollen;
- de nieuwe strafzaken;
- de nieuwe zaken met minderjarigen.

De werkzaamheden van de Commissie werden bekritiseerd, inzonderheid dan wat betreft het nationale gemiddelde voor de activiteit per magistraat.

Deze rekenkundige bewerking zou tot een ware inflatie leiden, aangezien het aantal nieuwe zaken gestegen is van 207 425 in 1977 tot 247 534 in 1983.

Nu kan er op basis van de begrotingsgegevens maximaal een verhoging met 10 pct. van de personeelsformatie van de zittende en de staande magistratuur worden overwogen, d.i. vermeerdering met nagenoeg 80 personeelsleden.

7. Ministère de la Justice

Des CMT renforceront dès 1985 l'Office des étrangers, les établissements pénitentiaires et les établissements de protection de la jeunesse.

8. Formation des polices

L'école de criminologie et de police scientifique et l'Institut national de criminalistique verront augmenter leurs moyens dans le budget de 1986.

9. Aide aux victimes

Il s'agit de la section II du chapitre III du projet de loi.

10. Réglementation des ventes d'armes

Le Ministre de la Justice va déposer un projet de loi relatif à l'accès de la profession d'armurier et au statut du collectionneur d'armes.

Ce projet prévoit notamment que, sauf le cas d'exportation, les fabricants, marchands d'armes et artisans ne pourront vendre ou céder une arme à feu de chasse ou de sport à canon rayé qu'après avoir vérifié et enregistré l'identité complète de l'acheteur.

II. Augmentation des cadres des tribunaux de première instance

La loi du 28 juin 1984 a modifié le cadre des cours d'appel; la présente loi augmente celui des tribunaux de première instance sur base notamment des travaux d'une Commission instituée en 1975, à l'initiative du Ministre de la Justice.

La Commission chargée de déterminer les critères à observer pour l'établissement des cadres des magistrats des cours et tribunaux, a retenu un seul critère pour fixer le cadre des magistrats d'un tribunal ou d'un parquet, à savoir :

le nombre des affaires qu'ils auront à traiter, c'est-à-dire :

- les affaires civiles nouvelles (affaires civiles, sociales ou commerciales) inscrites aux rôles généraux ou particuliers;
- les affaires pénales nouvelles;
- les affaires nouvelles relatives aux mineurs d'âge.

Les travaux de la Commission ont fait l'objet de critiques, plus particulièrement en ce qui concerne la moyenne unitaire nationale d'activité par magistrat (MUNA).

Il s'agit d'une opération arithmétique qui mènerait à une véritable inflation, car le nombre d'affaires nouvelles est passé de 207 425 en 1977 à 247 534 en 1983.

Les contingences budgétaires permettent tout au plus une augmentation d'environ 10 p.c. des cadres du siège et du parquet, c'est-à-dire près de 80 unités.

In 1976 al en uitgaande van de statistische gegevens 1973-1976, stelde de Commissie een verhoging voor met 86 personeelsleden en op basis van de meest recente statistieken zou er een verhoging met bijna 100 personeelsleden moeten zijn.

**Stijging van het aantal zaken sinds de wet
van 30 juni 1976**

Jaar	Afgehandelde zaken	Nieuwe zaken
1977	181 202	207 425
1978	187 536	gemiddelde 77-78
1979	196 795	219 166
1980	203 581	227 192
1981	209 011	236 866
1982	217 021	234 748
1983	210 302	247 534

Procentuele stijging van de nieuwe zaken tussen 1977 en 1983: verschil 40 109 of een stijging met 19,3 pct.

Procentuele stijging van het aantal afgehandelde zaken tussen 1977 en 1983: verschil 29 100 of een stijging met 16 pct.

Anderzijds is de toestand in vele kleine rechtbanken, ingevolge de recente rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens (zaak-De Cubber, 8/1983/64/99, arrest uitgesproken te Straatsburg op 26 oktober 1984) in een zorgwekkende toestand: het is daar inderdaad niet zo gemakkelijk de onderzoeksrechter te vervangen en de Commissie voor de criteria kon onmogelijk in haar voorstellen worden gevolgd.

Verder bleek het ook noodzakelijk in de grote agglomeraties, de jeugdrechtbanken beter te bemannen.

Tenslotte moet er ook een heel bijzondere inspanning worden gedaan in de arrondissementen die het zwaarst getroffen worden door de grote misdadigheid; dat geldt voornamelijk voor het rechtsgebied van het Hof van beroep van Brussel.

Artikel 25 van het ontwerp verhoogt het aantal magistraten van de zetel met 45 en dat van het parket met 34.

Dit betekent een vermeerdering met ongeveer 10 pct.

In artikel 26 wordt het aantal eerste substituten aangepast aan de verhoging van het aantal substituten van de procureur des Konings die wordt voorgesteld in artikel 25.

In artikel 27 wordt het aantal griffiers en klerk-griffiers met respectievelijk 35 en 13 verhoogd. Afzonderlijke koninklijke besluiten zullen worden genomen voor de verhoging van het aantal opstellers en bedienden bij de griffies, en ook van het aantal adjunct-secretarissen, klerk-secretarissen en opstellers bij de parketten, welke stijging 7,5 pct. zal bedragen (of 126 personeelsleden).

De totale budgettaire weerslag voor de verhoging van de personeelsformatie bedraagt 331 miljoen in 1986 ten laste van de begroting van het Departement Justitie.

Or, en 1976, sur base des données statistiques des années 1973-1976, la Commission proposait déjà une augmentation de 86 unités et au vu des statistiques les plus récentes, l'augmentation frôlerait la centaine de magistrats.

**Augmentation des affaires depuis la loi
du 30 juin 1976**

Années	Affaires terminées	Affaires nouvelles
1977	181 202	207 425
1978	187 536	moyenne 77-78
1979	196 795	219 166
1980	203 581	227 192
1981	209 011	236 866
1982	217 021	234 748
1983	210 302	247 534

Pourcentage d'augmentation des affaires nouvelles de 1977 à 1983: différence 40 109, soit 19,3 p.c. d'augmentation.

Pourcentage d'augmentation des affaires terminées de 1977 à 1983: différence 29 100, soit 16 p.c. d'augmentation.

D'autre part, des développements récents de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (affaire De Cubber, 8/1983/64/99, arrêt prononcé à Strasbourg le 26 octobre 1984) rendent précaire la situation dans maints petits tribunaux où le remplacement du juge d'instruction est chose malaisée et il n'était pas possible de suivre les propositions de la Commission des critères.

En outre, il a paru nécessaire de permettre de renforcer les tribunaux de la jeunesse dans les juridictions des grandes agglomérations.

Enfin, un effort tout particulier doit être fait dans les arrondissements les plus touchés par l'augmentation de la criminalité grave, en particulier dans le ressort de la Cour d'appel de Bruxelles.

L'article 25 du projet augmente le nombre des magistrats du siège de 45 unités et celui du parquet de 34 unités.

L'augmentation ainsi réalisée s'élève à environ 10 p.c.

L'article 26 adapte le nombre de premiers substituts à l'augmentation du nombre de substituts du procureur du Roi proposée à l'article 25.

L'article 27 augmente le nombre de greffiers et de commis-greffiers, respectivement de 35 et de 13 unités. Des arrêtés royaux distincts prévoiront l'augmentation du nombre des rédacteurs et des employés dans les greffes, ainsi que de celui des secrétaires adjoints, des commis-secrétaires et des rédacteurs dans les parquets, ceci à concurrence de 7,5 p.c. d'augmentation (126 unités).

L'incidence budgétaire totale des augmentations de cadres projetées est de 331 millions en 1986 pour le budget du département de la Justice.

De magistraten, griffiers en bedienden zullen hun ambt opnemen per 1 januari 1986.

III. Schadeloosstelling door de Staat van de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden

Het ontwerp voorziet in een forfaitaire schadeloosstelling door de Staat ten gunste van personen die het slachtoffer zijn van ernstig lichamelijk letsel of nadeel voor hun gezondheid als gevolg van een opzettelijke gewelddaad.

De bepalingen liggen in de lijn van de maatregelen gericht op een betere bescherming van de materiële veiligheid van de burgers ten aanzien van het toenemend geweld en het gevoel van onzekerheid dat hieruit voortvloeit.

Het lijkt billijk te voorzien in een financiële tegemoetkoming van de Staat bij de schadeloosstelling van de slachtoffers, indien zij niet op een andere vorm van schadeloosstelling aanspraak kunnen maken, in de gevallen waarin de preventie van de misdadigheid de opzettelijke gewelddaad niet heeft kunnen voorkomen.

Luidens het verklarend verslag van het Europees Verdrag inzake de schadeloosstelling van slachtoffers van geweldsmisdrijven is deze tegemoetkoming verantwoord « niet alleen voor het lenigen, voor zover mogelijk, van de schade en het lijden van het slachtoffer, maar ook om het door het misdrijf veroorzaakte sociale conflict te verzachten en om de toepassing van een rationeel en doeltreffend misdaadbeleid te vergemakkelijken ».

In geen geval is het de bedoeling van het ontwerp een principe te maken van de overigens verkeerde idee dat er een vermoeden van schuld op de Staat zou rusten, omdat deze laatste het misdrijf niet heeft kunnen voorkomen. Het gaat integendeel om de toepassing van een principe van collectieve solidariteit tussen de leden van een zelfde natie.

Het ontwerp is dan ook in generlei opzicht een verzwakking van de aansprakelijkheid van de daders van het misdrijf en evenmin voert het een soort van aansprakelijkheid van de Staat in.

Verscheidene bepalingen van het ontwerp zijn ingegeven door het Europees Verdrag inzake de schadeloosstelling van slachtoffers van geweldsmisdrijven, dat op 24 november 1983 te Straatsburg werd ondertekend.

De heer Legros, Koninklijk Commissaris voor de hervorming van het Strafwetboek, heeft eveneens voorgesteld een stelsel van uitzonderlijke vergoeding in te voeren ten gunste van slachtoffers van sommige misdrijven.

Ik zou de onderscheiden bepalingen van het ontwerp nu kort willen toelichten.

Artikel 28 voorziet in de oprichting van een bijzonder Fonds voor schadeloosstelling dat wordt beheerd door het Departement van Justitie.

Het Fonds wordt hoofdzakelijk gestijfd door een « bijdrage »: bij ieder niet-voorwaardelijke veroordeling tot een

Les magistrats, greffiers et employés entrèrent en fonction au 1^{er} janvier 1986.

III. Intervention de l'Etat dans l'indemnisation des victimes d'actes intentionnels de violence

Le projet de loi prévoit une intervention forfaitaire de l'Etat dans l'indemnisation des personnes qui ont subi de graves atteintes au corps ou à la santé à la suite d'un acte intentionnel de violence.

Les dispositions s'inscrivent parmi les mesures qui visent à mieux garantir la sécurité physique des citoyens face à l'augmentation de la violence et au sentiment d'insécurité qui en découle.

Là où la prévention de la criminalité n'a pas empêché la perpétration d'un acte intentionnel de violence, il paraît équitable de prévoir une participation financière de l'Etat dans l'indemnisation de la victime, si celle-ci ne peut pas être indemnisée par d'autres voies.

Cette intervention de l'Etat se justifie d'ailleurs, suivant le rapport explicatif de la Convention européenne relatif au dédommagement des victimes d'infractions violentes, « non seulement pour atténuer, dans la mesure du possible, le dommage et les souffrances de la victime, mais aussi pour apaiser le conflit social produit par l'infraction et faciliter l'application d'une politique criminelle rationnelle et efficace ».

En aucun cas, le projet n'a pour intention de transformer en principe, l'idée par ailleurs fautive, selon laquelle une présomption de faute pèserait sur l'Etat qui n'a pu empêcher l'infraction. Il s'agit au contraire de l'application d'un principe de solidarité collective entre les membres d'une même nation.

Le projet ne correspond donc en rien à une idée d'atténuation de la responsabilité des auteurs d'infractions, ni à une idée de responsabilité de l'Etat.

Plusieurs des dispositions du projet s'inspirent de la Convention européenne relative au dédommagement des victimes d'infractions violentes, signée à Strasbourg le 24 novembre 1983.

M. Legros, Commissaire royal à la réforme du Code pénal, a, de même, proposé d'instaurer un régime de réparation exceptionnel au profit des victimes de certaines infractions.

Je voudrais brièvement vous commenter les diverses dispositions du projet.

L'article 28 prévoit la création d'un Fonds spécial d'indemnisation géré par le Département de la Justice.

Ce Fonds est alimenté principalement par une « contribution »: lors de chaque condamnation à une peine non condi-

cirminale of correctionele hoofdstraf, dat wil zeggen een veroordeling die niet gepaard gaat met een opschorting of uitstel van de straf, legt de rechter bovendien de verplichting op om 5 frank te betalen bij wijze van bijdrage tot de financiering van het Fonds.

De opdecimen zijn toepasselijk. Op dit ogenblik moet het bedrag van 5 frank dus vermenigvuldigd worden met 60. De bijdrage valt ten laste van de delinquent en wordt afzonderlijk in het beschikkend gedeelte van het vonnis vermeld; het vonnis moet de betaling opleggen, ongeacht de aard van het misdrijf.

Het gaat dus niet om een geldboete, en behoudens de toepassing van de opdecimen is geen van de regels betreffende de boetes toepasselijk. Er kan bijvoorbeeld geen genadeverzoek worden ingediend.

Het Fonds wordt ook gestijfd door een krediet ingeschreven op de begroting van het Ministerie van Justitie. Dat krediet mag niet meer bedragen dan het totaal bedrag van de bijdragen die in de loop van het vorige jaar in het Fonds zijn gestort.

Artikel 38 voorziet in de instelling van een Commissie voor schadeloosstelling van slachtoffers van opzettelijke geweldsdelicten; deze Commissie doet uitspraak over de aanvragen tot toekenning van een vergoeding.

Ze wordt voorgezeten door een magistraat van de rechterlijke orde. Ze bestaat bovendien uit een ondervoorzitter, magistraat van de rechterlijke orde, twee advocaten en twee ambtenaren van niveau 1. Alle leden van de Commissie moeten het bewijs leveren van de kennis van de Nederlandse taal en van de Franse taal. Ten minste één lid moet bovendien het bewijs leveren van voldoende kennis van de Duitse taal.

In een zo belangrijke aangelegenheid meende de Regering dat de eenvormigheid van de rechtspraak gewaarborgd moest worden. Vandaar dat er slechts één enkele commissie is ingesteld.

Afhankelijk van het aantal te behandelen zaken, wordt de Commissie onderverdeeld in twee kamers.

In artikel 31 worden de voorwaarden bepaald waaraan het slachtoffer of diens rechthebbenden moeten voldoen om aanspraak te kunnen maken op de forfaitaire schadeloosstelling, die volgens de regels van de billijkheid wordt toegerekend:

1. Het slachtoffer moet ernstig lichamelijk letsel of nadeel voor zijn gezondheid hebben ondervonden. Misdrijven tegen goederen zijn uitgesloten, omdat het herstel voor het lichamelijk letsel prioritair moet zijn, uiteraard binnen de perken van de budgettaire mogelijkheden.

2. De schadeloosstelling mag niet op voldoende wijze door andere middelen verzekerd zijn. Dat betekent dat de openbare schadeloosstelling naar billijkheid subsidiair is: de schadevergoeding zal alleen uitbetaald worden ingeval

tionnelle, donc non assortie d'un sursis ou d'une suspension du prononcé, criminelle ou correctionnelle, le juge condamne en outre à verser une somme de 5 francs à titre de contribution au Fonds.

Les décimes additionnels sont applicables. Actuellement cette somme de 5 francs doit donc être multipliée par 60. Cette contribution est mise à charge du délinquant, par une mention séparée dans les dispositifs du jugement qui doit la prévoir, quelle que soit la nature de l'infraction.

Il ne s'agit donc pas d'une amende. Elle ne subit aucune des règles relatives à l'amende, si ce n'est l'application des décimes additionnels. Elle n'est par exemple pas susceptible d'un recours en grâce.

Le Fonds est en outre alimenté par un crédit inscrit au budget du Ministère de la Justice. Ce crédit ne peut dépasser le montant total des contributions versées au Fonds au cours de l'année précédente.

L'article 30 prévoit la création d'une Commission pour l'indemnisation des victimes d'infractions de violence. Cette Commission sera chargée de se prononcer sur les demandes d'indemnité.

Elle est présidée par un magistrat de l'ordre judiciaire. Elle comprend en outre un vice-président, magistrat de l'ordre judiciaire, deux avocats et deux fonctionnaires de niveau 1. L'ensemble des membres de la Commission doit justifier de la connaissance de la langue française et de la langue néerlandaise. Un membre doit en outre pouvoir justifier de la connaissance suffisante de la langue allemande.

Le Gouvernement souhaitait que dans une matière aussi importante soit garantie l'unité de la jurisprudence. Le principe d'une seule Commission a donc été retenu.

Cependant, en fonction du nombre d'affaires que la Commission sera appelée à traiter, elle est divisée en deux chambres.

L'article 31 définit les conditions qui devront être remplies par la victime ou ses ayants droit pour pouvoir prétendre à une indemnisation forfaitaire, allouée en équité, à savoir:

1. La victime doit avoir subi de graves atteintes au corps ou à la santé. Les infractions contre les biens sont exclues parce que c'est à la réparation du dommage corporel qu'il convient de réserver la priorité, ce bien entendu compte tenu des moyens budgétaires.

2. La réparation du préjudice ne peut pas être suffisamment assurée par d'autres moyens. Cette disposition entend consacrer le principe de la subsidiarité de l'indemnisation publique en équité: l'indemnité ne sera attribuée que dans

het slachtoffer geen voldoende schadeloosstelling voor zijn nadeel kan verkrijgen, op welke wijze dan ook.

De Staat treedt niet in de plaats van de dader van het geweldsmisdrijf en ook niet van de personen of instellingen die tot schadevergoeding zijn gehouden. Het stelsel verschilt dan ook van de Franse oplossing.

Volgens de tekst van het ontwerp is niet vereist dat er over de burgerlijke rechtsvordering al een uitspraak is gedaan, dat wil zeggen dat zij niet tot het einde moet zijn gebracht.

Bovendien kan er ook een voorlopige schadevergoeding worden toegekend, wat niet verhindert dat de Staat zich tegen de dader van het misdrijf kan keren, wanneer hij bijvoorbeeld wordt ontdekt of weer solvent is geworden.

3. De daad moet op het grondgebied van het Rijk zijn gepleegd. Dat criterium van de territorialiteit is ook opgenomen in artikel 3 van het Europees Verdrag van 24 november 1983.

4. Het slachtoffer moet, op het ogenblik dat de gewelddaad wordt gepleegd, de Belgische nationaliteit bezitten of gemachtigd zijn het Koninkrijk binnen te komen, er te verblijven of er zich te vestigen, voor zover hij, in laatstgenoemd geval, de nationaliteit bezit van een Staat die in dergelijk geval en op het ogenblik van een gewelddaad een vergoeding zou hebben toegekend aan een Belgische onderdaan.

In de tekst wordt de schadeloosstelling van een slachtoffer dat de Belgische nationaliteit niet bezit, ondergeschikt gemaakt aan de voorwaarde van wederkerigheid. Dit is ook het stelsel dat in Frankrijk en in de D.B.R. werd uitgewerkt.

Een aantal Staten (b.v. Oostenrijk) sluiten de vreemdelingen uit van het stelsel van de schadeloosstelling, andere Staten (Luxemburg, Zweden, Finland) kennen alleen maar een vergoeding aan buitenlanders toe, voor zover zij hun woonplaats hebben op het grondgebied van het Rijk.

5. Het slachtoffer moet zich burgerlijke partij hebben gesteld.

Nogmaals, dat wil niet zeggen dat de burgerlijke rechtsvordering al moet zijn beslecht.

6. Is het slachtoffer overleden tengevolge van het geweldsmisdrijf, dan kunnen de personen die op het ogenblik van het overlijden te zijnen laste waren, eveneens een schade-loosstelling aanvragen.

De rechthebbenden moeten zich echter wel in een ernstige materiële noodtoestand bevinden. De rechthebbenden moeten aan dezelfde voorwaarden voldoen als het slachtoffer.

Een van de belangrijkste kenmerken van het stelsel is de subsidiariteit ten aanzien van andere wijzen van schadeloosstelling.

Er is maar schadeloosstelling van het slachtoffer voor zover de vergoeding van de schade niet op een doeltreffende en voldoende wijze kan worden geregeld met andere middelen.

l'hypothèse où la victime ne peut obtenir à quelque titre que ce soit une indemnisation suffisante de son préjudice.

L'Etat ne se substitue pas à l'auteur de l'acte de violence ni aux autres personnes ou organismes tenus d'indemniser la victime. Il convient de relever ici que la situation est différente en France.

Selon le projet, il n'est pas nécessaire d'attendre que l'action civile soit éteinte, qu'elle ait donc été menée jusqu'à son terme.

De plus, une indemnité provisoire pourra être accordée à la victime, quitte à ce que l'Etat se retourne contre l'auteur de l'infraction, si celui-ci est par exemple découvert ou recouvre une solvabilité.

3. L'acte dommageable doit avoir été commis sur le territoire national. Ce critère de territorialité est repris à l'article 3 de la Convention européenne du 24 novembre 1983.

4. La victime doit, au moment où l'acte de violence est commis, être de nationalité belge, ou être autorisée à entrer, séjourner ou s'établir dans le Royaume, pour autant, dans ce dernier cas, qu'elle ait la nationalité d'un Etat qui aurait octroyé, dans une telle hypothèse, et au moment de l'acte de violence, une indemnisation au citoyen belge.

Le texte subordonne donc l'indemnisation d'une victime qui n'est pas de nationalité belge à une condition de réciprocité. Tel est le système également mis sur pied en France et en R.F.A.

Certains Etats excluent quant à eux les étrangers du bénéfice de l'indemnisation (Autriche, par exemple), d'autres n'indemnisent les étrangers que s'ils ont leur domicile sur le territoire de l'Etat (Luxembourg, Suède, Finlande).

5. La victime doit s'être constituée partie civile.

Cela ne signifie pas, je le répète, que l'action civile doit avoir été vidée.

6. Si la victime est décédée des suites de l'acte de violence, les personnes qui, au moment du décès, étaient à sa charge, peuvent demander une indemnisation.

Il faudra cependant que ces ayants droit se trouvent dans une situation matérielle grave. Les ayants droit doivent remplir les mêmes conditions que la victime elle-même.

Une des caractéristiques essentielles du système est la subsidiarité par rapport aux autres modes d'indemnisation.

Il n'y aura indemnisation que si la réparation du préjudice ne paraît pas pouvoir être assurée de façon effective et suffisante par d'autres moyens.

Artikel 32 bepaalt de schade die kan worden vergoed. Een onderscheid moet worden gemaakt tussen het slachtoffer van de gewelddaad en zijn rechthebbenden.

Het nadeel moet uitsluitend bestaan in een verlies of vermindering van inkomsten, een tijdelijke of permanente invaliditeit, medische kosten en ziekenhuiskosten, met inbegrip van de vernieling van prothesen die onontbeerlijk zijn voor de lichamelijke integriteit van het slachtoffer.

Nog een korte commentaar over het in rekening brengen van de invaliditeit. Naast het economisch nadeel en de geneeskundige kosten kan er ook in een vergoeding worden voorzien inzonderheid voor de morele schade of het lichamenlijk of psychologisch leed gedurende de ziekteperiode, zelfs al heeft dat leed geen invloed op de economische activiteit van het slachtoffer. Het gaat dus om het begrip *pretium doloris*.

Voor de personen die ten laste van het slachtoffer kwamen, bestaat de schade in het verlies van levensonderhoud, en enkel daarin.

In artikel 33 worden de criteria verduidelijkt die de commissie moeten leiden bij het vaststellen van de vergoeding.

Het basisbeginsel is dat de vergoeding naar billijkheid wordt vastgesteld.

Er wordt dus van de commissie helemaal niet verwacht dat zij zich in de plaats zou stellen van de gerechten die volgens het gemeen recht de schade moeten beoordelen.

De commissie spreekt zich alleen uit over het bedrag dat naar billijkheid aan het slachtoffer kan worden toegekend.

De tekst bepaalt verder nog dat de commissie ook rekening houdt met volgende aspecten :

- De financiële toestand van het slachtoffer;
- Het gedrag van de verzoeker indien deze rechtstreeks of onrechtstreeks heeft bijgedragen tot het ontstaan van het nadeel of de toename ervan;
- De betrekkingen tussen de verzoeker en de dader.

Dit laatste criterium, namelijk de betrekkingen tussen de verzoeker en de dader van de feiten, vergt wel enige commentaar.

Verscheidene wetgevingen sluiten elke vorm van vergoeding uit wanneer het slachtoffer en de dader van het geweldsmisdrijf op het ogenblik van de feiten als leden van een gezin samenwoonden. De reden hiervoor is dat het in een dergelijk geval moeilijk uit te maken is welke verantwoordelijkheid aan elk van de betrokkenen kan worden toegeschreven en dat misbuiken of bedrieglijke verzoeken moeten worden geweerd.

In het ontwerp werd er evenwel de voorkeur aan gegeven niet de personen op te noemen die op die gronden geheel of gedeeltelijk zouden zijn uitgesloten, maar eerder een soepele formule te gebruiken om te vermijden dat een slachtoffer dat geen verwijt treft, zou zijn uitgesloten, zelfs al is het een aanverwante of iemand die met de dader van de feiten samenwoont.

L'article 32 définit le dommage indemnisable. Il convient de distinguer selon qu'il s'agit de la victime de l'acte de violence ou de ses ayants droits.

Le dommage doit consister exclusivement en une perte ou diminution de revenus, une invalidité temporaire ou permanente, les frais médicaux et d'hospitalisation, en ce compris la destruction de prothèses indispensables à l'intégrité physique de la victime.

Un mot seulement de la prise en compte de l'invalidité. Il sera ainsi permis de réparer, outre le préjudice de type économique et les frais médicaux, notamment le dommage moral ou les douleurs physiques ou psychiques pendant la période de maladie, et ce même si ces souffrances ne comportent aucune répercussion sur l'activité économique de la victime. Il s'agit donc du *pretium doloris*.

Pour les personnes qui étaient à charge de la victime, le dommage consiste exclusivement en la perte d'aliments.

L'article 33 précise les critères qui devront guider la commission dans la fixation de l'indemnité.

Le principe fondamental est que l'indemnité est fixée en équité.

Il ne s'agit donc pas pour la commission de se substituer aux juridictions de droit commun chargées d'évaluer le dommage.

La commission détermine uniquement quel est le montant de l'indemnité qu'il est équitable d'accorder à la victime.

Le texte prévoit encore que la commission prend en considération notamment les éléments suivants :

- La situation financière du requérant;
- Le comportement du requérant lorsque celui-ci a contribué directement ou indirectement à la réalisation du dommage ou à son aggravation;
- Les relations du requérant avec l'auteur des faits.

Le critère tiré des relations du requérant avec l'auteur des faits appelle un mot d'explication.

Plusieurs législations excluent toute indemnité lorsque la victime et l'auteur de l'acte de violence cohabitaient au moment des faits en tant que membres d'une même famille. La raison en est qu'il est difficile dans ce cas de faire la part des responsabilités de chacun et qu'il convient d'écarter les demandes abusives ou frauduleuses.

Toutefois, plutôt que d'énumérer les personnes exclues en tout ou en partie du bénéfice de l'indemnisation pour cette raison, le projet préfère utiliser une formule plus souple afin d'éviter que ne se trouve exclue une victime irréprochable, même en cas de parenté ou de cohabitation avec l'auteur des faits.

Er moet nog worden opgemerkt dat de criteria alleen maar bij wijze van voorbeeld worden opgesomd. Het is de commissie, op basis van deze tekst, niet verboden ook nog andere aspecten in haar besluitvorming te betrekken.

Paragraaf 2 schrijft voor dat de schadevergoeding nooit meer mag bedragen dan het bedrag van de schade vermindert met 10 000 frank. Het bedrag van de vergoeding mag niet hoger zijn dan 2 000 000 frank.

Enerzijds blijft dus een deel van de schade, namelijk 10 000 frank, hoe dan ook onvergoed. Deze franchise is opgenomen om te beletten dat de commissie zou worden overrompeld met een groot aantal verzoeken tot vergoeding van kleine schade.

Anderzijds mag de schadevergoeding ook niet meer bedragen dan 2 000 000 frank. Om voor de hand liggende budgettaire redenen moet inderdaad vermeden worden dat de schadevergoeding op een te hoog bedrag zou worden bepaald.

Artikel 34 regelt de rechtspleging die zal moeten worden gevolgd voor het oorspronkelijk verzoek tot schadevergoeding voor de commissie, en, in beroep, voor de Raad van State. Krachtens artikel 36 van het ontwerp zijn er slechts een aantal bepalingen van artikel 34 toepasselijk, wanneer het om een voorschot of om een aanvullende vergoeding gaat, aangezien voor dergelijke verzoeken in verscheidene opzichten een bijzondere regeling noodzakelijk is, zoals door de Raad van State is onderstreept.

Paragraaf 1 van artikel 34 handelt over het verzoekschrift en somt meer bepaald de vermeldingen op die het verzoekschrift moet bevatten en die nodig zijn om de reikwijdte en de ontvankelijkheid van het verzoek te beoordelen; deze vermeldingen zijn niet verplicht op straffe van nietigheid.

In paragraaf 2 wordt vooreerst het principe overgenomen dat staat in artikel 2 van het Europees Verdrag inzake de schadeloosstelling van slachtoffers van geweldsmisdrijven, namelijk dat de schadeloosstelling wordt toegekend, zelfs indien de dader niet kan worden vervolgd of gestraft. Natuurlijk zal de schadevergoeding ook worden toegekend aan het slachtoffer van een geweldsmisdrijf waarvan de dader wel bekend maar insolvent is.

Vervolgens bepaalt paragraaf 2 het bedrag ten belope waarvan de oorspronkelijke vergoeding kan worden toegekend of aangevraagd. De vergoeding kan ook worden toegekend, zelfs indien de verzoeker geen gerechtelijke beslissing kan invoeren waarbij de schadevergoeding wordt bepaald die aan de verzoeker door de dader van het opzettelijk geweldsmisdrijf is verschuldigd.

Niet alleen zou in een aantal gevallen aan deze voorwaarde niet kunnen worden voldaan (wanneer b.v. de dader onbekend is), maar de verzoeker zou ook verplicht worden een langdurige en dure rechtspleging op gang te brengen, alleen maar om een verzoek tot schadevergoeding voor de commissie aanhangig te kunnen maken wanneer de dader duidelijk insolvent is.

Il convient de souligner que les critères sont simplement exemplatifs. La disposition n'empêche pas la commission d'intégrer d'autres éléments dans son appréciation.

Le § 2 de l'article 33 précise que l'indemnité ne peut jamais dépasser le montant du dommage diminué de 10 000 francs. Le montant de l'indemnité ne peut pas être supérieur à 2 000 000 de francs.

Ainsi, d'une part, une partie du dommage, 10 000 francs, ne sera en toute hypothèse jamais indemnisée. Il s'agit ici d'une franchise. Elle vise à éviter que la commission ne soit submergée par des demandes visant à l'indemnisation de petits dommages.

D'autre part, le montant de l'indemnité ne peut pas être supérieur à 2 000 000 de francs. Il ne faut en effet pas, pour des raisons budgétaires évidentes, que l'indemnité atteigne des montants trop importants.

L'article 34 tend à régler la procédure applicable à la demande d'indemnité principale devant la commission et, en appel, devant le Conseil d'Etat. Seules certaines dispositions de cet article s'appliqueront, en vertu de l'article 36 du projet, à la demande de provision et à la demande de complément d'indemnité, ces deux dernières demandes nécessitant, sur plusieurs points, ainsi que l'a souligné le Conseil d'Etat, des règles particulières de procédure.

Le paragraphe premier de l'article 34 en projet a trait à la requête et énumère, en particulier, les mentions que celle-ci doit contenir et qui sont indispensables pour apprécier la portée et la recevabilité de la demande; ces mentions ne sont pas prescrites à peine de nullité.

Le paragraphe 2 reprend, en premier lieu, le principe énoncé par l'article 2 de la Convention européenne relative au dédommagement des victimes d'infractions violentes et selon lequel le dédommagement doit être accordé même si l'auteur de l'infraction ne peut pas être poursuivi ou condamné. L'indemnisation sera évidemment accordée également à la victime d'un délinquant connu mais qui s'avère insolvable.

Le paragraphe 2 tend ensuite à déterminer le montant auquel l'indemnité principale pourra être accordée ou demandée. Il importe aussi de préciser que cette indemnité pourra être accordée alors même que le requérant ne peut pas se prévaloir d'une décision judiciaire fixant les dommages-intérêts dus au requérant par l'auteur de l'acte intentionnel de violence.

Outre qu'une telle condition ne pourrait pas être remplie dans un certain nombre de cas (auteur inconnu, par exemple), elle obligerait le requérant à diligenter une procédure longue et coûteuse à la seule fin, lorsque l'auteur de l'acte de violence est manifestement insolvable, de pouvoir saisir la commission d'une demande d'indemnité.

Bij ontstentenis van een uitspraak over de burgerlijke rechtsvordering, waarvan de tenuitvoerlegging ingevolge de insolventie van de dader van het geweldsmisdrijf onmogelijk is gebleken — insolventie waarvoor de verzoeker op deze wijze het bewijs aanvoert —, is het aan de commissie zelf te oordelen of de schade niet kan worden vergoed op een doeltreffende en voldoende wijze door de dader zelf, overeenkomstig artikel 31, § 1, 1^o. In dit verband beschikken de commissie, en, in beroep de Raad van State, over een zeer ruime onderzoeksbevoegdheid (artikel 34, § 4).

De schadeloosstelling door de Staat van het slachtoffer van een geweldsmisdrijf is dus wel degelijk subsidiair, in die zin dat de Staat zich niet in de plaats stelt van de dader en van de andere personen die eventueel de lichamelijke letsels moeten vergoeden, maar dat wil niet zeggen dat zij afhankelijk is van een voorafgaande beslissing die uitspraak doet over de burgerlijke belangen, waarbij alleen het bewijs van de onmogelijkheid van tenuitvoerlegging de mogelijkheid zou openen om zich tot de commissie te wenden voor de schadeloosstelling van de slachtoffers van geweldsmisdrijven.

Daartegenover staat dat het verzoekschrift slechts kan worden ingediend, nadat door een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing uitspraak is gedaan over de strafvordering of, indien de dader van het geweldsmisdrijf slechts kan worden vervolgd of veroordeeld, nadat een beslissing is gewezen door het onderzoeksgerecht waarbij men zich burgerlijke partij heeft gesteld, als bepaald in artikel 31, § 1, 3. Het is inderdaad nodig dat een gerecht, een onderzoeksgerecht of een vonnisgerecht, vooraf een uitspraak heeft gedaan over de echtheid van de feiten die door de verzoeker worden aangeklaagd.

Deze beslissing is dan een *terminus a quo*: op straffe van verval moet de verzoeker zijn verzoekschrift indienen binnen een jaar (artikel 34, § 3).

Krachtens paragraaf 5 doet de commissie, na het verzoek tot schadevergoeding op tegenspraak te hebben onderzocht, uitspraak bij een met redenen omklede beslissing, waartegen beroep met volledige rechtspreking bij de Raad van State kan worden ingesteld. De regeling van het geschil, dat in eerste aanleg voor de commissie moet worden gebracht en in beroep voor de Raad van State, wordt verantwoord door de noodzaak om een eenvormige rechtspraak tot stand te brengen inzake de wijze waarop de schadevergoeding wordt geschat, een schatting die naar billijkheid moet geschieden.

Artikel 35 regelt de betaling van de schadevergoeding en bepaalt dat op 1 oktober van elk jaar, de schadevergoedingen die bij beslissing van de commissie of van de Raad van State werden toegekend en die in de loop van de voorbije twaalf maanden definitief zijn geworden, vereffend zullen worden door het Ministerie van Justitie.

De bedragen van de schadevergoedingen worden pondsgewijze vastgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de middelen van het Bijzonder Vergoedingsfonds. Deze regeling verdient inderdaad de voorkeur boven een stelsel

Faute d'une décision statuant sur l'action civile, dont l'exécution s'est heurtée à l'insolvabilité de l'auteur de l'acte de violence — insolvabilité qui est de la sorte prouvée par le requérant —, il appartiendra à la commission d'apprécier elle-même si la réparation du préjudice ne paraît pas pouvoir être assurée de façon effective et suffisante par le délinquant lui-même conformément à l'article 31, § 1^{er}, 1^o. La commission et, en appel, le Conseil d'Etat, disposent, à cette fin, de pouvoirs d'investigations étendus (article 34, § 4).

Si l'indemnisation publique de la victime d'un acte de violence est bien subsidiaire en ce sens qu'elle ne se substitue pas au délinquant et aux autres personnes appelées à intervenir dans la réparation du dommage corporel, elle n'est pas pour autant rendue tributaire d'une décision préalable statuant sur les intérêts civils et dont seule la preuve de l'impossibilité d'exécution permettrait de s'adresser à la commission pour l'indemnisation des victimes d'actes de violence.

En revanche, la requête ne pourra être présentée qu'après qu'il aura été statué sur l'action juridique par une décision judiciaire passée en force de chose jugée ou, si l'auteur de l'acte de violence ne peut pas être poursuivi ou condamné, qu'après la décision de la juridiction d'instruction saisie suite à la constitution de partie civile imposée par l'article 31, § 1^{er}, 3. Il importe, en effet, qu'une juridiction, qu'elle soit d'instruction ou de jugement, se soit prononcée au préalable sur la matérialité des faits dont se plaint le requérant.

Cette décision constitue le point de départ du délai d'un an endéans lequel le requérant doit, à peine de forclusion, présenter sa requête (article 34, § 3).

En vertu du paragraphe 5, la commission se prononce après instruction contradictoire de la demande en indemnité, par une décision motivée, susceptible de faire l'objet d'un recours de pleine juridiction devant le Conseil d'Etat. L'organisation de ce contentieux qui est à porter, en première instance, devant une commission nationale et, en appel, devant le Conseil d'Etat, trouve sa justification dans la nécessité d'assurer l'unité de la jurisprudence quant au mode d'évaluation de l'indemnité, évaluation qui doit avoir lieu en équité.

L'article 35 régit le paiement de l'indemnité et prévoit que le 1^{er} octobre de chaque année, les indemnités accordées pour des décisions de la commission ou du Conseil d'Etat, devenues définitives durant les douze mois précédents, sont liquidées par le Ministre de la Justice.

Ces indemnités sont fixées au marc franc en ayant égard aux disponibilités financières du Fonds spécial d'indemnisation. Ce système paraît, en effet, préférable à celui qui consisterait à charger la commission et le Conseil d'Etat

waarbij de commissie en de Raad van State, bij het nemen van de beslissing tot toekenning, rekening zouden moeten houden met de middelen van het Fonds.

Deze bepaling is niet toepasselijk op de voorschotten die, vanwege de urgentie, integraal zullen worden uitbetaald, zodra de beslissing tot toekenning is genomen. Het bedrag van het voorschot zal natuurlijk worden aangerekend op het bedrag van de definitieve schadevergoeding, die in een later stadium door het Ministerie van Justitie zal worden vereffend.

Paragraaf 1 van artikel 36 van het ontwerp schept voor de slachtoffers of, wanneer deze overleden zijn, voor de personen te hunnen laste, de mogelijkheid om in dringende gevallen de toekenning van een voorschot aan te vragen, in afwachting van de beslissing die een uitspraak doet over de strafvordering of van de beslissing van het onderzoeksgerecht.

De aanvraag zal geregeld worden volgens een versnelde rechtspleging die bij koninklijk besluit wordt bepaald.

Aangezien het om een voorschot gaat, zullen de bedragen die op deze wijze worden toegekend aan de verzoeker, in mindering worden gebracht op de definitieve schadevergoeding die later door het Ministerie van Justitie worden vereffende overeenkomstig het bepaalde in artikel 35.

Paragraaf 2 schept voor de verzoeker de mogelijkheid om een aanvullende schadevergoeding aan te vragen, wanneer na de toekenning van de vergoeding het nadeel kennelijk is toegenomen.

In artikel 37 zijn drie regels vervat die de rechten van de Staat bepalen in geval van uitbetaling van een voorschot, van de schadeloosstelling of van een aanvullende vergoeding:

1) Paragraaf 1 bepaalt dat de Staat, van rechtswege, in de plaats treedt van de rechten van het slachtoffer tegenover de dader van het misdrijf. Terecht onderstreept de Raad van State dat « de Staat in de rechten treedt van het slachtoffer tegen de dader van de gewelddaad, enerzijds, tot het beloop van het bedrag van de schadevergoeding die hij heeft uitbetaald, anderzijds tot het beloop van de schadevergoeding waartoe de dader van de gewelddaad jegens het slachtoffer veroordeeld is: de Staat kan zich krachtens de indeplaatsstelling alleen het minst hoge van de twee bedragen doen terugbetalen ». Ook kan de Staat die in de rechten van het slachtoffer wordt gesteld tegen de dader van de gewelddaad, op deze dader slechts dat gedeelte van de vergoeding verhalen beschreven in artikel 32, wanneer de rechtbank de schadevergoeding heeft bepaald die door de dader van het geweldsmisdrijf is verschuldigd aan het slachtoffer of aan zijn rechthebbende (zie advies van de Raad van State, artikel 33 van het oorspronkelijk ontwerp).

2) In paragraaf 2 wordt rekening gehouden met het geval waarin de verzoeker na de toekenning van de vergoeding, een schadeloosstelling voor het nadeel verkrijgt via een van de middelen bedoeld in artikel 31, § 1, 1^o. In voorkomend

de tenir compte, dans la décision d'octroi même, de la situation financière du Fonds.

Cette disposition n'est pas applicable à la provision qui, à raison de l'urgence, sera payée intégralement dès après la décision l'accordant. La provision devra, toutefois, être imputée sur le montant de l'indemnité principale telle qu'elle sera ultérieurement liquidée par le Ministère de la Justice.

Le paragraphe premier de l'article 36 en projet permet à la victime et aux personnes qui étaient à sa charge, en cas de décès, de solliciter, en cas d'urgence, l'octroi d'une provision dans l'attente de la décision statuant sur l'action publique ou de la décision de la juridiction d'instruction.

Cette demande fera l'objet d'une procédure accélérée, qui sera fixée par arrêté royal.

S'agissant d'une provision, les sommes qui sont allouées, à ce titre, au requérant, seront déduites de l'indemnité principale qui sera ultérieurement liquidée par le Ministre de la Justice conformément à l'article 35.

Le paragraphe 2 tend, lui, à permettre au requérant de demander un complément d'indemnité dans l'hypothèse où son dommage s'est aggravé de façon notable après l'octroi de l'indemnité initiale.

L'article 37 contient trois règles qui définissent les droits de l'Etat suite au paiement d'une provision, d'une indemnité principale ou d'un complément d'indemnité:

1) Le paragraphe premier est relatif à la subrogation de l'Etat dans les droits de la victime contre l'auteur de l'infraction. Ainsi que le souligne à juste titre le Conseil d'Etat, cette subrogation a lieu « à concurrence, d'une part, du montant de l'indemnité payée par lui et, d'autre part, du montant des dommages-intérêts auxquels l'auteur de l'acte de violence est condamné à l'égard de la victime: en vertu de la subrogation, l'Etat ne peut se faire payer que celui des deux montants qui est le moins élevé ». De même, l'Etat, subrogé dans les droits de la victime contre l'auteur de l'acte de violence, ne pourra recouvrer contre celui-ci que la seule partie du dommage qui est décrite à l'article 32, lorsque le tribunal judiciaire a fixé les dommages-intérêts dus à la victime ou son ayant droit par l'auteur de l'acte de violence (cf. avis du Conseil d'Etat, sub art. 33 du projet initial).

2) Le deuxième paragraphe tend à rencontrer l'hypothèse dans laquelle le requérant obtient, après l'octroi de l'indemnité, une réparation de son préjudice par un des moyens visés à l'article 31, § 1^{er}, 1^o. L'action en remboursement est

geval is de vordering tot terugbetaling evenwel ondergeschikt aan een met redenen omkleed advies van de commissie (cf. artikel 38).

3) Paragraaf 3 handelt over de terugvordering wanneer de schadeloosstelling werd toegekend op grond van valse of onvolledige verklaringen van het slachtoffer. Het bleek noodzakelijk hier *expressis verbis* het koninklijk besluit van 31 maart 1933 betreffende de verklaringen in verband met een verzoek tot vergoeding die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat komt, toepasselijk te verklaren.

De artikelen 39 tot 41 bevatten de wijzigings- en overgangsregeling en ook de datum van inwerkingtreding van afdeling II van hoofdstuk III van het ontwerp.

BESPREKING

AFDELING I

Verhoging van de personeelsformatie van de rechtbanken van eerste aanleg

Een lid kan het volkomen eens zijn met de door het ontwerp voorgestelde verhoging van de kaders van de rechtbanken van eerste aanleg. Een dergelijk initiatief is inderdaad het best aangewezen middel om de problemen die rijzen met betrekking tot de gerechtelijke achterstand, het hoofd te bieden. Er moet inderdaad worden vastgesteld dat de toestand in de magistratuur van die aard is dat er een steeds toenemende achteruitgang wordt waargenomen. Wel vreest het lid dat de verhoging van het aantal magistraten die beperkt is tot de rechtbanken van eerste aanleg, een onevenwicht tot gevolg zal hebben ten aanzien van de arbeidsrechtbanken.

Het lid citeert in dit verband een schrijven uitgaande van deze magistraten die meerdere argumenten inroepen om ook hun kaders te zien verhogen.

Het lid vreest bovendien dat krietiek mag worden verwacht vanuit de hoek van de rijksambtenaren en het personeel van parastatale instellingen. Daar werd immers het personeelsbestand gevoelig verminderd ingevolge de budgettaire beperkingen. Men mag er zich aan verwachten dat deze toestand zal worden gesteld tegenover de verhoging van het aantal magistraten.

Een ander lid is het volledig eens met het ontwerp, meer in het bijzonder met het doel dat daarmee wordt nagestreefd nl. de versterking van de veiligheid van de burgers.

Een lid stelt vast dat aan het ontwerp elke reële onderbouw ontbreekt vermits het is gegrond op totaal voorbijgestreefde statistieken en men niet beschikt over geactualiseerde cijfers ter zake. Uit het ontwerp vloeit bovendien voort dat er een grotere toename zal plaatshebben van de parketmagistraten dan de groei van het aantal zetelende magistraten, hoewel de beschikbare cijfers erop wijzen dat eerder een correctie in andere zin zou moeten plaatshebben.

toutefois subordonnée, dans ce cas, à l'obtention d'un avis motivé de la commission ainsi qu'il est dit à l'article 38.

3) Le paragraphe 3 a trait à l'action en remboursement lorsque l'indemnisation a été octroyée suite à de fausses déclarations ou suite aux omissions du requérant. Il a été jugé nécessaire de rendre expressément applicable, dans ce cas, l'arrêté royal du 31 mai 1933 qui a trait aux déclarations à faire à l'occasion d'une demande tendant à obtenir une indemnité qui est, en tout ou en partie, à charge de l'Etat.

Les articles 39 à 41 contiennent les dispositions modificative, transitoire et fixant l'entrée en vigueur que requiert la mise en œuvre de la section II du chapitre III du projet.

DISCUSSION

SECTION I

Augmentation des cadres des tribunaux de première instance

Un membre déclare qu'il approuve entièrement l'augmentation des cadres des tribunaux de première instance prévue par le projet. Selon lui, cette initiative est le moyen le plus approprié pour faire face aux problèmes engendrés par l'arriéré judiciaire. Force est, en effet, de constater que la situation est telle au sein de la magistrature, que l'on constate un arriéré toujours croissant. L'intervenant craint toutefois que l'augmentation du nombre des magistrats, qui est limitée aux tribunaux de première instance, n'entraîne un déséquilibre par rapport aux tribunaux du travail.

Il fait état, à cet égard, d'une lettre de ces magistrats, qui s'appuient sur une série d'arguments pour demander également une augmentation de leurs cadres.

Le même membre craint, en outre, qu'il faille s'attendre à des critiques de la part des fonctionnaires de l'Etat et du personnel des organismes parastataux. A l'Etat comme dans les parastataux, les effectifs du personnel ont été sensiblement réduits en raison des restrictions budgétaires. On ne manquera sans doute pas de mettre cette situation en regard de l'augmentation du nombre des magistrats.

Un autre membre approuve totalement le projet et plus particulièrement l'objectif qu'il poursuit, à savoir le renforcement de la sécurité des citoyens.

Un intervenant constate que le projet n'a aucun fondement réel, étant donné qu'il est basé sur des statistiques totalement dépassées et qu'on ne dispose pas de chiffres actualisés en la matière. Le projet entraînera, en outre, une plus forte augmentation du nombre des magistrats du parquet que de celui des magistrats assis, bien que les chiffres disponibles indiquent qu'il serait nécessaire de procéder plutôt à une correction dans l'autre sens.

Bovendien zou het lid wensen te weten welke de resultaten zijn van de maatregelen die reeds werden getroffen ter bestrijding van de gerechtelijke achterstand en welk verband er bestaat tussen die maatregelen en het voorgelegde ontwerp. Ook dit lid merkt op dat in het ontwerp geen maatregelen worden getroffen ten voordele van de problemen die rijzen bij de arbeidsrechtbanken, de politierechtbanken en de rechtbanken van koophandel. Tenslotte moet worden vastgesteld dat de Regering opteert voor een gemakkelijksheidsoplossing vermits thans maatregelen worden genomen die ten laste komen van de begroting van 1986 en zullen moeten uitgevoerd worden door een andere Regering.

Bij deze gelegenheid wenst het lid te weten welke het lot is van het ontwerp van wet strekkende tot vervanging van de politiecommissarissen, ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de politierechtbanken, door licentiaten in de rechten, substituten van de procureur des Konings.

Tenslotte worden nog door enkele leden bijkomende bedenkingen gemaakt, meer in het bijzonder wat betreft de noodzaak om het aantal plaatsvervangende rechters in de rechtbank van eerste aanleg dringend te verhogen.

Een lid stelt vast dat in de memorie van toelichting (blz. 16) wordt onderstreept dat het doel van het ontwerp erin bestaat onder meer de middelen te verstrekken om de jeugdrechtbanken in de grote agglomeraties te versterken; dit zal bovendien tot gevolg hebben dat de opdrachten van de maatschappelijke assistenten bij de jeugdrechtbanken zal toenemen en dat ook een verhoging hiervan noodzakelijk zal zijn.

In zijn antwoord laat de Minister van Justitie opmerken dat er sinds 1976 geen enkele echte wijziging meer is gekomen van de kaders van de magistraten. Enkel een beperkte verhoging van het aantal van de magistraten bij de hoven van beroep werd enkele tijd geleden goedgekeurd. Het ontwerp beperkt zich thans tot een herziening van het aantal magistraten bij de rechtbank van eerste aanleg.

Wat betreft de kritiek die eventueel zal worden uitgebracht vanuit de hoek van de rijksambtenaren en ambtenaren van parastatalen, moet er wel worden aan herinnerd dat hun aantal in sommige administraties wel degelijk is verhoogd.

Het is duidelijk dat gans het ontwerp ook moet gezien worden binnen de budgettaire mogelijkheden.

De Minister herinnert eraan dat reeds meerdere kredieten werden toegevoegd aan de begroting van Justitie o.m. met het oog op de uitvoering van de wet op de rechtshulp die tot nu toe steeds was afgeremd om redenen van dezelfde budgettaire beperkingen.

Het is niet juist dat er een wanverhouding zal ontstaan tussen het aantal parketmagistraten en het aantal magistraten van de zetel. Uit de cijfers blijkt dat dezelfde klassieke verhouding wordt in acht genomen.

Wat het eventueel verband betreft tussen dit ontwerp en de diverse ontwerpen die werden goedgekeurd met het oog

L'intervenant voudrait également connaître les résultats des mesures déjà prises en vue de combler l'arriéré judiciaire ainsi que le lien existant entre ces mesures et le projet à l'examen. Il note, par ailleurs, que le projet ne prévoit aucune mesure en vue de résoudre les problèmes qui se posent aux tribunaux du travail, aux tribunaux de police et aux tribunaux de commerce. Force est, enfin, de constater que le Gouvernement choisit une solution de facilité, puisqu'il prend des mesures qui seront à charge du budget de 1986 et qui devront être exécutées par son successeur.

A cet égard, un membre aimerait savoir quel est le sort réservé au projet de loi visant à remplacer les commissaires de police exerçant la fonction du ministère public près ces tribunaux de police, par des licenciés en droit, des substituts du procureur du Roi.

Enfin, quelques membres émettent encore une série de considérations supplémentaires, en particulier en ce qui concerne la nécessité urgente d'augmenter le nombre des juges suppléants aux tribunaux de première instance.

Un membre constate que l'exposé des motifs souligne (p. 16) que le projet vise notamment à donner les moyens de renforcer les tribunaux de la jeunesse dans les grandes agglomérations; cela entraînera, de surcroît, une multiplication des missions des assistants sociaux près les tribunaux de la jeunesse, et il sera, par conséquent, nécessaire d'augmenter leur nombre.

Le Ministre de la Justice répond que depuis 1976, il n'y a plus eu aucune modification réelle des cadres des magistrats. On peut simplement noter le vote, il y a quelque temps, d'une augmentation limitée du nombre des magistrats près les cours d'appel. Le projet à l'examen se borne à une révision du nombre des magistrats près les tribunaux de première instance.

Pour ce qui est des critiques qui émaneraient éventuellement des fonctionnaires de l'Etat et des agents des organismes parastatals, il faut rappeler que le nombre de ces fonctionnaires et agents a bel et bien augmenté dans certaines administrations.

Il est évident qu'il faut également apprécier l'ensemble du projet à la lumière des possibilités budgétaires.

Le Ministre rappelle que plusieurs crédits ont déjà été ajoutés au budget de la Justice, notamment en vue de l'exécution de la loi sur l'assistance judiciaire, qui avait été freinée jusqu'à présent en raison, justement, de ces restrictions budgétaires.

Il est inexact qu'un déséquilibre apparaîtra entre le nombre des magistrats du parquet et celui des magistrats assis. Il ressort des chiffres que le rapport classique existant entre eux est respecté.

Pour ce qui est du lien éventuel entre ce projet et les divers projets adoptés en vue de résorber l'arriéré judiciaire,

op het wegwerken van de gerechtelijke achterstand, moet vooreerst worden opgemerkt dat het ging om zeer beperkte maatregelen en dat het vervolgens nog te vroeg is om daarvan de juiste resultaten te kunnen waarderen, hetgeen niet belet dat deze ganse reeks maatregelen van aard zijn om op een bepaalde manier een beperkte verbetering op diverse domeinen aan te brengen.

Wat het ontwerp betreft strekkende tot vervanging van politiecommissarissen als ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de politierechtbanken door substituten van de procureur des Konings, herinnert de Minister eraan dat de Kamercommissie voor de Justitie blijk geeft van weinig enthousiasme. De leden van deze Commissie zijn immers van mening dat deze politiecommissarissen zeer vertrouwd zijn met de taak die hen wordt opgedragen en hun functie tot grote tevredenheid vervullen.

Het is juist dat de noodzaak zich voordoet het aantal plaatsvervangende rechters in de rechtbank van eerste aanleg te verhogen.

De Minister zal het ermee eens zijn indien in die zin een amendement op het ontwerp wordt ingediend.

Voor de verhoging van het aantal maatschappelijke assistenten bij de jeugdrechtbanken wordt voorzien in een speciaal kader samengesteld uit werklozen en die vanaf 1 september 1985 ter beschikking van de jeugdrechtbanken zullen worden gesteld.

Mede in dit verband worden volgende gegevens verstrekt :

« In het kader van een werkgelegenheidsplan zal de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, vanaf 1 september 1985, 244 tewerkgestelde werklozen ter beschikking van de Minister van Justitie stellen. Deze zullen als volgt worden verdeeld :

60 tewerkgestelde werklozen voor de gerechtelijke politie (klerken of opstellers);

184 tewerkgestelde werklozen voor het departement van Justitie :

— Dienst Vreemdelingenzaken: 26 (klerken of opstellers);

— Bestuur strafinrichtingen: 44 verpleegkundigen;
34 maatschappelijk assistenten;

— Jeugdbescherming: 40 vaste afgevaardigden met een diploma van maatschappelijk assistent;
40 opvoeders. »

Door een lid dat was tussengekomen in verband met dit laatste probleem, wordt erop aangedrongen dat de aldus gerecruteerde personen niet eindeloos in dienst zouden worden gehouden zonder te kunnen beschikken over een statuut; het lid dringt erop aan dat zij, uiteraard mits het afleggen van de vereiste examens, de gelegenheid zouden krijgen in vast verband te worden aangeworven.

il y a lieu de noter, tout d'abord, que les mesures déjà prises étaient des mesures très limitées et qu'il est, par conséquent, encore trop tôt pour en apprécier les résultats exacts. Il n'en reste pas moins que l'ensemble de ces mesures est de nature à apporter, d'une certaine manière, une amélioration limitée dans divers domaines.

En ce qui concerne le projet visant à remplacer les commissaires de police exerçant la fonction du ministère public près les tribunaux de police par des substituts du procureur du Roi, le Ministre rappelle que la Commission de la Justice de la Chambre ne manifeste que peu d'enthousiasme. Les membres de cette Commission estiment, en effet, que lesdits commissaires de police sont très familiarisés avec la tâche qui leur est confiée et qu'ils donnent toute satisfaction dans l'exercice de cette fonction.

Il est exact qu'il est nécessaire d'augmenter le nombre des juges suppléants dans les tribunaux de première instance.

Le Ministre déclare qu'il approuvera le dépôt éventuel d'un amendement au projet, qui irait en ce sens.

Pour ce qui est de l'augmentation du nombre d'assistants sociaux près les tribunaux de la jeunesse, un cadre spécial est prévu, qui sera composé de chômeurs et mis à la disposition des tribunaux de la jeunesse à partir du 1^{er} septembre 1985.

Les informations suivantes sont fournies notamment à cet égard :

« Dans le cadre d'un plan pour l'emploi, le Ministre de l'Emploi et du Travail mettra, à partir du 1^{er} septembre 1985, à la disposition du Ministre de la Justice 244 C.M.T. répartis comme suit :

60 C.M.T. pour la police judiciaire (commis ou rédacteurs);

184 C.M.T. pour le Département de la Justice :

— Office des étrangers: 26 (commis ou rédacteurs);

— Etablissements pénitentiaires: 44 infirmiers;
34 assistants sociaux;

— Protection de la jeunesse: 40 délégués permanents ayant une qualification d'assistants sociaux;
40 éducateurs. »

Un membre qui est intervenu au sujet de ce dernier problème insiste pour qu'on ne maintienne pas indéfiniment en service les personnes ainsi recrutées sans leur donner de statut; il demande que la possibilité leur soit donnée d'être nommées à titre définitif, bien sûr moyennant leur présentation aux examens requis.

Een lid herinnert in dit verband aan het probleem dat gerezen is ingevolge een recent arrest van het Europese Hof van Justitie waarin werd beslist dat een onderzoeksrechter niet mag zetelen in een zaak waarin hij vooraf in de hoedanigheid van onderzoeksrechter is opgetreden. Deze uitspraak kan belangrijke gevolgen hebben voor de goede werking van bepaalde rechtbanken. Daarom stelt het lid zich de vraag of het niet wenselijk zou zijn een hervorming door te voeren met het oog op het hergroeperen van rechtbanken van eerste aanleg van kleinere arrondissementen.

Hierop wordt herinnerd aan artikel 100 van het Gerechtelijk Wetboek die deze mogelijkheid in het leven roept, doch waarvan nog nooit gebruik is gemaakt.

Artikel 25

Bij artikel 25 wordt door een lid volgend amendement ingediend:

« In de tabel III. Rechtbanken van eerste aanleg, zetel Turnhout — aantal rechters —, het cijfer 10 te vervangen door het cijfer 11. »

Het wordt verantwoord als volgt:

« Dank zij een buitengewone inspanning van de magistraten en de griffiers kon op een bepaald ogenblik de termijn voor het bekomen van een vaststelling herleid worden tot twee maanden. Inmiddels is deze termijn terug opgelopen tot vier maanden. »

Over de periode 1975-1982 is de volgende evolutie vastgesteld:

Burgerlijke zaken	1975	1982	Stijging
Nieuwe zaken	2 465	5 080	106 pct.
Vonnissen	1 808	3 023	67 pct.
Beschikkingen	1 819	2 872	57 pct.
Processen-verbaal	135	244	80 pct.
Getuigenverhoren	147	253	72 pct.

Bij het wegvallen van een vastgestelde zaak wordt door de griffie onmiddellijk het initiatief genomen om de vrijgekomen tijdsruimte op te vullen met de vaststelling van een andere zaak.

De geleverde inspanningen zijn moeilijk vol te houden en zullen zeker afzwakken wanneer een ongelijke behandeling in vergelijking met de andere arrondissementen wordt vastgesteld. »

De Minister kan het inderdaad met dit amendement eens zijn en sluit zich aan bij de verantwoording die door het lid wordt ingeroepen.

Een ander lid vestigt bij deze gelegenheid de aandacht op het aantal magistraten te Brussel en vraagt zich af of dit wel voldoende is gelet op de steeds maar toenemende kleine criminaliteit. Het toenemen van deze kleine criminaliteit is een feit dat niet kan worden geloofd doch het lid zou ter zake willen beschikken over cijfers met betrekking tot het aantal klachten die in het gerechtelijk arrondissement

Un membre rappelle à cet égard le problème soulevé à la suite d'un arrêt récent de la Cour de justice des Communautés européennes qui a décidé qu'un juge d'instruction ne peut pas siéger lorsqu'il s'agit d'une cause qu'il a instruite. Cet arrêt peut avoir d'importantes conséquences pour ce qui est du bon fonctionnement de certains tribunaux. C'est pourquoi l'intervenant se demande s'il ne serait pas souhaitable de procéder à une réforme visant à grouper les tribunaux de première instance des petits arrondissements.

En réponse à sa question, il est fait référence à l'article 100 du Code judiciaire qui en crée la possibilité, mais celle-ci n'a jamais encore été appliquée.

Article 25

A l'article 25, un membre dépose un amendement rédigé comme suit:

« Au tableau III. Tribunaux de première instance, siège Turnhout — nombre de juges —, remplacer le chiffre 10 par le chiffre 11. »

Il est justifié comme suit:

« Grâce à un effort exceptionnel des magistrats et des greffiers, il a été possible à un moment donné de ramener à deux mois le délai de fixation. Depuis lors, celui-ci est de nouveau passé à quatre mois. »

Pour la période 1975-1982, on a constaté l'évolution suivante:

Affaires civiles	1975	1982	Augmentation
Affaires nouvelles	2 465	5 080	106 p.c.
Jugements	1 808	3 023	67 p.c.
Ordonnances	1 819	2 872	57 p.c.
Procès-verbaux	135	244	80 p.c.
Auditions de témoins	147	253	72 p.c.

Lorsqu'une affaire fixée est rayée du rôle, le greffe prend immédiatement l'initiative de combler le vide ainsi créé en fixant une autre affaire.

Il est difficile de soutenir ce rythme d'effort et il y aura certainement un relâchement si l'on constate une inégalité de traitement par rapport aux autres arrondissements. »

Le Ministre peut en effet marquer son accord sur cet amendement et se rallier à la justification donnée par l'intervenant.

Un autre membre attire à cette occasion l'attention sur le nombre de magistrats à Bruxelles et se demande si ce nombre est suffisant compte tenu de la petite criminalité toujours croissante. Il s'agit là d'une réalité qu'on ne peut nier, mais l'intervenant aimerait pouvoir disposer de chiffres concernant le nombre de plaintes déposées dans l'arrondissement judiciaire de Bruxelles. Le manque de magistrats, et

Brussel worden ingediend. Het ontbreken immers van het nodige aantal magistraten, inzonderheid parketmagistraten, heeft tot gevolg dat meer en meer een beroep wordt gedaan op de seponeringsbevoegdheid, hetgeen uiteraard een nefast gevolg heeft voor de bestrijding van deze kleine criminaliteit.

Een ander lid komt in dezelfde zin tussen met betrekking tot de steeds toenemende jeugdcriminaliteit te Luik.

Het bovenvermeld amendement wordt aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 25, aldus geamendeerd, wordt aangenomen met eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

Artikel 26

Dit artikel wordt zonder bespreking aangenomen met eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

Artikel 27

Gelijklopend met bovenvermeld amendement bij artikel 25 wordt door hetzelfde lid voorgesteld artikel 27 te wijzigen. Dit amendement luidt als volgt:

« In de tabel — Turnhout — in de kolom getiteld « griffier », het cijfer 10 te vervangen door het cijfer 11. »

Het wordt verantwoord als volgt:

« Over de periode 1975-1982 wordt in de griffie bij de rechtbank van eerste aanleg te Turnhout de volgende stijgende activiteit waargenomen :

	1975	1982	Stijging
<i>Uitgiften of afschriften</i>	8 780	22 123	151 pct.
<i>Akten van de griffie</i>	444	739	66 pct.
<i>Gerechtsbrieven</i>	4 707	9 848	109 pct.

De door de magistraten geleverde prestaties moeten ook door de griffie tijdig kunnen verwerkt worden. »

Het amendement alsmede het geamendeerde artikel 27 worden aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

AFDELING II

Schadeloosstelling door de Staat van de slachtoffers van opzettelijke gewelddaad

Algemene bespreking

Een lid stelt zich vragen nopens één van de principes die in het ontwerp zijn opgenomen nl. dat de schadeloosstelling de vorm aanneemt van een vaste vergoeding. Door het feit dat het op te richten fonds wordt gespijsd door enerzijds het heffen van een taks op een criminele of correctionele hoofdstraf en anderzijds door een jaarlijks toe te kennen bedrag, zal de toe te kennen vergoeding van jaar tot jaar

en particulier de magistrats du parquet, a en effet comme conséquence que ceux-ci usent de plus en plus de leur pouvoir de classer les dossiers sans suite, ce qui a évidemment des répercussions néfastes sur la lutte contre cette petite criminalité.

Un autre membre fait une intervention analogue en ce qui concerne l'augmentation croissante de la criminalité des jeunes à Liège.

L'amendement précité est adopté par 9 voix et 3 abstentions.

L'article 25, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité des 12 membres présents.

Article 26

Cet article est adopté sans discussion et à l'unanimité des 12 membres présents.

Article 27

Parallèlement à l'amendement susvisé déposé à l'article 25, le même membre propose de modifier l'article 27. Son amendement est rédigé comme suit:

« Dans le tableau, à « Turnhout », remplacer, dans la colonne « greffier », le chiffre 10 par le chiffre 11. »

L'amendement est justifié de la manière suivante:

« Pour la période 1975-1982, on a constaté l'augmentation suivante des activités au greffe du tribunal de première instance de Turnhout :

	1975	1982	Augmentation
<i>Expéditions ou copies</i>	8 780	22 123	151 p.c.
<i>Actes du greffe</i>	444	739	66 p.c.
<i>Plis judiciaires</i>	4 707	9 848	109 p.c.

Le travail accompli par les magistrats doit également pouvoir être absorbé à temps par le greffe. »

L'amendement ainsi que l'article 27 amendé sont adoptés par 9 voix et 3 abstentions.

SECTION II

Intervention de l'Etat dans l'indemnisation des victimes d'actes intentionnels de violence

Discussion générale

Un membre se pose des questions concernant l'un des principes énoncés dans le projet et selon lequel l'indemnisation revêt la forme d'une indemnité forfaitaire. Du fait que le Fonds à créer sera alimenté, d'une part, par la perception d'une taxe sur une peine principale criminelle ou correctionnelle, et d'autre part, par un crédit à inscrire annuellement au budget, l'indemnité à accorder variera d'une année à

variëren, hetgeen dan ook betekent dat de toepassing van deze wet zeer uiteenlopend kan zijn.

Een ander lid heeft bedenkingen bij het feit dat door het ontwerp de zoveelste bijkomende administratieve commissie wordt opgericht en toegevoegd aan de talrijke commissie wordt opgericht en toegevoegd aan de talrijke commissies van deze soort die reeds bestaan. De vraag kan nl. worden gesteld of het niet verkieslijker zou zijn de werking van het Fonds toe te vertrouwen aan b.v. het Gemeenschappelijk Waarborgfonds dat trouwens algemene voldoening geeft.

Bij deze gelegenheid wordt herinnerd aan enkele fundamentele principes van het ontwerp. Vooreerst gaat het om een buitengewone schadeloosstelling hetgeen betekent dat de toekenning ervan nooit als een recht kan worden opgevorderd. Vervolgens moet de toepassing van het ontwerp worden gezien in het kader van de thans geldende budgettaire mogelijkheden.

De opgelegde taks, te heffen op de criminele of correctionele hoofdstraf, moet eerder worden gezien als een soort solidariteitsbijdrage; de daarbij te voegen kredieten hebben enkel tot doel de toestand jaarlijks in evenwicht te brengen; dit toe te kennen krediet heeft slechts een subsidiair karakter. Bij deze gelegenheid kan worden herinnerd aan de ervaring in Frankrijk waar een gelijkaardige wetgeving bestaat. Men moet immers vaststellen dat op de tussenkomst van dit Fonds zeer weinig beroep wordt gedaan.

Wat betreft het krediet toe te kennen voor het eerste toepassingsjaar, wordt opgemerkt dat een eerste bedrag zal worden ingeschreven op de begroting van 1986.

Een volgende kritiek heeft betrekking op het feit dat dit ontwerp slechts een onderdeel raakt van een ganse problematiek met betrekking tot de toestand van het slachtoffer die veel ruimer is. Het probleem rijst trouwens telkens als er een slachtoffer is dat ingevolge de insolventie van de dader geen schadevergoeding kan bekomen. Het ontwerp heeft blijkbaar tot doel zich slechts te richten tot een klein aantal personen waarbij dan nog de vraag kan worden gesteld wie voor de toepassing ervan in aanmerking kan komen.

Er wordt eveneens aandacht gevraagd voor een principe vermeld in artikel 35, lid 2, waarin wordt bepaald dat de schadevergoedingen worden vastgesteld «naar evenredigheid van de beschikbare financiële middelen in het Bijzonder Vergoedingsfonds». In dit verband kan de vraag worden gesteld of dit betekent dat het beschikbaar kapitaal elk jaar zal worden gelijkverdeeld.

Het lid, dat dit argument inroept, pleit voor een grotere soepelheid in de toepassing, doch is van mening dat dient te worden vermeden dat dit Fonds jaarlijks zou zijn uitgeput.

Hierop wordt door de Minister geantwoord dat dit ontwerp niet raakt aan het geheel van de hervorming van het strafrecht die trouwens niet uit het oog wordt verloren.

Bij deze gelegenheid kan worden herinnerd aan het feit dat de Koninklijke Commissaris ondertussen zijn verslag heeft neergelegd dat zeer binnenkort aan de twee Commissies voor de Justitie zal worden medegedeeld.

l'autre, ce qui implique que l'application de la future loi pourra être très diversifiée.

Un autre membre critique le fait que le projet crée une énième commission administrative qui vient s'ajouter aux nombreuses commissions de ce genre existant déjà. On peut en effet se demander s'il ne serait pas préférable de confier la gestion du fonds au Fonds commun de garantie par exemple, qui donne d'ailleurs entière satisfaction.

Certains principes fondamentaux du projet sont rappelés à cette occasion. Tout d'abord, il s'agit d'une indemnisation extraordinaire, ce qui signifie que son octroi ne peut jamais être réclamé comme un droit. Ensuite, l'application du projet doit être vue dans le cadre des possibilités budgétaires existantes.

La taxe imposée, à percevoir sur la peine principale criminelle ou correctionnelle, doit plutôt être considérée comme une espèce de cotisation de solidarité; les crédits qui s'y ajoutent annuellement n'ont comme seul objectif que d'équilibrer la situation; ces crédits à allouer n'ont qu'un caractère subsidiaire. A cette occasion, il convient de rappeler l'expérience française, pays où existe une législation analogue. Force est de constater que les interventions de ce fonds y sont extrêmement rares.

En ce qui concerne le crédit à accorder pour la première année d'application, il est souligné qu'un premier montant sera inscrit au budget de 1986.

Une autre critique a trait au fait que le projet à l'examen n'aborde qu'une partie de la problématique beaucoup plus vaste qui concerne la situation de la victime. La question se pose d'ailleurs chaque fois qu'une victime ne parvient pas à se faire indemniser par suite de l'insolvabilité de l'auteur. Le projet est manifestement axé sur un nombre restreint de personnes et, sur ce point même, on peut se demander qui pourra bénéficier des mesures proposées.

L'attention est également attirée sur un principe énoncé à l'article 35, alinéa 2, qui prévoit que l'indemnité est fixée «au marc le franc en fonction des disponibilités financières du Fonds spécial d'indemnisation». A ce propos, on peut se demander si cette phrase signifie que le capital disponible sera liquidé chaque année.

Le membre qui invoque cet argument plaide en faveur d'une plus grande souplesse d'application tout en estimant qu'il faut éviter que ce fonds soit épuisé chaque année.

Le Ministre répond que le projet à l'examen ne touche pas à l'ensemble de la réforme du droit pénal qui n'est d'ailleurs pas perdue de vue.

A cette occasion, il convient de rappeler que le commissaire royal a entre-temps déposé son rapport, qui sera communiqué sous peu aux deux Commissions de la Justice.

Het is evident dat de ganse problematiek van de toestand van het slachtoffer veel ruimer is doch zulks betekent meteen dat deze problematiek een veel uitgebreider studie vergt. Het ontwerp integendeel heeft een zeer beperkt en vooral humaan doel. Wat meer in het bijzonder artikel 35, lid 2, betreft, hebben de gebruikte bewoordingen tot doel de vergoedingen te doen toekennen aan de hand van objectieve elementen die noodzakelijk zijn om willekeurige toepassingen te voorkomen. De uitbetaling geschiedt trouwens volgens bepaalde criteria en het zal zelden gebeuren dat het Fonds jaarlijks volledig zal zijn uitgeput.

Een ander lid stelt vast dat de essentie van het ontwerp de bedoeling heeft een nationaal solidariteitsfonds op te richten. Zo men dit principe aanvaardt, dan mag het meteen niet worden beperkt tot een soort van bijkomende boete. Het zou trouwens interessant zijn te vernemen welke de inkomsten zullen zijn die uit de toepassing van deze boete zullen voortvloeien.

Een ander lid kan het er niet mee eens zijn dat de door het ontwerp bedoelde schadeloosstelling enkel zou worden beschouwd als een gunst, doch dat het eerder een recht zou moeten zijn vermits de in het vooruitzicht gestelde vergoeding uiteindelijk de vorm van een alimentatie aanneemt.

Over het subsidiariteitsprincipe kan het lid het eens zijn doch een regeling binnen de wetgeving op de arbeidsongevallen ware logischer geweest. Bovendien kan de toepassing ervan aanleiding geven tot moeilijkheden. Immers de vergoeding wordt enkel toegekend wegens schending van de fysische integriteit zodat de morele schade wordt uitgesloten. In dit verband kunnen er zich zware problemen voordoen wanneer het gaat om een jong slachtoffer dat voor 100 pct. werkonbekwaam is. Het feit dat het toe te kennen krediet niet aan een maximum is onderworpen en eveneens een subsidiair karakter heeft, is volledig goed te keuren. Wat evenwel aanleiding kan geven tot bezwaren, is op de eerste plaats het feit dat in de commissie twee magistraten zetelen hetgeen een weerslag dreigt te hebben op het kader van de magistratuur zelf. Het lid vraagt zich af of de beoordeling over de toekenning van de vergoeding niet beter kan worden overgelaten aan de rechtbanken en de administratie ervan toevertrouwen hetzij aan het Gemeenschappelijk Waarborgfonds, hetzij aan het departement voor Sociale Zaken of Volksgezondheid.

Het lid kan evenmin akkoord gaan met het feit dat de taks slechts wordt geheven op een « niet-voorwaardelijke veroordeling tot een criminele of correctionele hoofdstraf ».

Het is niet logisch dat zowel de voorwaardelijke straf als de politiestraf zouden worden uitgesloten. Wat tenslotte het beroep betreft, acht het lid het verkieslijker dit te laten uitoefenen voor de rechtbank van eerste aanleg en niet voor de Raad van State.

Nogmaals wordt de nadruk gelegd op het feit dat de bedoeling van het ontwerp er niet in bestaat een recht op reële schadeloosstelling in te voeren doch dat het enkel gaat om een buitengewone vergoeding.

Il est évident que la problématique de la situation de la victime est beaucoup plus vaste, mais cela signifie aussi que cette problématique exige une étude beaucoup plus approfondie. Le projet poursuit par contre un objectif très limité et met surtout l'accent sur l'élément humain. En ce qui concerne plus particulièrement le deuxième alinéa de l'article 35, le texte vise à faire octroyer les indemnités sur la base d'éléments objectifs nécessaires si l'on veut éviter une application arbitraire. Le paiement se fera d'ailleurs selon certains critères et il n'arrivera que rarement que le fonds soit entièrement épuisé après une année.

Un autre membre constate que le projet a essentiellement pour but de créer un fonds national de solidarité. Si l'on accepte ce principe, on ne peut pas le limiter à une sorte d'amende supplémentaire. Il serait d'ailleurs intéressant de savoir quelles seront les recettes qui résulteront de l'application de cette amende.

Un autre membre ne peut marquer son accord sur le fait que l'indemnisation visée dans le projet est considérée uniquement comme une faveur, et estime qu'il devrait plutôt s'agir d'un droit puisque l'indemnité proposée aura finalement la forme d'aliments.

L'intervenant peut marquer son accord sur le caractère supplétif de la mesure, mais il estime qu'un règlement dans le cadre de la législation sur les accidents du travail eût été plus logique. En outre, l'application peut donner lieu à des difficultés. En effet, l'indemnité n'est accordée que pour une atteinte à l'intégrité physique, de sorte que le dommage moral en est exclu. Or sur ce plan, de graves problèmes peuvent se poser lorsqu'il s'agit d'une jeune victime qui subit une incapacité de travail de 100 p.c. Il faut approuver sans réserve le fait que le crédit à accorder n'est pas soumis à un maximum et a également un caractère supplétif. Par contre, ce qui est critiquable, c'est principalement le fait que deux magistrats siègent à la commission, ce qui risque d'avoir une incidence sur le cadre même de la magistrature. L'intervenant se demande s'il n'est pas préférable de laisser aux tribunaux le soin de se prononcer sur l'octroi de l'indemnité et d'en confier l'administration soit au Fonds commun de garantie, soit au département des Affaires sociales ou de la Santé publique.

Le membre n'est pas non plus d'accord sur le fait que la taxe ne serait perçue que sur une « condamnation non conditionnelle à une peine principale criminelle ou correctionnelle ».

Il n'est pas logique d'exclure les peines conditionnelles et les peines de police. Enfin, en ce qui concerne le recours, l'intervenant estime préférable qu'il soit exercé devant le tribunal de première instance plutôt qu'auprès du Conseil d'Etat.

L'accent est mis une nouvelle fois sur le fait que le but du projet n'est pas d'instaurer un droit à un dédommagement réel, mais qu'il s'agit simplement d'une indemnité exceptionnelle.

De Minister van Justitie verwijst bij deze gelegenheid naar gelijkaardige wetgevingen in de ons omringende landen. Evenmin als in het ontwerp, wordt in deze wetgeving een recht toegekend. Dit is dan ook nooit de bedoeling geweest; het ontwerp wenst enkel een subsidiaire solidariteitssamenkomst te vestigen. Trouwens het criminele fenomeen is een verschijnsel dat door de eeuwen heen altijd heeft bestaan en waarvoor de Staat niet kan worden aansprakelijk gesteld, hetgeen dan ook verklaart dat geen recht ten voordele van het slachtoffer wordt gevestigd ten laste van de Staat. In het Franse en het Duitse systeem bestaat een vergoedingsregeling op grond van de billijkheid. Het principe van de billijkheid is in onze wetgeving immers niet nieuw. Het werd ingevoerd in de wetgeving op de Raad van State, waarin wordt bepaald dat enkel de buitengewone schade voor vergoeding in aanmerking kan komen. Een gelijkaardige regeling treft men aan in de wetgeving inzake wederrechtelijke voorlopige hechtenis. In de toepassing van deze wetgeving is men evenmin gehouden tot het verantwoorden van alle elementen van de schade, hetgeen eveneens gegrond is op het principe dat de Staat niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de handelingen gesteld door de magistraten.

Bij de toepassing van deze wetgeving wordt nooit een volledige schadeloosstelling toegekend.

Wat betreft de kritiek die wordt geuit in verband met de eventuele toepassing van deze wet, kan gerust worden verwezen naar de evolutie in onze sociale zekerheid waar het recht op toekenning ervan slechts progressief werd gerealiseerd naargelang van de financiële mogelijkheden maar waarbij eveneens het principe geldt dat het op dat domein toegekende recht nooit als verworven kan worden geacht.

Het huidige ontwerp gaat een andere richting uit dan wat tijdens de voorbereiding en het onderzoek van de problematiek werd gesuggereerd.

Ten titel van informatie geeft de Minister kennis van de oorspronkelijke voorstellen ter zake:

« Een ruime beweging ten gunste van de schadeloosstelling van de slachtoffers van strafbare feiten is ontstaan in de meeste landen waarvan velen reeds op dat stuk een passende wetgeving hebben. België heeft op dat gebied een bepaalde achterstand (1). Ik heb getracht een tekst voor te stellen die in beperkte gevallen en onder redelijke voorwaarden een billijke en eenvoudige oplossing kan brengen zonder oprichting van nieuwe instellingen of nieuwe lichamen.

Daartoe heb ik inspiratie gezocht in de werkzaamheden van de Raad van Europa (2), in België gepubliceerde studies, ingediende wetsvoorstellen die thans vervallen zijn, in het buitenland tot stand gekomen initiatieven, evenals in het *Witboek betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van strafbare feiten*, gepubliceerd door de V.Z.W. Hulp en Reclassering met de medewerking van de Koning-Boudewijnstichting in 1983.

Daarenboven heb ik de eer genoten een studiedag gewijd aan dat probleem voor te zitten die georganiseerd was te Hoei in oktober 1983 door diezelfde V.Z.W. (een uitvloeisel van het Koninklijke Beschermtcomité).

Le Ministre de la Justice renvoie à ce propos aux législations similaires des pays voisins. Pas plus que le projet, ces législations ne confèrent un droit. D'ailleurs, telle n'a jamais été l'intention; le projet tend uniquement à établir une intervention supplétive de solidarité. La criminalité est par ailleurs un phénomène qui a traversé les siècles et dont l'Etat ne peut être rendu responsable, ce qui explique qu'on n'instaure pas au profit de la victime un droit à charge de l'Etat. Les systèmes français et allemand prévoient un régime d'indemnisation sur une base équitable. Le principe de l'équité n'est pas nouveau dans notre législation. Il a été introduit dans la législation sur le Conseil d'Etat qui dispose que seuls les dommages exceptionnels sont susceptibles d'indemnisation. Une disposition analogue se rencontre dans la législation concernant la détention préventive abusive. Dans l'application de cette législation, on n'est pas tenu non plus de répondre de tous les éléments du dommage, ce qui repose également sur le principe selon lequel l'Etat ne peut être rendu responsable des actes posés par les magistrats.

L'application de cette législation ne donne jamais lieu à un dédommagement intégral.

En ce qui concerne la critique relative au caractère éventuel de l'application de la loi, on peut se référer sans crainte à l'évolution de notre sécurité sociale, dans laquelle le droit à l'attribution n'a été réalisé que progressivement en fonction des possibilités financières et à laquelle s'applique également le principe selon lequel le droit attribué dans ce domaine ne peut jamais être considéré comme acquis.

Le projet à l'examen va dans une autre direction que celle qui a été suggérée au cours des travaux préparatoires et de l'examen de la problématique.

A titre d'information, le Ministre donne connaissance des propositions faites au départ:

« Un large mouvement en faveur de l'indemnisation des victimes d'infractions s'est développé dans la plupart des pays dont beaucoup déjà bénéficient d'une législation appropriée dans ce domaine. La Belgique, ici, accuse un certain retard (1). J'ai tenté de proposer un texte susceptible, dans des cas limités et à des conditions raisonnables, d'apporter une solution équitable, simple, sans création de nouvelles institutions ou de nouveaux organismes.

A cette fin, je me suis inspiré des travaux du Conseil de l'Europe (2), des études publiées en Belgique, des propositions de lois déposées mais frappées aujourd'hui de caducité, des initiatives réalisées à l'étranger, ainsi que du *Livre blanc sur l'indemnisation des victimes d'infractions*, publié par l'A.S.B.L. Aide et Reclassement avec le concours de la Fondation Roi Baudouin, en 1983.

J'ai eu, en outre, l'honneur de présider la journée d'études consacrée à ce problème, organisée à Huy en octobre 1983 par cette même A.S.B.L. (émanation de la Commission royale des patronages).

Een keuze zal moeten worden gedaan: algeheel herstel, of volgens een vast bedrag, of volgens een schaal, of naar billijkheid? Herstel beperkt tot het letsel veroorzaakt aan personen of uitgebreid tot de schade aan goederen? Bevoegdheid van de gewone rechtbanken of van een administratief gerecht? Financiering van de kosten van de schadeloosstelling door de overheid?

De Koninklijke Commissaris verheelt niet dat hij zich in een moeilijke situatie bevonden heeft ten aanzien van de noodzakelijkheid om al die vragen te beantwoorden en de oplossingen voor te stellen in een eenvoudige en nauwkeurige tekst.

De voorgestelde tekst is dus niets anders dan een suggestie die kan worden herzien, omgewerkt of nader uitgewerkt.

Ik heb overigens zelf subsidiaire voorstellen gedaan. Ik heb gemeend dat het billijker en redelijker was de gevallen van tussenkomst te beperken maar de stoffelijke schade niet uit te sluiten. Daarom heb ik voorgesteld slechts de uitzonderlijke tussenkomst in aanmerking te nemen alsmede de ernstige schade waardoor de toestand of de staat van het slachtoffer wordt aangetast. Ik heb gemeend dat, hoewel lichamelijk letsel altijd ernstig is en de lichamelijke of morele schade, de onbekwaamheid of de dood veroorzaakt door een misdadige handeling bijzonder afschuwwekkend en meelijwekkend zijn, daartegenover de maatschappelijke solidariteit ook tot uiting zou moeten kunnen komen ter gelegenheid van stoffelijke schade die het gevolg is van delinkwentie maar vanzelfsprekend in zeer beperkte gevallen: b.v. de diefstal van het spaargeld van bejaarde personen die daardoor een ware declassering ondergaan, opzettelijke vernieling van het dure gereedschap van een vakman, de overhandiging van een losgeld onder bedreiging, vernieling door opzettelijke brandstichting of tengevolge van een daad van terrorisme (3)...

De grenzen getrokken door de voorgestelde tekst lijken mij voldoende om misbruiken te voorkomen.

Ik voeg bij deze uiteenzetting een dossier met een documentatie die het zal mogelijk maken te oordelen of het voorstel van het voorontwerp in de huidige stand van zaken voldoening kan schenken (4).

AFDELING 2

Uitzonderlijk herstel ten bate van de slachtoffers

Art. ...

Wanneer tengevolge van in België gepleegde doodslag, opzettelijke geweldpleging, opzettelijke brandstichting, afpersing, diefstal, oplichting of verduistering (5), iemand

(1) Zie ook: « D. Martin, de l'indemnisation publique des victimes d'infractions à l'approche victimologique de la justice pénale », *Rev. Dr. Pen.* 1984, blz. 629-646, alsmede de kroniek Lemaître, *ibid.* blz. 647.

(2) Zie *Resolution et Rapport sur le dédommagement des victimes d'infractions pénales*, Straatsburg, C.E.P.C. 1978, en de Conventie van 24 november 1983 van de Raad van Europa (*infra*).

(3) De beoordeling « naar billijkheid » en het criterium « kennelijke onrechtvaardigheid » zullen het mogelijk maken rekening te houden met de schuld, de nalatigheid van het slachtoffer, alsmede met zijn maatschappelijk toestand.

(4) Het Witboek uitgegeven door de Koning-Boudewijnstichting, de tekst van de Europese Conventie van 24 november 1983, de openingsrede van procureur-generaal Van Honste en de tekst van de veertiende titel van het Franse Strafwetboek. Zie ook: « Pour une charte des droits des victimes d'actes criminels », *Rev. Sc. Crim.*, 1982, blz. 209.

(5) Men zou, om leemten te vermijden, een meer algemene uitdrukking kunnen gebruiken.

Des choix devront être opérés: répartition totale, forfaitaire barémique, en équité? Réparation limitée aux dommages causés aux personnes, ou étendue aux biens? Tribunaux ordinaires ou juridiction administrative? Financement du coût de l'indemnisation publique?

Le Commissaire royal ne cache pas qu'il s'est trouvé dans une situation difficile devant la nécessité pour lui de résoudre toutes ces questions et de proposer des solutions dans un texte simple et précis.

Le texte proposé n'est donc qu'une suggestion qui pourra être utilement revue, transformée, précisée.

J'ai d'ailleurs moi-même fait des propositions subsidiaires. J'ai pensé qu'il était plus équitable et raisonnable de limiter les cas d'intervention mais de ne pas exclure les dommages matériels. C'est pourquoi j'ai proposé de ne retenir que l'intervention exceptionnelle et les dommages graves portant atteinte à la condition ou à l'état de la victime. J'ai pensé que si le dommage corporel était toujours grave et si les souffrances physiques et morales, les incapacités, la mort causées par une action criminelle étaient particulièrement révoltantes et pitoyables, en revanche, la solidarité sociale devrait pouvoir se manifester également à l'occasion de dommages matériels résultant de la délinquance, mais, évidemment, dans des cas très limités: par exemple, le vol des économies de personnes âgées qui en subiront un véritable déclassement, destruction volontaire de matériel professionnel coûteux d'un artisan, la remise sous la menace d'une rançon, la destruction par incendie volontaire ou à la suite d'un acte de terrorisme (3)...

Les limites tracées par le texte proposé me paraissent de nature à faire obstacle aux abus.

Je joins au présent exposé un dossier contenant une documentation qui permettra d'apprécier si la proposition de l'avant-projet peut donner satisfaction dans l'état actuel des choses (4).

SECTION 2

Réparation exceptionnelle au profit des victimes

Art. ...

Lorsqu'à la suite de faits de meurtre, violences volontaires, incendie volontaire, extorsion, vol, escroquerie ou détournement (5), commis en Belgique, une personne a subi

(1) Adde: D. Martin, « De l'indemnisation publique des victimes d'infractions à l'approche victimologique de la justice pénale », *Rev. Dr. pén.* 1984, pp. 629-646, et la chronique Lemaître, *ibid.* p. 647.

(2) Voyez *Resolution et Rapport sur le dédommagement des victimes d'infractions pénales*, Strasbourg, C.E.P.C. 1978, et la Convention du 24 novembre 1983 du Conseil de l'Europe (*infra*).

(3) L'appréciation « en équité » et le critère de « flagrante injustice » permettront de prendre en considération la faute, la négligence de la victime, ainsi que sa situation sociale.

(4) Le Livre blanc publié par la Fondation Roi Baudouin, le texte de la Convention européenne du 24 novembre 1983, la mercuriale prononcée le 3 septembre 1983 par le procureur général Van Honste, et le texte du titre quatorzième du Code de procédure pénale français. Voyez en outre, « Pour une charte des droits des victimes d'actes criminels », *Rev. Sc. Crim.* 1983, p. 209.

(5) On pourrait, pour éviter les lacunes éventuelles, employer une expression plus générale.

aanzienlijke schade heeft geleden waardoor afbreuk wordt gedaan aan zijn stand of staat, en hij, wegens de onmogelijkheid om door gewone middelen passend herstel te bekomen, in een toestand van kennelijke onrechtvaardigheid verkeert, kan hij, bij een verzoekschrift aan de Minister van Justitie, om uitzonderlijk naar billijkheid te bepalen herstel verzoeken.

Indien de schadeloosstelling geweigerd wordt of het bedrag onvoldoende geacht, of indien de minister binnen zes maanden na het verzoek geen besluit heeft genomen, wendt de betrokkene zich bij verzoekschrift tot de commissie ingesteld bij artikel 28, paragraaf 4, van de wet betreffende de voorlopige hechtenis; deze doet uitspraak volgens de regels gesteld in die bepaling en in het koninklijk besluit van 10 januari 1975 tot uitvoering ervan en zij voert, in die functie, de titel van commissie voor de schadeloosstelling van de slachtoffers van misdaden en wanbedrijven.

Wanneer de noodwendigheden van de dienst zulks vergen, bestaat de commissie uit een afdelingsvoorzitter van het Hof van Cassatie, een kamervoorzitter van de Raad van State, aangewezen door de eerste voorzitters, alsmede een advocaat, stafhouder of gewezen stafhouder, aangewezen door de Deken van de Orde.

In dat geval wordt de commissie voorgezeten door de magistraat van het Hof van Cassatie.

Art. ...

Wanneer het slachtoffer na de betaling van de schadevergoeding, op welke wijze ook herstel van zijn schade bekamt, kan de Staat terugbetaling eisen van het geheel of een gedeelte van de schadevergoeding. De Staat wordt in de plaats gesteld van het slachtoffer ten einde de terugbetaling van de gestorte schadevergoeding te bekomen.

Subsidiair voorstel

Men zou betreffende het herstel een tekst kunnen opstellen, meer rechtstreeks ingegeven door de Europese Conventie nr. 116 of door de Franse wet (*Code de procédure pénale*, art. 706-3). »

Een lid stelt vast dat bepaalde marginale toestanden door dit ontwerp nog niet zijn geregeld, meer in het bijzonder die gevallen waar de daders van het misdrijf wel bekend zijn doch niet in staat zijn om de vergoeding te betalen. Ook dit lid is van mening dat de voorgestelde oplossing beter zou worden afgestemd op de regeling die geldt voor het Gemeenschappelijk Waarborgfonds waarvan zowel de filosofie, de wijze van uitvoering, de procedure alsmede de wijze van financiering een veel degelijker oplossing inhouden. Meteen moet eveneens de vraag worden gesteld of de nationale wetgever op grond van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op de hervorming der instellingen wel degelijk bevoegd is. Er kan niet geloofwaardig worden dat het hier gaat om sociale problemen in het algemeen die dus moeten worden beschouwd als horende tot de personaliseerbare

un dommage important qui porte atteinte à sa condition ou son état, et que l'impossibilité d'obtenir réparation adéquate par les voies ordinaires la met dans une situation de flagrante injustice, elle peut demander, par requête adressée au ministre de la Justice, une indemnité exceptionnelle fixée en équité.

Si l'indemnité est refusée, si le montant en est jugé insuffisant ou si le ministre n'a pas pris de décision dans les six mois de la requête, l'intéressé s'adressera par requête à la commission instituée conformément au paragraphe 4 de l'article 28 de la loi relative à la détention préventive, qui statuera dans les conditions prévues dans cette disposition et son arrêté royal d'exécution du 10 janvier 1975, et qui, dans ces fonctions, portera le titre de commission pour l'indemnisation des victimes de crimes et délits.

Toutefois, lorsque les besoins du service l'exigent, la commission est composée d'un président de section à la Cour de cassation, d'un président de chambre au Conseil d'Etat, désignés par les premiers présidents, et d'un avocat, bâtonnier ou ancien bâtonnier, désigné par le Doyen de l'Ordre.

En ce cas, la commission est présidée par le magistrat de la Cour de cassation.

Art. ...

Lorsque la victime, postérieurement au paiement de l'indemnité obtient, à un titre quelconque, une réparation de son préjudice, l'Etat peut exiger le remboursement total ou partiel de l'indemnité. L'Etat est subrogé aux droits de la victime en vue d'obtenir les remboursements de l'indemnité versée par lui.

Proposition subsidiaire

On pourrait rédiger un texte concernant la réparation, s'inspirant plus directement de la Convention européenne n° 116, ou de la loi française (*Code de procédure pénale* art. 706-3). »

Un membre constate que le projet ne règle toujours pas certaines situations marginales, en particulier les cas où les auteurs des actes de violence sont connus, mais non en mesure de payer l'indemnité. Il estime lui aussi qu'il serait préférable d'aligner la solution proposée sur la réglementation applicable au Fonds commun de garantie, dont la philosophie, les modalités d'exécution, la procédure ainsi que le mode de financement offrent une solution bien plus valable. La question se pose également de savoir si, compte tenu de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, le législateur national est bel et bien compétent en la matière. Il est indéniable qu'il s'agit de problèmes sociaux d'ordre général, qui doivent donc être considérés comme relevant des matières personnalisables. De fait, il s'agit de cas sociaux et la loi du 8 août 1980 attribuée à la Communau-

materies. Het gaat inderdaad over sociale gevallen en in de wet van 8 augustus 1980 worden aan de Gemeenschap toegekend alle overdrachten van middelen ter zake, eventueel met uitzonderheid van de kaderwetgeving.

Het lid stelt zich eveneens vragen omtrent de financiering van het Fonds die enerzijds wordt gewaarborgd door de begroting van Justitie en anderzijds door een bijkomende heffing op de geldboetes. Ter zake moet rekening worden gehouden met een groot verschil in omvang van deze geldboetes o.m. inzake milieuwetgeving, met het gevolg dat een additioneel bedrag op deze boetes toegepast, zwaarder zal doorwegen dan in andere materies.

Bij de beoordeling van het ontwerp dient te worden rekening gehouden met drie principes, nl. de algemene solidariteit, het localiseerbaar karakter van de vergoeding en een grotere verfijning van de wijze van inning ervan.

De Minister betwist ten stelligste dat het hier zou gaan om een personaliseerbare materie; het ontwerp raakt rechtstreeks het strafrecht dat een nationale materie is. De schadevergoeding door het ontwerp toegekend, heeft een strafrechtelijk karakter en komt in de plaats van een ontbrekende burgerrechtelijke vergoeding. Het principe ervan kan aansluiten bij de vergoeding die wordt toegekend wegens wederrechtelijke voorlopige hechtenis.

Dit laatste kan door het lid niet worden bijgetreden. De vergoeding heeft immers een sociaal karakter vermits ze enkel wordt toegekend op voorwaarde dat de dader niet is gekend. Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat de Gemeenschappen de volheid van bevoegdheid ter zake hebben.

Meer in het bijzonder met betrekking tot artikel 32 dat het nadeel omschrijft dat door het slachtoffer kan worden aangevraagd, wordt er nog op gewezen dat het volstaat dat één van de opgesomde elementen wordt ingeroepen en dat dus de cumulatie van alle elementen niet vereist is.

Een lid wenst aandacht te besteden aan de opvattingen die als grondslag kunnen dienen voor het slachtoffer om de door het ontwerp toegekende vergoeding te verkrijgen.

De eerste opvatting bestaat erin dat aan het slachtoffer een burgerrechtelijke schadevergoeding wordt toegekend op grond van een vermoeden van schuld dat op de Staat rust omdat deze het misdrijf niet heeft kunnen voorkomen. De Regering, die dit ontwerp heeft ingediend, heeft die opvatting verworpen en heeft dat recht gegrond op het principe van collectieve solidariteit tussen de leden van een zelfde natie (Memorie van toelichting, blz. 17).

De tweede opvatting, die de Regering voorstaat, neemt uit overwegingen van billijkheid de sociale solidariteit als grondslag voor de schadeloosstelling.

Er zou ook een tussenstandpunt kunnen worden ingenomen, waarbij het bestaan van een echt recht wordt erkend, dat evenwel niet zou vallen onder het burgerlijk recht, dat berust op commutatieve rechtvaardigheid, maar wel onder het administratief recht, dat berust op distributieve recht-

té tous les transferts de moyens de cette nature, éventuellement à l'exclusion de la législation de cadre.

Le membre s'interroge également au sujet du financement du Fonds, qui est garanti par le budget de la Justice et par une taxe additionnelle sur les amendes. A cet égard, il faut tenir compte de la grande différence qui existe dans le montant de ces amendes, notamment en matière d'environnement, avec la conséquence qu'un montant additionnel appliqué à ces dernières amendes pèsera plus lourdement que dans d'autres domaines.

L'appréciation du projet doit se faire en fonction de trois principes: la solidarité générale, le caractère localisable de l'indemnité et des modalités de perception plus nuancées.

Le Ministre conteste formellement qu'il puisse s'agir en l'espèce d'une matière personnalisable; le projet touche de manière directe au droit pénal, qui est une matière nationale. L'indemnisation accordée par le projet a un caractère pénal et se substitue à une indemnisation civile défailante. Son principe se rattache à celui de l'indemnité accordée en cas de détention préventive abusive.

L'intervenant conteste cette dernière affirmation. En effet, l'indemnité a un caractère social puisqu'elle n'est accordée qu'à la condition que l'auteur soit inconnu. En outre, il ne faut pas perdre de vue que les Communautés détiennent en la matière la plénitude de la compétence.

S'agissant plus spécialement de l'article 32, qui définit le dommage dont l'indemnisation peut être demandée par la victime, on souligne qu'il suffit d'invoquer un seul des éléments énumérés et que, par conséquent, le cumul de tous n'est pas requis.

Un membre souhaite porter attention aux considérations sur lesquelles peut se fonder la victime en vue d'obtenir l'indemnité prévue par le projet.

La première consiste à reconnaître à la victime un droit civil à réparation fondé sur une présomption de faute de l'Etat qui n'a pu empêcher l'infraction. Cette conception est rejetée par le Gouvernement, auteur du projet, qui fonde celui-ci sur un principe de solidarité collective entre les membres d'une même nation (exposé des motifs, p. 17).

La seconde consiste, comme le fait le Gouvernement, à fonder l'indemnité sur la solidarité sociale, selon un principe d'équité.

Il y est permis de défendre une conception intermédiaire, consistant à reconnaître l'existence d'un véritable droit, n'ayant toutefois pas la nature d'un droit civil fondé sur la justice commutative, mais d'un droit administratif fondé sur la justice distributive, par laquelle la société se reconnaît

vaardigheid. Hierbij legt de maatschappij zichzelf immers de verplichting op — zonder bijgedachte aan schuld of aansprakelijkheid — om op een bepaald beschavingspeil, de schade als gevolg van gewelddaden geheel of ten dele te vergoeden op grond van een beginsel dat er een waarborg of verzekering moet bestaan voor de maatschappelijke risico's waaraan de burgers zijn blootgesteld.

Om van een administratief recht te kunnen gewagen, moet degene die dat recht geniet, bevoegd zijn om een prestatie « op te eisen », waarvan de inhoud bij wet is bepaald op basis van « objectieve maatstaven » en volgens het beginsel van de distributieve rechtvaardigheid (dat ten grondslag ligt aan het burgerlijk recht en uitgaat van de gedachte dat er gelijkheid dient te zijn tussen de schade en de schadevergoeding); toch stelt het beginsel van distributieve rechtvaardigheid bepaalde eisen onder meer de verplichting om allen die zich in dezelfde omstandigheden bevinden, op voet van gelijkheid te behandelen. De bevoegdheid om uitspraak te doen over de administratieve rechten, kan door de wetgever naar keuze worden verleend aan de gewone rechter of aan de administratieve rechter.

In het voorkomend geval aan de slachtoffers van gewelddaden een « administratief recht » toekennen tegenover de maatschappij is een te bereiken ideaal en dat gaat heel wat verder dan hulp die naar billijkheid wordt toegekend. Men kan er evenwel van uitgaan dat het in het kader van een vooruitstrevend wetgevingsbeleid voorzichtiger is, eerst dit stadium te doorlopen, gelet op de tegenwoordige budgettaire moeilijkheden enerzijds, en de onzekerheid omtrent de gevolgen van deze nieuwe materie, anderzijds. Met de opgedane ervaring en een beter inzicht in de toestand zal men dan tijdens een tweede fase verder kunnen gaan.

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 28

Een lid dient volgend amendement in, strekkende tot vervanging van dit artikel:

« Art. 28

Om te voorzien in de vergoeding van de slachtoffers van misdrijven waarvan de daders hetzij onbekend hetzij onvermogen zijn gebleken wordt, bij elk Hof van Beroep, een biezonder Fonds opgericht, beheerd zoals bepaald door de wet van 28 juni 1963 op de rijkscomptabiliteit. »

Ter verantwoording van dit amendement onderstreept het lid dat het verkieslijk is aan te sluiten bij een reeds bestaande procedure, meer in het bijzonder de regeling die geldt inzake eerherstel en bijgevolg een Fonds op te richten bij elk hof van beroep.

De Minister van Justitie herinnert eraan dat in een eerste stadium gedacht werd aan de oprichting van twee commissies doch dat de voorkeur van de Regering gegaan is naar één enkele Commissie samengesteld uit twee kamers.

— en l'absence de toute idée de faute et de responsabilité — l'obligation, dans un certain niveau de civilisation, de réparer en tout ou partie les dommages résultant des actes de violence, ceci sur la base d'un principe de garantie ou d'assurance à l'égard des risques sociaux auxquels sont exposés les citoyens.

Pour qu'il y ait droit administratif, il faut que le bénéficiaire de celui-ci dispose d'un « pouvoir d'exiger » une prestation dont le contenu est fixé par la loi sur la base de « critères objectifs » et selon un principe de « justice distributive », moins rigoureux que le principe de « justice commutative » (à la base du droit civil) — qui postule en principe l'équivalence du dommage et de l'indemnité —, mais comportant néanmoins certaines exigences, notamment l'obligation de traiter de manière égale tous ceux qui se trouvent dans les mêmes conditions. La connaissance des droits administratifs peut, au choix du législateur, être attribuée soit au pouvoir judiciaire, soit à une juridiction administrative.

Reconnaître en l'espèce un « droit administratif » aux victimes de la violence à l'égard de la société est un idéal à atteindre et ceci est bien davantage qu'une aide accordée en équité. On peut néanmoins estimer que, dans le cadre d'une politique législative progressive, on passe par ce stade, par prudence, compte tenu d'une part des difficultés actuelles de la situation budgétaire et, d'autre part, de l'incertitude des implications de cette matière nouvelle. L'expérience et une meilleure connaissance de la situation permettront certainement, dans un second stade, d'aller au-delà.

DISCUSSION DES ARTICLES

Article 28

Un membre dépose un amendement visant à remplacer l'article 28 par le texte suivant:

« Art. 28

En vue d'assurer l'indemnisation des victimes d'infractions dont les auteurs sont soit inconnus soit insolvables, il est institué près de chaque cour d'appel un fonds spécial, géré suivant les règles établies par la loi du 28 juin 1963 sur la comptabilité de l'Etat. »

L'auteur de l'amendement justifie celui-ci en soulignant qu'il convient de s'inspirer d'une procédure existante, plus particulièrement de celle qui est appliquée en matière de réhabilitation, et par conséquent de créer un Fonds près de chaque cour d'appel.

Le Ministre de la Justice rappelle qu'on avait envisagé dans un premier stade de créer deux commissions, mais que le Gouvernement a opté pour une commission unique composée de deux chambres.

Deze oplossing is gegrond op de overweging dat de beschikbare middelen niet voldoende zouden zijn en dat het bovendien noodzakelijk is te streven naar een eenvormigheid in de rechtspraak.

Deze oplossing is evenwel niet definitief en kan worden herzien zodra de budgettaire middelen zulks toelaten.

De indiener van het amendement kan zich moeilijk akkoord verklaren met het argument betreffende de eenvormigheid van de rechtspraak. In onze gerechtelijke organisatie bestaan ook nu meerdere instanties en dus ook een verschillende rechtspraak.

Hierop antwoordt de Minister dat dit inderdaad juist is, doch dat onze hoven en rechtbanken uitspraak doen over rechten terwijl het in het ontwerp gaat om, wat kan worden genoemd, een tussenoplossing waarbij vooral wordt gestreund op de billijkheid.

Daarom is het dan ook meer dan noodzakelijk dat er een eenvormige rechtspraak ter zake zou ontstaan.

Er mag trouwens niet uit het oog worden verloren dat de bedragen die ter beschikking staan van het Fonds een eigen doel hebben en dat dus bij de toekenning van de vergoeding, met de bestaande ontvangsten rekening dient te worden gehouden.

Vermits het doel van het ontwerp erin bestaat aan de betrokkenen een vergoeding toe te kennen binnen deze context, zou moeilijk kunnen worden aanvaard dat er een verschil zou bestaan tussen de fondsen zelf waarbij de ene zouden beschikken over een overschot terwijl de andere, door een groter aantal tussenkomsten, in financiële moeilijkheden zouden verkeren.

Ook deze argumenten kunnen de indiener niet overtuigen. Het uiteengroeien van de inkomsten bestaat thans reeds o.m. ingevolge een verschillende toepassing van de opdecimen in de gemeenten en de additionele taksen die worden opgelegd. Men moet dus rekening houden met een uiteengroeien van de inkomsten. Mochten er evenwel hieruit nadelen voortvloeien dan is het de taak van het parket daaraan de nodige correcties aan te brengen, vermits het parket daar toch is bij betrokken, daar de procureur des Konings belast is met een onderzoek.

De Minister verklaart deze argumentatie te kunnen bijtreden indien de vergoeding die door het ontwerp wordt toegekend, een recht zou zijn in de klassieke betekenis van het woord. Dit is evenwel niet het geval vermits de rechthebbenden enkel een vergoeding bekomen naar billijkheid zodat de beoordeling daarover eerder thuis hoort in de bevoegdheidssfeer van een administratieve commissie.

Wanneer wordt opgemerkt dat de vergoeding bijgevolg geen afdwingbaar recht is doch evenmin kan worden beschouwd als facultatief, merkt de Minister op dat in het ontwerp wordt bepaald dat er een volwaardig beroepsrecht is bij de Raad van State dat tot doel heeft de individuele rechten beter te waarborgen en meteen te streven naar een eenvormigheid van de rechtspraak.

Cette solution est fondée sur ces considérations-ci: les moyens disponibles seraient insuffisants et il est nécessaire de veiller à l'uniformité de la jurisprudence.

Cette solution n'est toutefois pas définitive et elle pourra être revue dès que les moyens budgétaires le permettront.

L'auteur de l'amendement peut difficilement approuver l'argument concernant l'uniformité de la jurisprudence. Dans notre organisation judiciaire, il y a dès à présent plusieurs juridictions, et par conséquent, des jurisprudences différentes.

Le Ministre répond que c'est exact, mais que nos cours et tribunaux se prononcent sur des droits, tandis que le projet porte sur ce qu'on peut appeler une solution intermédiaire, fondée surtout sur le principe de l'équité.

C'est pourquoi il est plus que nécessaire que s'élabore une jurisprudence uniforme en la matière.

Il ne faut d'ailleurs pas perdre de vue que les montants dont dispose le Fonds ont une destination qui leur est propre et qu'il convient donc de tenir compte des recettes existantes lors de l'allocation de l'indemnité.

Comme l'objectif du projet est d'allouer dans ce contexte une indemnité aux intéressés, il serait difficilement admissible qu'il y ait des différences entre les fonds, les uns disposant d'un excédent, tandis que les autres auraient à faire face à des difficultés financières dues à un plus grand nombre d'interventions.

Ces arguments ne peuvent pas non plus convaincre l'auteur. On constate dès à présent des différences dans l'évolution des recettes, en raison notamment des différences dans les modalités d'application des décimes additionnels communaux et des taxes additionnelles imposées. Il faut donc tenir compte de disparités en matière de recettes. Si cette situation devait toutefois entraîner des inconvénients, c'est au parquet qu'il appartiendrait d'apporter les corrections requises. Il est en effet concerné par la chose puisque le procureur du Roi est chargé d'une enquête.

Le Ministre déclare qu'il pourrait approuver cette argumentation si l'indemnité prévue par le projet constituait un droit au sens classique du terme. Tel n'est cependant pas le cas, puisque l'indemnité est accordée en équité aux ayants droit, de sorte que l'appréciation en la matière relève plutôt de la sphère de compétence d'une commission administrative.

En réaction à la remarque selon laquelle l'indemnité ne constitue donc pas un droit dont on peut exiger la sanction par une autorité judiciaire, mais ne peut pas davantage être considérée comme facultative, le Ministre fait observer que le projet prévoit un droit de recours absolu auprès du Conseil d'Etat, en vue de mieux garantir les droits individuels et de tendre ainsi à l'uniformité de la jurisprudence.

Zo het enerzijds juist is dat het ontwerp geen recht vestigt, staat er anderzijds in geval van weigering vanwege de commissie, een beroep ter beschikking van de belanghebbenden.

Een lid merkt op dat, zo voor de toekenning bepaalde strikte voorwaarden worden vereist, daaruit dan ook voortvloeit dat het wel gaat om een afdwingbaar recht, waarop de Minister van Justitie antwoordt dat de openbare overheid voorziet in een tussenkomst doch dat de commissie haar oordeel vormt op grond van de billijkheid. Volledigheids-halve kan hier worden aan toegevoegd dat er noch in Duitsland, noch in Frankrijk, waar een gelijkaardige wetgeving bestaat, op geen enkele plaats een duidelijke definitie is gegeven van de aard van de toe te kennen vergoeding.

Steunend op artikel 35 van het ontwerp, stelt een lid vast dat de vergoeding die door de commissie wordt toegekend, vereffend wordt door de Minister van Justitie en zulks naar evenredigheid van de beschikbare financiële middelen van het Bijzonder Vergoedingsfonds.

Zulks betekent dan meteen dat de bevoegdheid tot toekenning van deze vergoeding moeilijk kan worden toevertrouwd aan de gewone rechter en dat het dus logisch is dat hierover een administratieve commissie een oordeel uitsprekt. Zo men evenwel dit standpunt bijtreedt, dan is het evenmin logisch dat de belanghebbenden dan nog zouden beschikken over hoger beroep.

De Minister herhaalt nogmaals dat het niet de bedoeling is een recht in het leven te roepen doch dat de door het ontwerp voorziene tussenkomst, mutadis mutandis, kan worden vergeleken met de wet op de rechtshulp en dus eerder is afgestemd op de idee van een waarborgfonds met het doel het lijden van de slachtoffers te verlichten waarbij niettemin wordt rekening gehouden met de beschikbare financiële middelen.

Bij deze gelegenheid stelt de Minister zich eveneens de vraag of een hoger beroep wel verantwoord is wanneer men de bevoegdheid toevertrouwt aan een administratieve commissie. Wanneer een hoger beroep bij de Raad van State in het ontwerp werd opgenomen, is het enkel gemotiveerd door het feit dat dit behoort tot de regel van het gemeen recht.

Ten einde de terminologie die in de diverse artikelen wordt gebruikt, aan te passen aan de ware betekenis van het ontwerp wordt door een lid voorgesteld het begrip «schadeloosstelling» en «vergoeding» te vervangen door het begrip «hulp» hetgeen dan meteen een betere aansluiting verzekert bij de betekenis die o.m. aan het Rampenfonds wordt gegeven.

De Minister van Justitie en de leden van de Commissie zijn het met dit voorstel eens.

Dientengevolge worden alle artikelen waar deze terminologie in voorkomt, aangepast. De titel van de Afdeling 2 zal dientengevolge luiden als volgt: «Hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden».

S'il est exact que le projet n'établit aucun droit, il n'en reste pas moins que les intéressés disposent d'un droit de recours en cas de refus de la commission.

Un membre fait observer que, si l'on requiert certaines conditions strictes pour l'octroi de l'indemnité, le droit en question est bel et bien un droit dont on peut exiger la sanction par une autorité judiciaire. Le Ministre de la Justice répond que les pouvoirs publics prévoient une intervention, mais que la commission apprécie en équité. Il ajoute, pour être complet, qu'il faut noter qu'en République fédérale d'Allemagne et en France, où il existe une législation semblable, on ne donne nulle part une définition claire de la nature de l'indemnité à allouer.

Se référant à l'article 35 du projet, un membre constate que l'indemnité allouée par la commission est liquidée par le Ministre de la Justice et fixée au marc le franc en fonction des disponibilités financières du Fonds spécial d'indemnisation.

Il estime par conséquent que le pouvoir d'allouer cette indemnité peut difficilement être confié au juge ordinaire et qu'il est donc logique qu'une commission administrative se prononce en la matière. Toutefois, il n'est pas non plus logique dans cette optique que les intéressés disposent encore d'un droit de recours.

Le Ministre rappelle une nouvelle fois qu'on n'entend pas créer un droit, mais que l'intervention prévue par le projet peut être comparée, mutatis mutandis, avec celle que prévoit la loi sur l'assistance judiciaire et qu'elle est donc plutôt fondée sur l'idée d'un fonds de garantie destiné à soulager les souffrances des victimes, compte tenu toutefois des disponibilités financières.

Le Ministre se demande également, à cet égard, s'il est vraiment justifié d'accorder un droit de recours si l'on confie la compétence en la matière à une commission administrative. Si l'on a inscrit dans le projet un droit de recours au Conseil d'Etat, c'est uniquement parce que la règle du droit commun le commande.

Pour adapter la terminologie utilisée dans les divers articles au véritable objet du projet, un membre propose de remplacer les notions d'«indemnité» et d'«indemnisation», par la notion d'«aide», qui correspond mieux à la signification donnée notamment au Fonds des calamités.

Le Ministre de la Justice et les membres de la Commission approuvent cette proposition.

En conséquence, tous les articles où figure cette terminologie sont adaptés. L'intitulé de la Section 2 sera dès lors rédigé comme suit: «Aide de l'Etat aux victimes d'actes intentionnels de violence».

Na deze bespreking wordt het bovenvermeld amendement verworpen met 12 tegen 2 stemmen.

Met betrekking tot het begrip «gewelddaden» licht de Minister toe dat deze moeten gepaard gaan met een bijzonder opzet waaruit een lid dan ook afleidt dat alle onopzettelijke misdrijven zijn uitgesloten.

Een lid twijfelt eraan of dat bijzonder opzet steeds met zekerheid zal kunnen worden aangetoond vooral in die misdrijven waar de dader niet bekend is.

Voor de Minister is het duidelijk dat de twijfel niet ten goede komt aan het slachtoffer. Twee voorwaarden zijn immers vereist, nl. het opzettelijk karakter van de daad en het opzettelijk toebrengen van de schade.

Een opzet is inderdaad gegrond op de wil vanwege de dader om een gewelddaad te plegen, hetgeen uiteraard veronderstelt dat het een opzettelijke daad moet zijn.

Rekening houdend met de realiteit is het duidelijk dat over de meeste gevallen geen twijfel zal bestaan. Voor de overige randgevallen zal uiteindelijk de rechtspraak van de commissie oordelen.

Een lid dient volgende amendementen in:

«Eerste lid

A. In hoofdde: De woorden «opzettelijke geweldmisdrijven» vervangen door «misdrijven»

Het wordt verantwoord als volgt:

«In de eerste plaats dient het woord opzettelijk geschrapt te worden. De gevolgen van een geweldmisdrijf kunnen immers even erg zijn voor het slachtoffer, ongeacht of er opzet of niet aanwezig is in hoofde van de dader. De formulering houdt daarenboven het gevaar in dat het opzet te zeer benadrukt gaat worden in de strafprocedure, o.m. wat betreft al dan niet in beroep gaan.

Daarnaast moeten naar onze mening niet alleen gewelddelikten (die trouwens nergens omschreven worden en waartegen o.m. de A.S.L.B. Aide et Reclassement terecht bezwaar maakt in haar Witboek over de schadeloosstelling van de slachtoffers, blz. 68, Witboek), maar ook vermogensdelikten in ogenschouw genomen worden.

Onderzoek in Nederland heeft immers uitgewezen dat bij vermogensslachtoffers meer behoefte aan financiële hulp bestaat dan bij geweldslachtoffers (G.J.A. Smale: samenvatting en slotbeschouwing van het rapport «Slachtoffers van ernstige vermogens- en geweldmisdrijven», deel I).

Het klassieke tegenargument — de te zware kost — gaat niet op gelet op het feit dat hier (zoals bij de geweldmisdrijven, vnl. de sociale zekerheid) de hoofdbrok door de privé-verzekering gedekt wordt; daarenboven zou een minimum-plafond vastgelegd kunnen worden.»

Au terme de cette discussion, l'amendement précité est rejeté par 12 voix contre 2.

En ce qui concerne la notion d'«actes de violence», le Ministre précise que ceux-ci doivent s'accompagner d'une intention particulière, ce qui amène un membre à conclure que toutes les infractions non intentionnelles sont exclues.

Un autre intervenant doute qu'on puisse toujours apporter la preuve de l'intention particulière, surtout en ce qui concerne les infractions dont l'auteur est inconnu.

Le Ministre déclare qu'il est évident que le doute ne profite pas à la victime. Toutefois, deux conditions doivent être réunies, en ce sens que l'acte doit avoir un caractère intentionnel et qu'il doit y avoir eu intention de causer un dommage.

L'intention suppose en effet la volonté de l'auteur de commettre un acte de violence, ce qui implique que cet acte soit intentionnel.

Si l'on tient compte de ce qui se passe dans la réalité, il est évident qu'il n'y aura pas de doute dans la plupart des cas. Pour ce qui est des cas marginaux, il appartiendra finalement à la commission d'établir sa jurisprudence.

Un membre dépose les amendements suivants:

«Alinéa premier

A. A titre principal: Remplacer les mots «d'actes intentionnels de violence» par «d'actes de violence.»

Cet amendement est justifié comme suit:

«Tout d'abord, il y a lieu de supprimer le mot «intentionnel». Les suites d'un acte de violence peuvent être tout aussi graves pour la victime, qu'il y ait eu intention ou non de la part de l'auteur. De plus, avec cette formulation, on risque de voir mettre exagérément l'accent sur l'intention au cours de la procédure pénale, notamment en ce qui concerne la décision d'aller ou non en appel.

D'autre part, selon nous, il faut prendre en considération non seulement les attentats contre les personnes (qui ne sont d'ailleurs définis nulle part et contre quoi s'insurge notamment l'A.S.B.L. Aide et Reclassement dans son Livre blanc sur l'indemnisation des victimes — p. 68), mais aussi les attentats contre les biens.

Une enquête a montré qu'aux Pays-Bas, les victimes d'attentats contre les biens avaient davantage besoin d'une aide financière que les victimes d'actes de violence. (G.J.A. Smale: résumé et conclusion finale du rapport «Slachtoffers van ernstige vermogens- en geweldmisdrijven», première partie).

Le contre-argument classique — le coût trop élevé — n'est pas pertinent en l'occurrence, car l'essentiel est pris en charge par l'assurance privée (comme il l'est par la sécurité sociale pour les actes de violence); en outre on pourrait fixer un plafond minimum.»

« B. In ondergeschikte orde: schrappen van het woord « opzettelijk ».

Tweede lid:

A. De term « hoofdzakelijk » te schrappen. »

Het wordt verantwoord als volgt:

« Deze term geeft de indruk dat ook andere bronnen aangesproken kunnen worden dan de opgesomde. Ons is echter niet duidelijk welke. »

« B. In de voorlaatste zin na « jaar » toe te voegen « zoals bedoeld in artikel 35 ». »

Het wordt verantwoord als volgt:

« Uit het opzet van de tekst kan men afleiden dat met jaar, de periode 1 oktober-oktober volgend jaar begrepen wordt wat evenwel niet blijkt uit de voorgestelde tekst. Vraag is ook of geen overgangsregeling voorzien moet worden, b.v. indien overeenkomstig artikel 41 de inwerkingtreding na 1 oktober zou vallen of er juist voor. Wij stellen daarenboven voor om artikel 35 zelf te wijzigen, zodat deze overgangsmaatregel zich des te meer opdringt. »

De Minister merkt hierbij op dat het ontwerp niet het gewone misdrijf beoogt doch dat de gewelddaad een essentieel constitutief element is.

De Minister kan dan ook de twee amendementen bij het eerste lid van artikel 28 niet bijtreden.

Het amendement in hoofdorde wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen, bij 1 onthouding;

Het amendement in ondergeschikte orde wordt verworpen met 11 tegen 2 stemmen.

Bij deze gelegenheid stelt een lid voor dat de tekst een onderscheid zou maken tussen enerzijds, het feit dat iemand slachtoffer wordt van een daad gepleegd door een dader die onbekend is en anderzijds, het feit van slachtoffer te zijn van een opzettelijke gewelddaad. In het eerste geval zou er een vergoeding kunnen worden toegekend ook wanneer de daad niet opzettelijk is geschied; een daad immers waarvan de dader onbekend is, zou gegrond worden op een vermoeden van opzettelijkheid.

De Minister kan dit voorstel niet aanvaarden, omdat daardoor een groot aantal eenvoudige ongevallen in aanmerking zouden komen o.m. in geval van brand waarvan er geen enkel bewijs voorhanden is of het al dan niet intentioneel is geschied.

Dit voorstel wordt dan ook verworpen met 10 tegen 2 stemmen.

Het amendement in hoofdorde door hoger vermeld lid ingediend bij alinea 2 wordt verworpen met 11 tegen 2 stemmen.

Op voorstel van de Minister worden in het tweede lid weggelaten de woorden « dat krediet mag niet meer bedragen dan het totaalbedrag van de bijdragen die in de loop van het vorige jaar in het Fonds zijn gestort ». De weglating

« B. A titre subsidiaire: supprimer le mot « intentionnel ».

Deuxième alinéa:

A. Supprimer le mot « principalement. »

Cet amendement est justifié comme suit:

« Ce terme donne l'impression qu'on pourrait faire appel à d'autres ressources que celles qui sont énumérées. Or nous n'apercevons pas lesquelles. »

« B. Compléter cet alinéa par les mots: « , visée à l'article 35. »

En voici la justification:

« On peut déduire de l'économie du texte qu'il faut entendre par année la période allant du 1^{er} octobre au 1^{er} octobre de l'année suivante, ce qui ne ressort pas du texte proposé. On doit également se demander s'il n'y a pas lieu de prévoir de disposition transitoire, notamment pour le cas où conformément à l'article 41, l'entrée en vigueur se situerait après le 1^{er} octobre ou juste avant. En outre, cette mesure transitoire s'impose d'autant plus que nous proposons de modifier l'article 35 lui-même. »

Le Ministre fait remarquer que le projet ne vise pas l'infraction ordinaire, mais que la violence est un élément constitutif essentiel.

Il ne peut donc se rallier aux deux amendements présentés au premier alinéa de l'article 28.

L'amendement principal est rejeté par 10 voix contre 2 et 1 abstention;

L'amendement subsidiaire est rejeté par 11 voix contre 2.

A ce stade, un membre propose que le texte fasse la distinction entre, d'une part, le fait que quelqu'un est victime d'un acte commis par un auteur inconnu et, d'autre part, le fait d'être victime d'un acte intentionnel de violence. Dans le premier cas, l'indemnité pourrait même être accordée lorsque l'acte n'a pas été commis intentionnellement, puisque l'acte dont l'auteur est inconnu comporterait une présomption d'intention.

Le Ministre déclare ne pouvoir retenir cette proposition, car elle entraînerait la prise en considération d'un grand nombre d'accidents simples, notamment en cas d'incendie lorsque rien ne prouve qu'il y a eu ou non intention.

La proposition est dès lors rejetée par 10 voix contre 2.

L'amendement principal déposé à l'alinéa 2 par le membre précité est rejeté par 11 voix contre 2.

Sur la proposition du Ministre, il est décidé de supprimer au deuxième alinéa les mots « crédit qui ne peut dépasser le montant total des contributions versées au Fonds au cours de l'année précédente ». La suppression de ce membre

van deze tekst zal een grotere soepelheid toelaten bij de toepassing ervan, vooral omdat rekening kan worden gehouden met de praktijk.

Deze weglating heeft dan ook tot gevolg dat het amendement in ondergeschikte orde bij het tweede lid ingediend, vervalt.

Het artikel 28 aldus geamendeerd, en aangepast aan de nieuwe terminologie, wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 29

Een lid vraagt welke de reden is waarom het in dit artikel vermelde bedrag precies op 5 frank is vastgesteld.

De vertegenwoordiger van de Minister antwoordt dat de keuze van dit bedrag gegrond is op de gegevens verstrekt door de Minister van Financiën. Bij de vaststelling van dit bedrag werd enerzijds rekening gehouden met het aantal veroordelingen die worden uitgesproken en anderzijds werd ervoor gezorgd dat de bijkomende taks niet te zwaar zou doorwegen. Het Ministerie van Financiën schat de jaarlijkse inkomsten op ongeveer 160 miljoen.

In verband met het feit dat het bedrag van 5 frank slechts zal geheven worden op niet-voorwaardelijke veroordelingen, wenst het lid te weten welk het lot zal zijn van een voorwaardelijke veroordeling die later daadwerkelijk zal worden uitgevoerd.

Hierop wordt geantwoord dat logischerwijze in deze omstandigheden het bedrag van 5 frank zal worden toegepast.

Een ander lid acht het totaal onlogisch dat de voorwaardelijke veroordelingen tot een criminele of correctionele hoofdstraf zouden worden uitgesproken. Een voorwaardelijke straf heeft immers ook een penaal karakter en dient dus ook onder toepassing te vallen van het bijkomend bedrag.

Bovendien is het lid van mening dat de toepassing niet mag worden beperkt tot de criminele of correctionele hoofdstraf maar dat het even verantwoord is dit bijkomend bedrag toe te passen op de politiestraf.

De vertegenwoordiger van de Minister antwoordt hierop dat de uitsluiting van de voorwaardelijke straf gewild is omdat men niet heeft gewenst het bijkomend bedrag toe te passen in geval de rechter zelf heeft geoordeeld dat de straf slechts onder voorwaarde wordt uitgesproken. Trouwens, aan de opbrengst en het spijzen van het Fonds zal hierdoor geen grote wijziging worden aangebracht.

Wat de eventuele toepassing betreft op de politiestrafpen, laat een lid opmerken dat het, gelet op het karakter van het bijkomend bedrag, nl. de solidariteit, dan ook aangewezen is dat het enkel wordt toegepast op veroordelingen die een zeker ernstig karakter vertonen.

Wat het begrip « hoofdstraf » betreft, verklaart de vertegenwoordiger van de Minister dat het ontwerp inderdaad de bijkomende gevangenisstraf heeft willen uitsluiten.

de phrase permettra une plus grande souplesse d'application, eu égard surtout aux données pratiques.

Cette suppression a pour conséquence de rendre sans objet l'amendement subsidiaire présenté à l'alinéa 2.

L'article 28, ainsi amendé et adapté à la nouvelle terminologie, est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

Article 29

Un membre demande pour quelle raison le montant mentionné à cet article a été fixé précisément à 5 francs.

Le représentant du Ministre répond que le choix de ce montant repose sur les données qui ont été communiquées par le Ministre des Finances. D'une part, il a été tenu compte du nombre des condamnations qui sont prononcées et, d'autre part, on a voulu faire en sorte que la taxe additionnelle ne soit pas trop lourde. Le Ministère des Finances estime les recettes annuelles à environ 160 millions.

Evoquant le fait que la somme de 5 francs ne sera perçue que sur les condamnations non conditionnelles, le préopinant demande quel sera le sort des condamnations conditionnelles qui deviendraient effectives par la suite.

Il lui est répondu que, dans ce cas, la somme de 5 francs sera, logiquement, appliquée.

Un autre membre considère qu'il est tout à fait illogique d'exclure les condamnations conditionnelles à des peines principales criminelles ou correctionnelles. Une peine conditionnelle présente elle aussi un caractère pénal et doit donc tomber sous le coup de la somme supplémentaire.

De plus, l'intervenant estime que l'application ne doit pas en être limitée aux peines principales criminelles ou correctionnelles et qu'il est tout aussi justifié de prévoir cette somme supplémentaire pour les peines de police.

Le représentant du Ministre lui répond que l'exclusion des peines conditionnelles est voulue parce qu'on n'a pas tenu à appliquer de somme supplémentaire dans les cas où le juge lui-même a estimé ne devoir prononcer la peine que sous condition. Cela ne changera d'ailleurs pas grand-chose au produit de la somme supplémentaire et à l'alimentation du Fonds.

Quant à l'application éventuelle aux peines de police, un membre fait remarquer qu'eu égard au caractère de solidarité de la somme supplémentaire, il est indiqué de n'appliquer celle-ci qu'aux condamnations présentant un certain caractère de gravité.

Au sujet de la notion de « peine principale », le représentant du Ministre déclare que le projet a effectivement voulu écarter la peine d'emprisonnement accessoire.

Een lid dient volgend amendement in, strekkende tot vervanging van artikel 29 door volgende bepalingen:

« § 1. De fondsen zoals bedoeld bij artikel 28 worden gespijsd als volgt:

1. 2 pct. op de bruto gelokaliseerde inleg van de Lotto zoals ingericht op voet van artikel 4, wet van 6 juli 1964;

2. 5 pct. additioneel op het totaal van de getarifeerde kosten in strafzaken zoals bepaald door artikel 11 van het koninklijk besluit houdende het algemeen reglement van de gerechtskosten in strafzaken;

3. Een krediet ingeschreven op de begroting van het ministerie van Justitie en ten minste gelijk aan het totaal bedrag van de bijdragen voortvloeiend uit de hierboven bedoelde heffingen.

§ 2. De invordering van de bedragen bedoeld onder 1 en 2 van § 1 gebeurt door toedoen van de minister van Financiën. De ingevorderde sommen worden driemaandelijks door zijn toedoen aan de Fondsen overgemaakt. »

Dit amendement heeft de bedoeling een meer gedifferentieerd middel te vinden om het fonds te spijsen.

Het amendement wordt verworpen met 12 stemmen tegen 1 stem.

Een ander lid dient volgend amendement in met de bedoeling eveneens de politiestrafen onder de toepassing te laten vallen van de wet. Het lid verantwoordt dit amendement door de overweging dat er geen enkele reden bestaat om de toepassing te beperken tot de criminele of correctionele hoofdstraffen. Ook de politiestrafen dienen te worden beoogd zeker als men het argument van de solidariteit laat gelden.

Dit amendement wordt verworpen met 12 stemmen tegen 1 stem.

Tenslotte wordt door een lid een amendement ingediend strekkende tot weglating van de woorden « niet voorwaardelijk ». Dit amendement wordt aangenomen met 12 stemmen, bij 1 onthouding.

Aldus geamendeerd wordt artikel 29 aangenomen met 12 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 30

Een lid stelt voor een tekstverbetering aan te brengen in de eerste paragraaf nl. de woorden « die uitspraak doet op de aanvragen » te vervangen door « die uitspraak doet over de aanvragen ». De commissie is het hier eenparig mee eens.

Een ander lid dient volgend amendement in strekkende tot vervanging van artikel 30 door volgende bepaling:

« De Koning bepaalt de procedure welke dient gevolgd om een aanspraak op vergoeding uit te lokken. Hierbij zal als richtlijn gebruikt worden de procedure zoals voorzien door artikel 628 en volgende van het Wetboek van strafvordering. »

Un membre dépose l'amendement ci-après, qui tend à remplacer l'article 29 par les dispositions suivantes:

« § 1^{er}. Les Fonds visés à l'article 28 sont alimentés comme suit:

1. 2 p.c. des mises brutes localisées du Lotto tel qu'il a été organisé sur la base de l'article 4 de la loi du 6 juillet 1964;

2. Un montant additionnel de 5 p.c. sur le total des frais de justice tarifiés en matière répressive conformément à l'article 11 de l'arrêté royal portant règlement général sur les frais de justice en matière répressive;

3. Un crédit inscrit au budget du Ministère de la Justice et au moins égal au montant total des contributions résultant des prélèvements précités.

§ 2. Le recouvrement des montants visés aux points 1 et 2 du § 1^{er} a lieu à l'intervention du ministre des Finances. Les montants recouvrés sont transférés trimestriellement aux Fonds par ses soins. »

Cet amendement a pour but de trouver un moyen plus différencié d'alimenter le fonds.

L'amendement est rejeté par 12 voix contre 1.

Un autre membre dépose l'amendement suivant, en vue de rendre la loi applicable aux peines de police. L'intervenant le justifie en faisant valoir qu'il n'y a pas de raison de limiter l'application aux peines principales criminelles ou correctionnelles. Les peines de police doivent également être incluses dans le champ d'application, surtout si l'on invoque l'argument de la solidarité.

Cet amendement est rejeté par 12 voix contre 1.

Enfin, un membre dépose un amendement tendant à supprimer les mots « non conditionnelle »; cet amendement est adopté par 12 voix et 1 abstention.

Ainsi amendé, l'article 29 est adopté par 12 voix et 1 abstention.

Article 30

Un membre propose d'apporter une correction de forme au premier paragraphe en remplaçant dans la version néerlandaise les mots « die uitspraak doet op de aanvragen » par « die uitspraak doet over de aanvragen ». La Commission marque son accord unanime sur cette modification.

Un autre membre dépose l'amendement ci-après, visant à remplacer l'article 30 par la disposition suivante:

« Le Roi détermine la procédure à suivre pour pouvoir introduire une demande d'indemnisation. A cet effet, on s'inspirera de la procédure prévue aux articles 628 et suivants du Code d'instruction criminelle. »

Dit amendement is gegrond op een andere filosofie die door de indiener wordt gehuldigd. Daar er reeds artikelen werden aangenomen die de opvattingen gehuldigd door het ontwerp bijtreden, trekt hij het amendement in.

Eveneens aan dit artikel wordt een wijziging aangebracht wat betreft de terminologie, zoals hoger is aangeduid.

Het artikel 30, aldus geamendeerd, wordt aangenomen met eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

Artikel 31

Een eerste vraag betreft het in het eerste lid vermelde begrip « vaste vergoeding ».

Een lid vraagt welke de draagwijdte hiervan is.

De vertegenwoordiger van de Minister antwoordt dat dit één van de essentiële punten is van het ontwerp vermits nooit het volledig bedrag van de schade wordt vergoed.

Trouwens wordt erop gewezen dat de Commissie beslist had de terminologie aan te passen en het begrip « vaste vergoeding » te vervangen door « hulp » waaruit beter de bedoeling van het ontwerp blijkt.

Volgende tussenkomsten hebben betrekking op de voorwaarden die worden vereist om een hulp te kunnen aanvragen.

Een lid stelt vast dat de drie opgesomde voorwaarden cumulatief moeten toegepast worden. In elk geval is een lid van mening dat de hulp wel kan worden toegestaan wanneer één van de in dit artikel bedoelde tussenkomsten ruimschoots onvoldoende is.

Meer bepaald wordt aandacht besteed aan de handeling die het slachtoffer moet stellen om op een hulp een beroep te kunnen doen. Het feit dat wordt vereist dat het slachtoffer zich burgerlijke partij moet stellen, kan moeilijkheden veroorzaken vooral in die gevallen waarin de dader niet bekend is. Daarom stelt een lid dan ook voor dat een afzonderlijke tekst zou worden opgenomen die een oplossing geeft voor dit laatste geval.

De vertegenwoordiger van de Minister verwijst in dit verband naar het bepaalde in artikel 34, § 2, waarin duidelijk wordt gezegd dat de hulp ook kan worden toegekend wanneer de dader van een opzettelijke gewelddaad niet vervolgd of veroordeeld wordt omdat hij onbekend is gebleven.

Bovendien toont de praktijk aan dat de daden die hier worden bedoeld, steeds gepaard gaan met een onderzoek zodat het slachtoffer zich voor deze instantie burgerlijke partij kan stellen.

Als algemene regel kan gesteld worden dat het slachtoffer in elk geval blijf moet geven van een zekere belangstelling om de hulp te bekomen.

Een lid vreest dat de vereiste van burgerlijke-partijstelling vooral in die gevallen waar de dader niet bekend is, gevoeli-

Cet amendement est basé sur une autre philosophie, défendue par l'auteur. Comme la Commission a déjà adopté des articles se situant dans la ligne des idées préconisées par le projet, il retire son amendement.

La même modification terminologique que celle indiquée ci-dessus est apportée à cet article.

L'article 30, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité des 12 membres présents.

Article 31

Une première question concerne la notion d'« indemnité forfaitaire » figurant à l'alinéa premier.

Un membre aimerait connaître la portée de cette notion.

Le délégué du Ministre répond qu'il s'agit de l'un des points essentiels du projet, étant donné qu'on n'indemnise jamais les préjudiciés à concurrence du montant intégral du dommage.

Par ailleurs, on souligne que la Commission avait décidé d'adapter la terminologie et de remplacer les mots « indemnité forfaitaire » par le mot « aide », qui met davantage en évidence l'objectif poursuivi par le projet.

Les interventions suivantes ont trait aux conditions requises pour pouvoir demander une aide.

Un membre constate que les trois conditions énumérées doivent être appliquées de manière cumulative. En tout cas, un membre estime que l'aide pourra être accordée lorsque l'une des interventions visées à cet article est largement insuffisante.

Une attention particulière est consacrée aux démarches que la victime doit faire pour pouvoir prétendre à une aide. L'obligation qui lui est faite de se constituer partie civile peut susciter des difficultés, surtout dans les cas où l'auteur n'est pas connu. C'est pourquoi un membre propose de prévoir un texte distinct en vue de résoudre ce dernier cas.

Le délégué du Ministre se réfère à ce propos à l'article 34, § 2, qui dit clairement que l'aide pourra être accordée même si l'auteur d'un acte intentionnel de violence ne peut pas être poursuivi ou condamné parce qu'il est demeuré inconnu.

De plus, la pratique montre que les actes visés en l'espèce vont toujours de pair avec une instruction, si bien que la victime peut se constituer partie civile devant la juridiction d'instruction.

On peut poser comme règle générale que la victime doit de toute façon faire preuve d'un certain intérêt pour obtenir l'aide.

Un membre craint que l'obligation pour la victime de se constituer partie civile n'entraîne pour celle-ci des frais

ge kosten voor het slachtoffer zal meebrengen. In feite zou dit neerkomen op het uitvoeren van een schijnmaneuver. In dit verband kan de vraag worden gesteld of het wel vereist is dat een strafdossier wordt samengesteld, vermits van de commissie kan worden verwacht dat zij de zaak ernstig zal onderzoeken.

Hierop wordt geantwoord dat het zich burgerlijke partij stellen juist kan worden gezien als een controle die de ernst van het onderzoek versterkt.

Het feit trouwens dat praktisch altijd een gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld, kan de rechtszekerheid ten goede komen.

Trouwens, in het ontwerp wordt steeds een beslissing of uitspraak gevraagd, hetzij van een vonnisgerecht, hetzij van een onderzoeksgerecht.

Wat de kosten betreft die voor de burgerlijke-partijstelling worden vereist, kan steeds een oplossing worden gezocht, op te nemen in een koninklijk besluit of in een ministerieel uitvoeringsbesluit.

Een lid dient volgend amendement in :

« In § 2, de woorden « de personen die op het ogenblik van zijn overlijden te zijnen laste waren » vervangen door « zijn rechthebbenden » en de woorden vanaf « indien zij zich (...) tot en met § 1, 1^o tot 3^o » schrappen. »

Dit wordt verantwoord als volgt :

« Bij het overlijden, dat kan plaatsvinden nadat de betrokkene zelf een aanvraag heeft ingediend, treden de erfgenamen in de rechten en plichten van de overledene; de hier voorgestelde beperkingen doen daaraan afbreuk. »

Dit amendement wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 31, geamendeerd ingevolge de wijziging in terminologie, wordt aangenomen met 10 tegen 2 stemmen.

Artikel 32

Op vraag van een lid wordt bevestigd dat de opsomming van het nadeel waarvoor door het slachtoffer een hulp kan worden gevraagd, een limitatief karakter heeft.

Hetzelfde lid wenst te weten of de personen die ten laste zijn van het slachtoffer alleen in eigen hoofde of ook in de plaats van het slachtoffer kunnen optreden.

Hierop antwoordt de Minister dat deze personen niet kunnen optreden in de plaats van het slachtoffer.

Artikel 32 wordt aangenomen met 10 tegen 2 stemmen.

Artikel 33

Meer in het bijzonder met betrekking tot § 2, wordt door een lid een vraag gesteld waarom een maximum in de wet wordt ingeschreven. Het is duidelijk dat in bepaalde gevallen het nadeel dat de betrokkene heeft geleden de 2 miljoen frank ruimschoots kan te boven gaan.

considérables, surtout dans les cas où l'auteur n'est pas connu. En fait, cela reviendrait à effectuer un simulacre de manœuvre. Dans cet ordre d'idées, la question peut être posée de savoir s'il est vraiment indispensable de constituer un dossier pénal, étant donné qu'on peut attendre de la commission qu'elle examine l'affaire.

Il est répondu que le fait de se constituer partie civile peut précisément être considéré comme un contrôle destiné à accroître le sérieux de l'instruction.

D'ailleurs, le fait qu'une instruction est ouverte dans la quasi-totalité des cas ne peut que favoriser la sécurité juridique.

De plus, le projet prévoit toujours une décision ou une sentence, à rendre soit par une juridiction de jugement, soit par une juridiction d'instruction.

En ce qui concerne les frais requis pour se constituer partie civile, il est toujours possible de trouver une solution, à traduire dans un arrêté royal ou dans un arrêté ministériel d'exécution.

Un membre dépose l'amendement suivant :

« Au § 2, remplacer les mots « les personnes qui, au moment du décès, étaient à sa charge » par les mots « ses ayants droit » et supprimer les mots « lorsqu'à la suite de cet acte de violence (...) et de l'ayant droit. »

L'amendement est justifié comme suit :

« Lors du décès, qui peut survenir après que l'intéressé lui-même a introduit une demande, ce sont les héritiers qui sont subrogés dans les droits et les devoirs du défunt; les restrictions proposées ici portent atteinte à cette règle. »

Cet amendement est rejeté par 9 voix contre 2 et 1 abstention.

L'article 31, amendé par suite de la modification terminologique, est adopté par 10 voix contre 2.

Article 32

A la demande d'un membre, il est confirmé que l'énumération des dommages pour lesquels la victime peut demander une aide a un caractère limitatif.

L'intervenant aimerait savoir si les personnes qui sont à la charge de la victime peuvent agir seulement en leur nom personnel ou aussi en lieu et place de celle-ci.

Le Ministre répond que ces personnes ne peuvent pas agir en lieu et place de la victime.

L'article 32 est adopté par 10 voix contre 2.

Article 33

Plus particulièrement en relation avec le § 2, un membre aimerait savoir pourquoi un maximum est prévu dans la loi. Il est clair que dans certains cas, le dommage subi par les intéressés peut largement dépasser les 2 millions de francs.

Hierop antwoordt de vertegenwoordiger van de Minister dat dit rechtstreeks verband houdt met de filosofie van het ontwerp zelf, waarbij niet de geleden schade integraal wordt vergoed maar waarbij enkel een hulp aan het slachtoffer wordt geboden.

Het vaststellen van een maximumbedrag is trouwens inherent aan het principe zelf van de uitzonderlijke hulp. Er dient trouwens te worden vermeden dat het Fonds op een bepaald ogenblik zou zijn uitgeput, zodat men in de onmogelijkheid verkeert om andere schadegevallen te hulp te komen.

Met betrekking tot het 3^o van § 1, vraagt een lid welk het karakter moet zijn van de betrekkingen tussen de verzoeker en de dader waarmee o.m. wordt rekening gehouden bij het waarderen van de toe te kennen hulp.

Hierop wordt geantwoord dat het gaat om juridische betrekkingen.

Een lid wenst te weten wat er in het volgende geval gebeurt: een slachtoffer beschikt over een titel ten bedrage van 2 miljoen, welke titel echter niet uitvoerbaar is. Van het Fonds ontvangt het slachtoffer een hulp van 1 miljoen. Nadien bestaat de mogelijkheid om 1 miljoen te bekomen van de dader. Wie kan aanspraak maken op dit miljoen; het slachtoffer, ter aanvulling van zijn oorspronkelijke titel of het Fonds zelf?

Hierop antwoordt de Minister dat de regeling van het gemeen recht van toepassing is. Indien beiden, het slachtoffer en het Fonds, aanspraak maken op het miljoen, wordt het tussen beiden verdeeld. Indien er slechts één aanspraak maakt, komt dit miljoen aan hem toe.

Een lid dient volgend amendement in, strekkende tot weglating van het tweede lid van § 1.

Dit wordt verantwoord als volgt:

« De criteria die opgesomd worden zijn ofwel onduidelijk (wat moet precies verstaan worden onder de financiële toestand van de betrokkene, volgens de regels door de Koning bepaald?) of gevaarlijk (zo het 2^o en 3^o waarbij o.m. de theorie van de uitlokking — naar analogie met b.v. verkrachting — ingebakken zit; het is ook onduidelijk op welk tijdstip 2^o en 3^o beoordeeld moeten worden); anderzijds wordt de uitspraak van de strafrechter m.b.t. de (verplichte) burgerlijke-partijstelling niet vermeld (cf. artikel 34, § 2, lid 2). »

Dit amendement wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 33, geamendeerd ingevolge de aanpassing van de terminologie, wordt aangenomen met 10 tegen 2 stemmen.

Artikel 34

In § 1 stelt een lid voor de woorden « in twee exemplaren » weg te laten. De verplichting om een verzoekschrift in twee exemplaren in te dienen is een overbodige formaliteit.

De Minister vraagt het behoud van de tekst vermits deze woorden zijn ingegeven door het feit dat één exemplaar ter

Le délégué du Ministre répond que la fixation d'un plafond résulte directement de la philosophie même du projet qui consiste non pas à indemniser intégralement le dommage subi, mais uniquement à accorder une aide à la victime.

La fixation d'un montant maximum est d'ailleurs inhérente au principe même de cette aide exceptionnelle. Il faut éviter que le Fonds ne soit épuisé à un moment donné et qu'on ne se trouve dans l'impossibilité d'indemniser d'autres dommages résultant d'actes de violence.

En ce qui concerne le 3^o du § 1^{er}, un membre aimerait savoir quelle doit être la nature des relations entre le requérant et l'auteur des faits, relations dont il est tenu compte notamment pour évaluer l'aide à accorder.

Il est répondu qu'il s'agit de relations juridiques.

Un membre aimerait savoir ce qu'il adviendra dans le cas suivant: une victime dispose d'un titre de 2 millions, qui n'est cependant pas exécutoire. La victime reçoit du Fonds une aide de 1 million. Par la suite, elle a la possibilité d'obtenir 1 million de l'auteur. Qui peut exiger ce million? La victime en vue de compléter son titre initial ou le Fonds lui-même?

Le Ministre répond qu'il sera fait application des règles du droit commun. Si la victime et le Fonds réclament tous deux ce million, il sera réparti entre les deux. Si un seul de ceux-ci le réclame, c'est à lui que ce million sera attribué.

Un membre dépose un amendement visant à supprimer le deuxième alinéa du § 1^{er}.

Il est justifié comme suit:

« Les critères énumérés sont soit peu clairs (que faut-il entendre exactement par « la situation financière du requérant, selon les règles établies par le Roi »?) ou dangereux (c'est le cas du 2^o et du 3^o, qui renferment les germes notamment de la théorie de la provocation — par analogie, par exemple, avec le viol; on ne sait pas non plus à quel moment le 2^o et le 3^o doivent être appréciés); par ailleurs, la sentence du juge pénal en relation avec la constitution (obligatoire) de partie civile n'est pas mentionnée (cf. article 34, § 2, alinéa 2). »

Cet amendement est rejeté par 9 voix contre 2 et 1 abstention.

L'article 33, amendé par suite de l'adaptation de la terminologie, est adopté par 10 voix contre 2.

Article 34

Au § 1^{er}, un membre propose de supprimer les mots « en double exemplaire ». L'obligation d'introduire une requête en double exemplaire est une formalité superflue.

Le Ministre demande le maintien du texte, étant donné que ces mots ont été inspirés par le fait qu'un exemplaire

beschikking blijft op de griffie en een ander aan de tegenpartij wordt overhandigd hetgeen in dit geval de Staat is.

Dientengevolge wordt het amendement verworpen met 8 tegen 3 stemmen, bij 1 onthouding.

Een lid verklaart dat dit artikel totaal onleesbaar is. Het is van mening dat het onnodig is al deze formaliteiten in deze wet op te nemen vermits het Gerechtelijk Wetboek duidelijk bepaalt hoe een vordering moet worden aanhangig gemaakt en meer in het bijzonder, aan welke voorwaarden een verzoekschrift moet beantwoorden.

Het lid herinnert trouwens aan een rechtspraak van de arbeidsrechtbank waaruit blijkt dat een gewone brief voldoende is om een geding aanhangig te maken en dat die gerechtelijke instantie ertoe verplicht is de achtergrond en de inhoud van deze brief te onderzoeken. Het lid is dan ook van mening dat er geen enkele reden is om van deze algemene principes af te wijken en verdedigt het standpunt dat er gelet op de personen voor wie deze hulp bestemd is, in een zeer eenvoudige procedure moet worden voorzien. Het is bovendien niet nodig dat tegelijkertijd stukken worden medegedeeld vermits de commissie in staat is deze zelf op te vragen wanneer zij zulks noodzakelijk acht.

De Minister antwoordt hierop dat dit artikel geïnspireerd werd door de Raad van State en dat de Regering aan dit verzoek heeft willen voldoen.

Wel moet er volledigheidshalve worden aan toegevoegd dat het niet-naleven van één van de gestelde vereisten niet de nietigheid van de aanvraag tot gevolg zal hebben.

Bij § 2 van dit artikel wordt door een lid opgemerkt dat in het derde lid de woorden « indien de dader slechts kan worden vervolgd » zouden moeten worden vervangen door de woorden « indien de dader niet kan worden vervolgd ». Dit is duidelijk een zuiver materiële vergissing hetgeen trouwens blijkt uit de Franse tekst. De Commissie treedt dit voorstel eenparig bij.

Met betrekking tot § 4 brengt een lid kritiek uit op het feit dat de commissie de rijkswacht of de gemeentepolitie kan verzoeken een onderzoek in te stellen omtrent de solvabiliteit van de dader van het misdrijf. Dit zal opnieuw tot gevolg hebben dat bepaalde leden van politiecorpsen belast worden met taken die strikt genomen niet tot hun opdracht behoren.

In dit verband herinnert het lid eraan dat het tot de bevoegdheid van de vrederechter behoort, aan de procureur des Konings te vragen hem inlichtingen te verstrekken. Welnu, de ervaring met deze praktijk is zeer negatief.

De Minister van Justitie laat opmerken dat de rijkswacht en de gemeentepolitie thans reeds deze opdracht vervullen. De commissie beschikt trouwens over geen enkel ander middel om de nodige inlichtingen in te winnen.

Ingevolge deze bespreking stelt een lid voor in § 4 deze tweede alinea weg te laten.

reste disponible au greffe et qu'un autre est remis à la partie adverse, qui est en l'occurrence l'Etat.

En conséquence de quoi, l'amendement est rejeté par 8 voix contre 3 et 1 abstention.

Un membre déclare que cet article est totalement illisible. Il estime inutile de prévoir toutes ces formalités dans la loi, étant donné que le Code judiciaire dit clairement comment il faut introduire une requête et, en particulier, à quelles conditions elle doit répondre.

L'intervenant rappelle d'ailleurs une jurisprudence d'un tribunal du travail, d'où il ressort qu'une simple lettre suffit pour introduire une instance et que la juridiction saisie est obligée d'examiner les tenants et aboutissants et le contenu de cette lettre. Aussi l'intervenant est-il d'avis qu'il n'y a aucune raison de s'écarter de ces principes généraux et qu'il faut prévoir une procédure très simple, compte tenu des personnes auxquelles cette aide est destinée. De plus, il n'y a pas lieu de joindre des documents, étant donné que la commission est en mesure de les demander elle-même si elle le juge nécessaire.

Le Ministre répond que cet article a été inspiré par le Conseil d'Etat et que le Gouvernement a voulu suivre cet avis.

Toutefois, pour être complet, il faut ajouter que le non-respect de l'une des conditions prévues n'entraînera pas la nullité de la demande.

Au § 2 de cet article, un membre fait observer qu'au troisième alinéa du texte néerlandais, les mots « indien de dader slechts kan worden vervolgd » devraient être remplacés par les mots « indien de dader niet kan worden vervolgd ». Il s'agit manifestement d'une erreur purement matérielle, ainsi qu'il ressort d'ailleurs du texte français. La Commission approuve cette proposition à l'unanimité.

Au sujet du § 4, un membre critique le fait que la commission peut demander à la gendarmerie ou à la police communale de procéder à une enquête sur la solvabilité de l'auteur de l'infraction. Cette mesure aura à nouveau pour conséquence de charger certains membres des corps de police de tâches qui, strictement parlant, ne font pas partie de leur mission.

A ce propos, l'intervenant rappelle qu'il est de la compétence du juge de paix de demander au procureur du Roi de lui fournir des renseignements. Or l'expérience que nous avons de cette pratique est très négative.

Le Ministre de la Justice fait remarquer que la gendarmerie et la police communale accomplissent d'ores et déjà cette mission. La commission ne dispose d'ailleurs d'aucun autre moyen de recueillir les informations nécessaires.

A la suite de cette discussion, un membre propose de supprimer ce deuxième alinéa du § 4.

De verantwoording luidt:

« Behoudens de vraag naar de opportuniteit van deze bepaling m.b.t. de privacy, lijkt het onverantwoord rijks-wacht en politie te belasten met een nieuwe en mogelijks tijdverslindende administratieve opdracht en dat op een tijdstip dat gepoogd wordt deze diensten van dergelijke opdrachten te verlossen. »

Dit amendement wordt verworpen met 10 stemmen tegen 1 stem, bij 2 onthoudingen.

Bij § 5 stelt de Minister voor enkele wijzigingen aan de tekst aan te brengen. Op de eerste plaats worden de woorden « na de verzoeker en de Minister van Justitie, of hun afgevaardigde » vervangen door de woorden « na de verzoeker en de Minister van Justitie of zijn afgevaardigde ». Bovendien stelt de Minister eveneens voor het tweede zinsdeel van het eerste lid weg te laten.

Wat het tweede lid betreft, is de Minister, aansluitend bij een vorige bespreking, het ermee eens dat er geen volwaardig beroep bij de Raad van State dient te worden ingesteld doch dat de tussenkomst van de Raad van State zich kan beperken om uitspraak te doen over beroepen tot nietigverklaring wegens overtreding van hetzij substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, overschrijding of aanwendingen van macht. Daarom worden aan het tweede lid de volgende woorden toegevoegd: « overeenkomstig artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State ».

Deze door de Minister voorgestelde amendementen worden aangenomen met 12 stemmen, bij 1 onthouding.

In § 6 worden ter verduidelijking na de woorden « binnen 8 dagen » de woorden « na de uitspraak » ingelast. Tevens wordt gepreciseerd dat de beslissing wordt bekendgemaakt, niet enkel aan de verzoeker maar eveneens aan zijn advocaat.

Door een lid wordt een gesplitste stemming van § 6 gevraagd. Het eerste zinsdeel wordt na toevoeging, zoals hierboven aangeduid, aangenomen met eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

Het tweede zinsdeel wordt, na vervanging van het woord « mededeling » door « kennisgeving », aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem.

Aldus geamendeerd, wordt § 6 aangenomen met eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Ingevolge de wijziging van § 5, 2e lid, van dit artikel, worden in § 7 de woorden « alsmede voor de Raad van State » weggelaten.

Een lid stelt volgend amendement voor:

« Aan § 7 een nieuw lid toevoegen, dat luidt als volgt:

« Deze rechtspleging moet aan de belanghebbenden de nodige waarborgen voor de verdediging van hun rechten bieden; ten aanzien van de meestal spoedeisende aard der uitspraken, zal zij zich gedragen naar de bepalingen toe-

Il justifie son amendement comme suit:

« En plus de la question de l'opportunité de cette disposition au regard du respect de la vie privée, il ne paraît pas justifié de charger la gendarmerie et la police d'une mission administrative nouvelle et vraisemblablement fastidieuse à un moment où l'on s'efforce précisément de libérer ces services de ce genre de missions. »

Cet amendement est rejeté par 10 voix contre 1 et 2 abstentions.

Au § 5, le Ministre propose d'apporter quelques modifications au texte. Tout d'abord, les mots « après avoir entendu en leurs moyens le requérant et le Ministre de la Justice, ou leur délégué » sont remplacés par « après avoir entendu en leurs moyens le requérant et le Ministre de la Justice, ou son délégué ». Le Ministre propose également de supprimer la deuxième phrase du premier alinéa.

Concernant le second alinéa, le Ministre, se référant à une discussion antérieure, est d'accord pour considérer qu'il n'y a pas lieu de prévoir un recours au plein sens du terme devant le Conseil d'Etat, mais que l'intervention de celui-ci peut se limiter à statuer sur les recours en annulation pour violation des formes soit substantielles, soit prescrites à peine de nullité, excès ou détournement de pouvoir. C'est pourquoi le second alinéa est complété par les mots: « conformément à l'article 14 des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat ».

Ces amendements présentés par le Ministre sont adoptés par 12 voix et 1 abstention.

Dans le texte néerlandais du § 6, les mots « na de uitspraak » sont insérés après les mots « binnen acht dagen », par souci de clarté. Il est également précisé que la décision est notifiée non seulement au requérant, mais aussi à son avocat.

Un membre demande un vote par division sur le § 6. La première phrase est adoptée, avec l'ajout mentionné plus haut, à l'unanimité des 12 membres présents.

La seconde phrase est adoptée par 11 voix contre 1, après remplacement, dans le texte néerlandais, du mot « mededeling » par « kennisgeving ».

Ainsi amendé, le § 6 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

A la suite de la modification du § 5, alinéa 2, de cet article, les mots « ainsi que devant le Conseil d'Etat » sont supprimés au § 7.

Un membre dépose l'amendement suivant:

« Compléter le § 7 par un alinéa nouveau, libellé comme suit:

« Cette procédure doit offrir aux intéressés les garanties nécessaires quant à la défense de leurs droits; eu égard au caractère généralement urgent des décisions, elle se déroulera selon les dispositions applicables aux jugements ren-

passelijk op de vonnissen welke door de rechtbanken van eerste aanleg in zaken van korte behandelingen worden gewezen; zij voorziet in het verlenen van het voordeel van het pro deo voor onvermogenen.»

Het wordt verantwoord als volgt:

«Het lijkt gepast deze basisprincipes wettelijk vast te leggen.»

De Minister van Justitie laat hierbij opmerken dat dit amendement overbodig is. De tekst zoals door het lid wordt voorgesteld, houdt een algemeen principe in dat in alle gevallen dient te worden nageleefd. Mochten bovendien bedoelde rechten niet worden gewaarborgd, dan zal de Raad van State daarover uitspraak doen.

Het amendement wordt verworpen met 10 stemmen tegen 1 stem, bij 2 onthoudingen.

Paragraaf 7, geamendeerd wordt aangenomen met 12 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 34, geamendeerd, wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem, bij 2 onthoudingen.

Artikel 35

Dit artikel heeft aanleiding gegeven tot een vrij uitvoerige bespreking die inzonderheid betrekking had op twee aspecten, enerzijds de middelen waarover het Fonds beschikt en anderzijds een vorm van zekerheid aan het slachtoffer te bieden over het feit of het al dan niet de hulp zal ontvangen.

De Minister merkt op dat het bepaalde in artikel 35 zoals het in het ontwerp voorkomt de bedoeling heeft te voorkomen dat er op een bepaald ogenblik in het Fonds geen middelen meer zouden ter beschikking zijn omdat zij o.m. door het opdagen van aanvragen in de eerste periode van het jaar werden uitgeput, terwijl de overige slachtoffers die later een aanvraag indienen, geen hulp meer zouden ontvangen.

M.a.w. het bepaalde in artikel 35 houdt rekening met het feit dat op een bepaald ogenblik de financiële middelen van het Fonds door de gebeurtenissen zouden worden overschreden.

Hierop repliceert een lid dat hij het met deze zienswijze niet eens kan zijn vermits aan de slachtoffers de nodige en vereiste hulp dient te worden geboden en hij dus meteen het principe van de evenredigheid niet kan aanvaarden.

Een ander lid stelt vast dat het slachtoffer dat op de hulp een beroep doet over geen enkele uitvoerbare titel beschikt, doch dat het in elk geval wenselijk is dat de slachtoffers zouden weten dat zij een definitief bedrag kunnen ontvangen. Er moet inderdaad worden vermeden dat er frustraties zouden ontstaan bij iemand aan wie de illusie zou worden gegeven dat hij een hulp zal ontvangen, doch achteraf zou moeten vaststellen dat de beschikbare middelen zijn uitgeput.

Deze hypothese is inderdaad niet denkbeeldig vermits het kan gebeuren dat er een lange tijd ligt tussen de feiten die zich voordoen en het ogenblik waarop de belanghebbende

dus en référé par les tribunaux de première instance; elle prévoira le bénéfice du pro deo pour les indigents.»

En voici la justification:

«Il paraît opportun de consigner dans la loi ces principes de base.»

Le Ministre de la Justice fait remarquer que cet amendement est superflu. Le texte proposé par le membre contient un principe général qui doit être respecté dans tous les cas. De plus, si ces droits n'étaient pas garantis, le Conseil d'Etat statuerait à ce sujet.

L'amendement est rejeté par 10 voix contre 1 et 2 abstentions.

Le § 7 amendé est adopté par 12 voix et 1 abstention.

L'article 34 amendé est adopté par 11 voix contre 1 et 2 abstentions.

Article 35

Cet article a donné lieu à une discussion assez détaillée qui a porté plus particulièrement sur deux aspects: d'une part, les moyens dont le Fonds dispose et, d'autre part, une forme d'assurance à offrir à la victime sur le fait de savoir si elle recevra ou non l'aide.

Le Ministre déclare que les dispositions de l'article 35 telles qu'elles figurent dans le projet sont destinées à éviter qu'à un certain moment, le Fonds ne dispose plus de ressources par suite des demandes introduites pendant la première période de l'année, si bien que les autres victimes qui présenteraient une demande ultérieurement ne recevraient plus aucune aide.

En d'autres termes, les dispositions de l'article 35 tiennent compte du fait qu'à un moment donné, les ressources financières du Fonds pourraient se trouver dépassées par les événements.

Un membre réplique qu'il ne saurait partager ce point de vue, parce que l'aide nécessaire et requise doit être accordée aux victimes, et qu'il rejette donc le principe de la proportionnalité.

Un autre membre constate que la victime qui fait appel à l'aide du Fonds ne dispose d'aucun titre exécutoire, mais qu'il serait en tout cas souhaitable que les victimes sachent qu'elles peuvent recevoir un montant définitif. Il faut en effet éviter de susciter un sentiment de frustration en donnant à quelqu'un l'illusion qu'il recevra une aide alors qu'il serait amené à constater par la suite que les ressources disponibles sont épuisées.

Cette hypothèse n'a vraiment rien d'illusoire puisqu'il peut arriver qu'un laps de temps important sépare les faits du moment où l'intéressé a le droit d'introduire sa demande,

gerechtigd is zijn aanvraag in te dienen gelet op de lange duur van het gerechtelijk onderzoek. Deze toestand wordt nog erger door het feit dat men bij de uitbetaling rekening zal houden met de financiële toestand, niet zoals zij is op het ogenblik van de gerechtelijke uitspraak maar wel op het ogenblik dat de commissie uitspraak doet over de aanvraag.

Ten einde aan deze leemten te verhelpen, suggereert een lid dat bij koninklijk besluit jaarlijks een globaal bedrag zou worden vastgesteld die dan onder de in aanmerking komende slachtoffers kan worden verdeeld.

Hierop vestigt de Minister de aandacht op het feit dat dit ontwerp een volledige innovatie is ten aanzien van de thans bestaande toestand, die de slachtoffers van bedoelde gewelddaden volledig in de kou laat staan.

Het is nooit de bedoeling geweest aan het slachtoffer de gelegenheid te geven zijn financiële toestand te herstellen doch enkel hem financiële middelen ter beschikking te stellen om aan het geleden verlies enigszins tegemoet te komen. Zulks betekent dan ook dat met de beschikbare financiële middelen dient te worden rekening gehouden hetgeen trouwens in de ons omringende landen, waar een gelijkaardige wetgeving bestaat, ook geldt.

Een ander lid acht het in elk geval belangrijk gelet op het suppletieve karakter van het ontwerp, dat de slachtoffers, vóór de procedure een aanvang neemt, van dit karakter worden op de hoogte gesteld. Bovendien is het noodzakelijk dat een eventueel overschot binnen een jaar, kan worden overgedragen naar het volgende jaar.

Wat betreft het verzoek van het lid om meer duidelijkheid te verschaffen aan een slachtoffer, zal de Minister daartoe de nodige maatregelen treffen via een ministerieel rondschrijven.

Om tegemoet te komen aan al de gemaakte opmerkingen stelt de Minister voor de tekst van artikel 35 te vervangen als volgt:

« De hulp toegekend ingevolge de beslissingen van de commissie, wordt door de Minister van Justitie vereffend, rekening houdend met de beschikbare middelen van het Fonds. »

Aldus wordt tegemoetgekomen enerzijds aan het feit dat noodzakelijkerwijze moet rekening worden gehouden met de beschikbare middelen doch dat anderzijds het mogelijk zou zijn een eventueel overschot binnen een bepaald jaar naar een volgend jaar over te dragen.

In de praktijk kunnen zich twee hypothesen voordoen; ofwel is het Fonds in staat voor alle slachtoffers tussen te komen, ofwel ontbreken daarvoor de nodige financiële middelen. Zo deze tweede hypothese zich voordoet is het mogelijk dat de ter beschikking gestelde kredieten worden verhoogd, en zo zulks om budgettaire redenen niet kan gebeuren, zullen de beschikbare bedragen in verhouding worden verminderd.

Een lid voegt hier aan toe dat ingevolge de toepassing van het bedrag op alle criminele en correctionele veroordelingen,

compte tenu de la longueur de la procédure judiciaire. Cette situation est encore aggravée par le fait qu'on tiendra compte, lors du paiement, de la situation financière telle qu'elle se présente non pas au moment du prononcé judiciaire, mais bien au moment où la commission statue sur la demande.

Pour combler ces lacunes, un membre suggère de fixer annuellement, par arrêté royal, un montant global que l'on pourrait répartir entre les victimes entrant en ligne de compte.

A cet égard, le Ministre attire l'attention sur le fait que le projet constitue une innovation complète par rapport à la situation existante dans laquelle les victimes des actes de violence en question sont tout à fait laissées pour compte.

Le but n'a jamais été de donner à la victime la possibilité de redresser sa situation financière, mais simplement de lui fournir des moyens financiers de manière à faire face quelque peu à la perte subie. Cela signifie par conséquent qu'il faut tenir compte des disponibilités financières, ce que l'on fait d'ailleurs dans les pays voisins qui ont une législation analogue.

Un autre membre estime qu'il importerait en tout cas d'informer les victimes du caractère supplétif de la loi, et ce dès avant le début de la procédure. Il faut, en outre, que l'excédent éventuel enregistré au cours d'une année déterminée puisse être reporté à l'année suivante.

En réponse au membre qui a demandé que l'on fournisse plus d'informations à la victime, le Ministre déclare qu'il prendra les mesures requises à cet effet et qu'il les communiquera par la voie d'une circulaire ministérielle.

Pour tenir compte de toutes les observations formulées, le Ministre propose de remplacer l'article 35 par le texte suivant:

« Les aides allouées par les décisions de la commission sont liquidées par le Ministre de la Justice en fonction des disponibilités du fonds. »

Ce texte, d'une part, prend en considération le fait qu'il faut nécessairement tenir compte des disponibilités financières et, d'autre part, permet le report à l'année suivante d'un excédent éventuel enregistré au cours d'une année déterminée.

Dans la pratique, deux hypothèses peuvent se présenter; ou bien le fonds est en mesure d'intervenir en faveur de toutes les victimes, ou bien il ne peut pas le faire faute de disposer des moyens financiers nécessaires. Dans la deuxième hypothèse, les crédits mis à sa disposition peuvent être augmentés et, si cela s'avère impossible pour des raisons budgétaires, les montants disponibles seront réduits proportionnellement.

Un membre ajoute que, comme la somme supplémentaire sera perçue pour toutes les condamnations criminelles et

inbegrepen de voorwaardelijke straf, naar alle waarschijnlijkheid de beschikbare bedragen gevoelig zullen worden verhoogd.

Een lid had twee amendementen ingediend die gelet op de wijziging van de tekst, vervallen. Volledigheidshalve worden ze hierbij vermeld:

« — In het eerste lid worden de woorden « sedert 1 oktober van het vorige jaar, worden de eerste oktober van elk jaar » vervangen door: « worden binnen de 30 dagen. »

Verantwoording

« De tussenliggende termijn tussen de uitspraak en de vereffening kan te lang zijn zo de betrokkene — om welke reden ook — deze vergoeding dringend nodig heeft. De regeling van het voorschot (artikel 36) geeft geen oplossing voor dit probleem. »

« — Het tweede lid te schrappen. »

Verantwoording

« Het 2e lid doet uitschijnen dat de werkelijk uitgekeerde schadevergoeding (in min of meer belangrijke mate) kan verschillen van de door de commissie toegekende schadevergoeding, wat arbitrair overkomt en alvast weinig rechtszekerheid biedt. »

Artikel 35, geamendeerd door de Minister, wordt aangenomen met 10 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 36

Ingevolge een fundamentele wijziging met betrekking tot het beroep dat de Raad van State die is aangebracht aan artikel 34, § 5, wordt in dit artikel voorgesteld de woorden « en de Raad van State » te schrappen.

Een lid wenst toelichting over het bepaalde in § 1 waar er gehandeld wordt over de spoedeisende gevallen; nergens wordt duidelijk bepaald wat daaronder moet worden verstaan.

Er wordt op gewezen dat het oordeel hierover wordt overgelaten aan de bevoegde commissie en dat, *mutatis mutandis*, kan worden verwezen naar de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelende in kort geding.

Een lid dient volgend amendement in:

« Aan § 1 wordt een lid 5 toegevoegd waarvan de tekst luidt als volgt:

Het voorschot wordt door de minister van Justitie vereffend binnen de 30 dagen na de definitieve uitspraak. »

Het wordt verantwoord als volgt:

« Een termijn voor de storting van het voorschot dient ingebouwd te worden.

correctionnelles, y compris en cas de peines conditionnelles, les montants disponibles seront très probablement sensiblement augmentés.

Un autre membre a déposé deux amendements, qui n'ont plus de raison d'être étant donné la modification du texte. C'est pour être complet que votre rapporteur les reproduit ci-dessous:

« — Au premier alinéa, remplacer les mots « depuis le 1^{er} octobre de l'année précédente, sont liquidées par le ministre de la Justice le 1^{er} octobre de chaque année » par les mots « sont liquidées par le ministre de la Justice dans les 30 jours. »

Justification

« Le délai qui s'écoule entre la décision et la liquidation peut être trop long si, pour quelque raison que ce soit, l'intéressé a besoin d'urgence de l'indemnité. La liquidation de la provision (article 36) ne résout pas ce problème. »

« — Supprimer le deuxième alinéa. »

Justification

« Le deuxième alinéa donne à penser que l'indemnité réellement allouée peut différer (dans une mesure plus ou moins grande) de celle allouée par la commission, ce qui semble être arbitraire et n'est, en tout cas, guère de nature à procurer une sécurité juridique. »

L'article 35, amendé par le Ministre, est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

Article 36

A la suite d'une modification fondamentale apportée à l'article 34, § 5, en ce qui concerne le recours devant le Conseil d'Etat, il est proposé de supprimer à l'article 36 les mots « et le Conseil d'Etat ».

Un membre souhaite obtenir des explications au sujet de la disposition du § 1^{er} où il est question des cas d'urgence; la notion de cas d'urgence n'est définie clairement nulle part.

Il lui est répondu qu'il appartient à la commission compétente d'apprécier s'il y a cas d'urgence, et qu'on peut faire référence, *mutatis mutandis*, à la compétence du président du tribunal de première instance siégeant en référé.

Un membre dépose un amendement rédigé comme suit:

« Compléter le § 1^{er} par un 5^e alinéa, rédigé comme suit:

La provision est liquidée par le ministre de la Justice dans les trente jours de la décision définitive. »

Il le justifie comme suit:

« Il y a lieu de prévoir un délai pour le paiement de la provision.

Zijdelings wensen wij tevens de vraag te stellen of geen aanvullende bepaling voor de aanvraag van de volledige vergoeding dient opgenomen te worden; zo kunnen wij ons voorstellen dat de verzoeker niet meer dient te voldoen aan alle vereisten van artikel 34, § 1.»

Dit amendement wordt verworpen met 9 tegen 3 stemmen.

Om wetgevingstechnische redenen beslist de commissie ten slotte het artikel 36 te splitsen in twee artikelen; de § 1 wordt artikel 36, § 2 wordt artikel 37.

Het nieuwe artikel 36, geamendeerd, wordt aangenomen met 10 stemmen bij 2 onthoudingen.

Het nieuwe artikel 37, § 2 van artikel 36, geamendeerd, wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 37

(artikel 38 van de tekst aangenomen door de commissie)

In verband met dit artikel en meer bepaald met de rechten die daarin aan de Staat worden toegekend, vestigt de minister van Justitie de aandacht op het advies terzake van de Raad van State:

«De Staat treedt in de rechten van het slachtoffer tegen de dader van de gewelddaad, enerzijds tot het beloop van het bedrag van de vergoeding die hij heeft uitbetaald, anderzijds tot het beloop van het bedrag van de schadevergoeding waartoe de dader van de gewelddaad jegens het slachtoffer veroordeeld is: de Staat kan zich krachtens de indeplaatsstelling alleen het minst hoge van de twee bedragen doen terugbetalen.

Daarbij komt dat de vergoeding die door de gewone rechtbank toegekend wordt, in beginsel de hele schade dekt, de morele schade inbegrepen. De op grond van de ontworpen tekst gevraagde vergoeding heeft daarentegen volgens artikel 31 van deze tekst uitsluitend betrekking op een verlies of een vermindering van inkomen, op een tijdelijke of blijvende invaliditeit en op de dokters- en ziekenhuis-kosten. Daaruit volgt dat, wanneer een gewone rechtbank de vergoeding heeft vastgesteld, de Staat die in de rechten van het slachtoffer wordt gesteld tegen de dader van de gewelddaad, op deze dader slechts dat gedeelte van de vergoeding zal kunnen verhalen dat betrekking heeft op de fysieke schade en op het inkomensverlies met uitsluiting van al wat in de vergoeding betrekking heeft op het herstel van schade van een andere aard.

De Staat, nu hij in de rechten van het slachtoffer is getreden, zou de burgerlijke rechtsvordering die voor de strafrechtbanken is gebracht doordat het slachtoffer zich burgerlijke partij heeft gesteld, kunnen vervolgen. Hij zou dat vorderingsrecht echter slechts kunnen uitoefenen tot het beloop van de bedragen die hij aan het slachtoffer uitbetaald heeft, waarbij het slachtoffer zijn recht behoudt op het herstel van de schade die niet tot schadeloosstelling aanleiding gegeven heeft.

De Staat kan zich, door de indeplaatsstelling, wel beroepen op het feit dat het slachtoffer zich burgerlijke partij

Il faut accessoirement se demander s'il n'y a pas lieu de prévoir une disposition complémentaire concernant la demande d'indemnisation complète; nous pensons que, dans ce cas, le requérant ne devrait plus remplir toutes les conditions prévues à l'article 34, § 1^{er}.»

L'amendement est rejeté par 9 voix contre 3.

Pour des raisons légistiques, la commission décide finalement de scinder l'article 36 et d'en faire deux articles; le § 1^{er} devient l'article 36 et le § 2 devient l'article 37.

Le nouvel article 36 amendé est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

Le nouvel article 37 (précédemment le § 2 de l'article 36), amendé, est adopté par 11 voix et 1 abstention.

Article 37

(article 38 du texte adopté par la commission)

En ce qui concerne cet article et plus particulièrement les droits qu'il reconnaît à l'Etat, le ministre de la Justice attire l'attention sur l'avis du Conseil d'Etat en la matière:

«L'Etat est subrogé dans les droits de la victime contre l'auteur de l'acte de violence à concurrence, d'une part, du montant de l'indemnité payée par lui et, d'autre part, du montant des dommages-intérêts auxquels l'auteur de l'acte de violence est condamné à l'égard de la victime: en vertu de la subrogation, l'Etat ne peut se faire payer que celui des deux montants qui est le moins élevé.

En outre, la réparation accordée par le tribunal judiciaire couvre, en principe, l'intégralité du préjudice, y compris le préjudice moral. Au contraire, l'indemnité demandée sur base du texte en projet consiste exclusivement, selon l'article 31 de ce texte, en une perte ou diminution de revenus, une invalidité temporaire ou permanente et les frais médicaux ou d'hospitalisation. Il s'ensuit que l'Etat subrogé dans les droits de la victime contre l'auteur de l'acte de violence, ne pourra recouvrer contre celui-ci, lorsqu'un tribunal judiciaire a fixé l'indemnité, que la seule partie de celle-ci qui est relative au préjudice physique et à la perte de revenus, à l'exclusion de ce qui, dans l'indemnité, concerne la réparation de dommages d'une autre nature.

L'Etat étant subrogé aux droits de la victime, pourrait poursuivre l'action civile portée devant les tribunaux répressifs à la suite de la constitution de partie civile faite par la victime. Il ne pourrait toutefois exercer cette action qu'à concurrence des sommes qu'il a payées à la victime, celle-ci conservant son droit à la réparation du dommage qui n'a pas donné lieu à indemnisation.

Si l'Etat peut, par la voie de la subrogation, se prévaloir de la constitution de partie civile par la victime, selon

heeft gesteld volgens artikel 3 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering. Hij zou zich echter niet-burgerlijke partij kunnen stellen om terugbetaling te verkrijgen van de vergoeding die hij aan het slachtoffer uitbetaald heeft, wanneer bijvoorbeeld de onbekend gebleven dader van de gewelddaad naderhand geïdentificeerd en strafrechtelijk vervolgd is. De schade waarop de Staat zich in dat geval zou beroepen zou immers indirect door het misdrijf veroorzaakt zijn.

De Regering en de Wetgevende Kamers behoren uit te maken of het in het bedoelde geval niet wenselijk zou zijn om met een uitdrukkelijke tekst toe te staan dat de Staat zich burgerlijke partij stelt.

Volgens het tweede lid « kan de Staat de volledige of gedeeltelijke terugbetaling van de vergoeding vorderen wanneer het slachtoffer na de uitbetaling daarvan in enigerlei hoedanigheid een schadeloosstelling voor het nadeel verkrijgt of wanneer de vergoeding volledig of gedeeltelijk is toegekend op grond van valse of onvolledige verklaringen vanwege het slachtoffer ».

De twee gevallen waaraan in dit lid is gedacht, zijn totaal verschillend en zouden niet in dezelfde bepaling geregeld mogen worden.

Het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaring te doen in verband met de subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat zijn, bepaalt immers dat degene die met het oog op het verkrijgen van onder meer een vergoeding van de Staat een valse of onvolledige verklaring aflegt, strafbaar is met de in artikel 496 van het Strafwetboek voorgeschreven straffen en dat « de teruggave van de ten onrechte betaalde sommen ambtshalve gelast (wordt) door de rechtbank bij welke de vervolging aanhangig is gemaakt » (artikel 3 van dat besluit). Artikel 33, derde lid, van het ontwerp bepaalt trouwens uitdrukkelijk dat dit besluit in deze toepassing vindt. » (Ontwerp van wet, nr. 873-1, blz. 101 en 102.)

Een lid komt terug op het probleem met betrekking tot de concurrentie tussen de Staat en het slachtoffer tegenover de dader die inmiddels solvabel is geworden.

Hierop verwijst de Minister naar zijn vroeger gegeven antwoord waarin hij stelt dat het gemeen recht geldt volgens hetwelk, bij een gelijktijdige aanspraak van slachtoffer en Staat, het recupereerbare bedrag tussen beide partijen verdeeld wordt; voor het geval dat slechts één van beiden zijn aanspraak doet gelden, komt het bedrag uitsluitend toe aan deze partij.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikel 38

(artikel 39 van de tekst aangenomen door de Commissie)

Op vraag van een lid in welke sanctie is voorzien wanneer het bepaalde in dit artikel niet wordt nageleefd, antwoordt de minister dat deze inderdaad niet bestaat.

L'article 3 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, il ne pourrait pas se constituer partie civile pour obtenir le remboursement de l'indemnité payée par lui à la victime lorsque, par exemple, l'auteur de l'acte de violence, resté inconnu, est, par la suite, identifié et a fait l'objet de poursuites pénales. En effet, le dommage que, dans ce cas, l'Etat invoquerait, ne trouverait qu'indirectement sa cause dans l'infraction.

Il appartiendra au Gouvernement et aux Chambres législatives d'apprécier si, dans l'hypothèse visée, il ne serait pas opportun d'autoriser, par un texte exprès, une constitution de partie civile par l'Etat.

Selon l'alinéa 2, « l'Etat peut exiger le remboursement total ou partiel de l'indemnité lorsque postérieurement au paiement de celle-ci, la victime obtient à un titre quelconque une réparation de son préjudice ou lorsque cette indemnité a été accordée en tout ou en partie à la suite de fausses déclarations ou d'omissions de la victime ».

Les deux hypothèses visées par cet alinéa sont totalement distinctes et ne devraient pas être réglées dans une même disposition.

En effet, l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière d'allocations de toute nature à charge de l'Etat, dispose que celui qui fait une déclaration fausse ou incompète en vue d'obtenir notamment une indemnité à charge de l'Etat est passible des peines prévues à l'article 496 du Code pénal et que « la restitution des sommes indûment payées est ordonnée d'office par le tribunal saisi de la poursuite » (article 3 dudit arrêté). L'article 32, alinéa 3, du projet, prévoit d'ailleurs expressément l'application de cet arrêté. » (Projet de loi n° 873-1, pp. 101 et 102.)

Un membre revient sur le problème de la concurrence entre l'Etat et la victime vis-à-vis de l'auteur devenu solvable dans l'intervalle.

Faisant suite à cette observation, le ministre se réfère à la réponse qu'il a donnée précédemment, selon laquelle il est fait application des règles du droit commun. Celui-ci prévoit qu'en cas de réclamation concomitante de la victime et de l'Etat, le montant récupérable est réparti entre les deux parties; au cas où l'une des deux seulement réclame, ce montant lui revient intégralement.

L'article est adopté par 9 voix et 2 abstentions.

Article 38

(article 39 du texte adopté par la Commission)

Un membre ayant demandé quelle sanction est prévue en cas de non-respect de cet article, le ministre répond que le projet n'en prévoit effectivement pas.

Het artikel is enkel bedoeld om een zekere controle toe te laten.

Het artikel wordt aangenomen met eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

Artikel 39

Gelet op de fundamentele wijzigingen, die met betrekking tot de bevoegdheid van de Raad van State werden aangebracht in artikel 34, § 5, kan dit artikel vervallen.

Het wordt dan ook verworpen met eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

Artikel 40

Dit artikel wordt zonder bespreking aangenomen met 11 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 41

Het wordt aangenomen met 10 stemmen, bij 2 onthoudingen.

*
* * *

Een lid dient drie amendementen in strekkende tot toevoeging van een afdeling *IIbis*, *IIter* en *IIquater*. Deze amendementen luiden als volgt:

« Afdeling *IIbis* :

Samenstelling van de ministeriële kabinetten

Art. 41bis. — Het totaal van de jaarwedden en vergoedingen van het personeel verbonden aan het kabinet van een minister of staatssecretaris mag niet meer bedragen dan vijfmaal het bedrag van de jaarwedde en representatiekosten van dezelfde ministers of staatssecretaris.

Voor het geval de minister of staatssecretaris meer dan één bevoegdheid verenigt, mag het bedrag van het geheel aan jaarwedden en vergoedingen zoals toegekend aan het personeel dat van dezelfde minister of staatssecretaris afhangt, niet meer bedragen dan zevenmaal het bedrag van de jaarwedde en representatiekosten van de minister of, in voorkomend geval, de staatssecretaris.

Deze afdeling treedt in werking met ingang van de begroting over 1986.

Afdeling *IIter* :

Uitoefening van het recht van onderzoek door leden van de wetgevende macht

Art. 41ter. — Geen akte, geen stuk betreffende het bestuur mag aan het onderzoek van de leden van de Wetgevende Kamers worden onttrokken.

Alleen door of krachtens een wet kan het recht van onderzoek, zoals bedoeld door voorgaande alinea, worden geweigerd.

Deze afdeling treedt in werking met ingang van 1 januari 1986.

L'article a uniquement pour but de permettre un certain contrôle.

Il est adopté à l'unanimité des 12 membres présents.

Article 39

Compte tenu des modifications fondamentales apportées à l'article 34, § 5, concernant les compétences du Conseil d'Etat, l'article à l'examen peut être supprimé.

Il est dès lors rejeté à l'unanimité des 12 membres présents.

Article 40

Cet article est adopté sans discussion par 11 voix et 1 abstention.

Article 41

Cet article est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

*
* * *

Un membre dépose trois amendements, visant à ajouter une section *IIbis*, une section *IIter* et une section *IIquater*. Ces amendements sont rédigés comme suit :

« Section *IIbis* :

Composition des cabinets ministériels

Art. 41bis. — Le montant total des traitements annuels et indemnités du personnel attaché au cabinet d'un ministre ou d'un secrétaire d'Etat ne peut excéder cinq fois le montant du traitement annuel et des frais de représentation de ce ministre ou secrétaire d'Etat.

Au cas où le ministre ou secrétaire d'Etat a plusieurs attributions, le montant total des traitements annuels et indemnités alloués au personnel qui dépend de ce ministre ou secrétaire d'Etat ne peut excéder sept fois le montant du traitement annuel et des frais de représentation du ministre ou, le cas échéant, du secrétaire d'Etat.

La présente section entre en vigueur à partir de l'année budgétaire 1986.

Section *IIter* :

Exercice du droit d'enquête par les membres du pouvoir législatif

Art. 41ter. — Aucun acte ni document concernant l'administration ne peut être soustrait au droit d'enquête des membres des Chambres législatives.

Ce droit d'enquête, visé à l'alinéa précédent, ne peut être refusé que par ou en vertu d'une loi.

La présente section entre en vigueur à partir du 1^{er} janvier 1986.

Afdeling IIquater:

Epuratie inzake burgertrouw

Art. 41quater. — § 1. Artikel 4, § 2, van de wet van 30 juni 1961 betreffende de epuratie inzake burgertrouw wordt vervangen als volgt:

« Aan de vervallenverklaring van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd tengevolge van een veroordeling tot een straf van twintig jaar vrijheidsberoving of minder, wordt eveneens een einde gemaakt. »

§ 2. Artikel 4, § 3, van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

« Aan de vervallenverklaring van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd tengevolge van een veroordeling tot een straf van meer dan twintig jaar vrijheidsberoving, wordt een einde gemaakt bij ministerieel besluit wanneer de betrokkene daartoe het verzoek aan de minister van Justitie heeft gericht. »

§ 3. Worden opgeheven de §§ 4 en 5 van artikel 4 uit dezelfde wet.

§ 4. Onder artikel 4 van dezelfde wet wordt een § 9 bijgevoegd, luidend als volgt:

« § 9. De bepaling van artikel 6 van het Algemeen Kieswetboek geldt niet wanneer toepassing is gemaakt van § 2 of § 3. »

Verantwoording

« In het amalgaam dat het « ontwerp van wet houdende fiskale en andere bepalingen » is geworden, werd gezocht naar enige tegemoetkoming aan problemen die in brede kringen leven.

Afgezien van de vraag of de vorm waarin de aanvullingen of wijzigingen van wetgeving worden voorgesteld, op het stuk van de wetgevingstechniek wel verantwoord is en of het moment van terdiskussiestelling — met name het einde van een legislatuur — wel het meest passend is, mag als positief weerhouden de bekommernis om eindelijk aan al lang aanslepende problemen een oplossing bij te brengen.

Uitgaande van dezelfde bekommernis wordt hier voorgesteld het hoofdstuk III van het ontwerp met de wijdsse benaming « Veiligheid van de Burgers » en tot nu toe bestaande uit twee afdelingen, nl. personeelsformaties bij de lagere rechtbanken en schaderegeling aan de slachtoffers van opzettelijke geweld daden, aan te vullen met enkele bijkomende afdelingen waarvan de gezamenlijke noemer evenzeer de bekommernis tot het oplossen van al lang aanslepende problemen én de bescherming van de belangen van de burger inhoudt.

1^o Aldus wordt onder een afd. IIbis voorgesteld eindelijk eens een dam op te werpen tegen het ongehoord en onkontroleerbaar uitdienen van ministeriële kabinetten. De burger en zijn verantwoordelijke administratie is er ongetwijfeld mee gediend dat er paal en perk wordt gesteld aan het

Section IIquater:

Epuration civique

Art. 41quater. — § 1^{er}. L'article 4, § 2, de la loi du 30 juin 1961 relative à l'épuration civique est remplacé par le texte suivant:

« Il est également mis fin aux déchéances des droits civils et politiques qui ont été encourues à la suite d'une condamnation à une peine privative de liberté de vingt ans ou moins. »

§ 2. L'article 4, § 3, de la même loi est remplacé par le texte suivant:

« Il est mis fin par arrêté ministériel aux déchéances des droits civils et politiques encourues à la suite d'une condamnation à une peine privative de liberté supérieure à vingt ans, lorsque l'intéressé a adressé une requête à cette fin au ministre de la Justice. »

§ 3. Les §§ 4 et 5 de l'article 4 de la même loi sont abrogés.

§ 4. A l'article 4 de la même loi, il est ajouté un § 9 rédigé comme suit:

« § 9. La disposition de l'article 6 du Code électoral général ne s'applique pas lorsqu'il est fait application des §§ 2 ou 3. »

Justification

« Dans l'amalgame qu'est devenu le « projet de loi portant des mesures fiscales et autres », on s'est efforcé de résoudre certains problèmes qui se posent à de larges couches de la population.

Si l'on fait abstraction de la question de savoir si la forme sous laquelle les ajouts ou les modifications à la législation sont proposés est justifiée du point de vue légistique et si le moment pour en discuter — c'est-à-dire la fin d'une législature — est vraiment le plus propice, on peut retenir comme point positif la préoccupation d'apporter enfin une solution à des problèmes en suspens depuis longtemps.

C'est en étant inspiré par le même souci que nous proposons ici de compléter le chapitre III du projet, qui porte le vaste intitulé « Sécurité des citoyens » et se compose jusqu'à présent de deux sections — à savoir l'augmentation des cadres des tribunaux de première instance et l'indemnisation des victimes d'actes intentionnels de violence —, par quelques sections dont le commun dénominateur est également le souci de résoudre des problèmes qui traînent depuis longtemps et de protéger les intérêts du citoyen.

1^o C'est ainsi qu'il est proposé à la section IIbis d'endiguer une fois pour toutes le gonflement inouï et incontrôlable des effectifs des cabinets ministériels. C'est indubitablement rendre service au citoyen et à son administration douée de bon sens que de freiner l'extension de l'appareil douteux,

dubieus, kostenverslindend, onverantwoordelijk en weinig functioneel apparaat dat de ministeriële omgeving heet te zijn. De fundamentele aanpak van dit gegeven betekent dan ook dat de verantwoordelijke leden van de Rijksadministratie in eer worden hersteld.

Het einde van een legislatuur is hier wel het geschikte moment om dit probleem aan te pakken.

2 In een afdeling IIter wordt een poging gedaan om op een andere manier tot de morele en materiële bescherming van de burger bij te dragen.

Het behoeft immers geen betoog dat de taak en de bevoegdheid van de wetgever door een overtrokken machtsconcentratie bij de uitvoerende machten en door het optreden van zgn. parallelle organismen afgekalfd is en dat bij gebrek aan een handzame uitvoering van artikel 40 van de Grondwet de kontrolerende bevoegdheid van de leden van de wetgevende macht doorgaans een dode letter blijft.

Artikel 40 van de Grondwet heeft enkel toepassing gevonden in de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek. Er bestaat evenwel geen enkel fundamenteel bezwaar om aan het individueel lid van de wetgevende macht te weigeren wat krachtens artikel 69, lid 3, van de gemeentewet wél aan het individueel gemeenteraadslid wordt toegestaan. Nopens deze vorm van onderzoek is trouwens al een duidelijke praktijk gegroeid en het ontsiert de wetgever niet naar deze praktijk te verwijzen wanneer de eigen onderzoeksbevoegdheden ter sprake komen.

3^o Onder een afdeling IIquater wordt eveneens een aan gelegenheid te berde gebracht die zijdelings met het veiligheidsgevoel van elke rechtgeaarde burger en, eerder nog, met diens gevoel voor rechtvaardigheid te maken heeft. Deze aangelegenheid, met name het feit dat na verloop van welhaast 40 jaar, in brede kringen belangstelling leeft en ergernis ontstaat ten aanzien van de littekens die door de sedert 1944 toegepaste repressie- en epuratielwetgeving zijn toegebracht, stuit dikwijls op wanbegrip en vooringenomenheid. Het is onbegonnen werk in dit bestek ook maar een poging te doen om de omstandigheden samen te vatten en de motieven te doorgronden die hebben geleid tot de politieke houding welke, hoofdzakelijk in Vlaanderen, door een aantal prominente figuren en hun volgelingen tijdens de tweede wereldoorlog werd aangenomen.

In de mate dat deze houding en de praktische gevolgen ervan voortvloeide eensdeels uit tactische opstellingen en misverstanden ontstaan tijdens het interbellum, anderdeels uit onwetendheid, onbegrip of minstens veronachtzaming t.a.v. het regime dat de bezetter meende te kunnen vestigen, in de mate ook dat deze houding niet door winstbejag of door het zich vergrijpen op konkrete personen of goederen werd ingegeven, diende in een normaal functionerende rechtsstaat allang een algemeen amnestiërende maatregel afgekondigd.

Zonder deze betrachting uit het oog te willen verliezen, wordt hier enkel voorgesteld om ten minste en dan nog

onéreux, irresponsable et peu fonctionnel qu'on appelle l'entourage ministériel. L'approche fondamentale de ce problème exige dès lors que les responsables de l'administration de l'Etat soient remis à l'honneur.

La fin d'une législature est un moment bien choisi pour s'attaquer à ce problème.

2^o A la section IIter, un effort est fait en vue de contribuer d'une autre manière à la protection morale et matérielle du citoyen.

Point n'est en effet besoin de démontrer que les tâches et les pouvoirs du législateur sont érodés par une concentration excessive du pouvoir dans les mains des organes exécutifs et par l'intervention d'« organismes parallèles », et qu'à défaut d'une application aisée de l'article 40 de la Constitution, la compétence de contrôle des membres du pouvoir législatif reste généralement lettre morte.

L'article 40 de la Constitution n'a été appliqué que dans la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires. Il n'y a toutefois pas de raison fondamentale pour refuser à un membre du pouvoir législatif ce qu'on permet à tout membre du conseil communal en vertu de l'article 69, alinéa 3, de la loi communale. En ce qui concerne ce type d'enquête, une pratique très nette s'est d'ailleurs déjà développée et le législateur ne se discrédite pas en se référant à celle-ci lorsque le problème de ses propres compétences en matière d'enquête est abordé.

3^o La section IIquater a trait quant à elle à une question qui a un rapport indirect avec le sentiment de sécurité de tout citoyen intègre, ou plutôt avec son sens de la justice. Cette question, à savoir le fait qu'après presque 40 ans, de larges couches de la population font preuve d'intérêt et d'irritation à l'égard des séquelles auxquelles a donné lieu la législation sur la répression et l'épuration, appliquée depuis 1944, suscite fréquemment une attitude d'incompréhension et des préjugés. Il serait vain de tenter ici de résumer les circonstances et d'approfondir les motifs qui ont été à l'origine de l'attitude politique adoptée, principalement en Flandre, par un certain nombre de personnalités éminentes et par leurs partisans pendant la deuxième guerre mondiale.

Dans la mesure où cette attitude et ses répercussions dans la pratique résultaient, d'une part, de prises de position tactiques et de malentendus remontant à l'entre-deux-guerres et, d'autre part, de l'ignorance, de l'incompréhension ou pour le moins d'une certaine indifférence vis-à-vis du régime que l'occupant pensait pouvoir imposer, et dans la mesure où cette attitude n'était pas inspirée par le goût du lucre ni par l'intention de s'en prendre à des personnes ou à des biens précis, une mesure d'amnistie générale aurait déjà dû être édictée depuis longtemps, dans un Etat de droit fonctionnant normalement.

Sans perdre de vue cet objectif, nous proposons ici uniquement d'élargir, mais seulement pour l'avenir, le champ

enkel voor de toekomst de milderende maatregelen zoals al voorzien door de wet van 30 juni 1961 inzake de epuratie, te verruimen.

Dergelijk voorstel schijnt al op een consensus te kunnen steunen (cf. het verslag van kamerlid A. Bourgeois in de Vlaamse Raad en diens wetsvoorstel van 12 december 1984); dit voorstel aannemen zou meteen kunnen betekenen dat enige bereidheid blijkt om de werkelijke sociale en humane gevolgen van een repressie, zoals deze sedert 1944 werd gevoerd, opnieuw bespreekbaar te maken. Het kan immers geen twijfel laten dat om werkelijk aan enkele dringende noden te remediëren, dient ingegrepen bij een aantal gespecialiseerde wetgevingen en dat dan ook van persoon tot persoon de gelegenheid dient gegeven om zich in de recht-trekking van zijn positie te voorzien. »

Wat betreft het door het lid voorgestelde nieuw artikel 41bis laat de minister opmerken dat de organisatie van de uitvoerende macht enkel toebehoort aan deze instantie zelf en zulks krachtens artikel 66 van de Grondwet.

Het eerste amendement wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1 stem, bij 3 onthoudingen.

Wat betreft het voorgestelde nieuw artikel 41ter vraagt de minister de verwerping ervan.

Artikel 40 immers stelt ter beschikking van het Parlement een collectief recht van onderzoek terwijl artikel 46 van de Grondwet bepaalt dat het tot de bevoegdheid van elke Kamer behoort in haar reglement de wijze te bepalen waarop zij haar bevoegdheden uitoefent.

Het amendement wordt dan ook verworpen met 8 stemmen tegen 1 stem, bij 3 onthoudingen.

Het amendement strekkende tot inlassing van een artikel 41quater wordt verworpen met 8 tegen 2 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Hoofdstuk VII

Andere maatregelen

Aan de Commissie voor de Justitie was tevens gevraagd artikel 88 van het ontwerp te behandelen. Dit artikel wordt zonder bespreking aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

Het verslag wordt goedgekeurd met eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

De Verslaggever,
R. VAN ROMPAEY.

De Voorzitter,
L. COOREMAN.

d'application des mesures de clémence déjà prévues par la loi du 30 juin 1961 sur l'épuration.

Une telle proposition semble dès maintenant pouvoir s'appuyer sur un consensus (cf. le rapport du député A. Bourgeois au Conseil flamand et sa proposition de loi du 12 décembre 1984); l'adoption de cette proposition pourrait signifier qu'on soit disposé à réexaminer les conséquences effectives sur le plan social et humain de la répression pratiquée depuis 1944. Il ne fait en effet aucun doute que si l'on veut remédier réellement à certaines situations urgentes, il faut intervenir par plusieurs législations particulières et donner ainsi à chaque individu l'occasion de régulariser sa situation. »

En ce qui concerne l'article 41bis nouveau, proposé par l'intervenant, le ministre fait observer que l'organisation du pouvoir exécutif appartient exclusivement à ce dernier, et ce en vertu de l'article 66 de la Constitution.

Le premier amendement est rejeté par 8 voix contre 1 et 3 abstentions.

En ce qui concerne l'article 41ter nouveau proposé, le ministre demande son rejet.

L'article 40 de la Constitution confère en effet un droit collectif d'enquête au Parlement, tandis que l'article 46 prévoit que chaque Chambre détermine, par son règlement, le mode suivant lequel elle exerce ses attributions.

L'amendement est dès lors rejeté par 8 voix contre 1 et 3 abstentions.

L'amendement visant à insérer un article 41quater est rejeté par 8 voix contre 2 et 2 abstentions.

Chapitre VII

Autres mesures

Il a également été demandé à la Commission de la Justice d'examiner l'article 88 du projet. Cet article est adopté sans discussion, à l'unanimité des 14 membres présents.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 12 membres présents.

Le Rapporteur,
R. VAN ROMPAEY.

Le Président,
E. COOREMAN.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

TEXTE ADOPTÉ PAR LA COMMISSION

HOOFDSTUK III
VEILIGHEID VAN DE BURGERS

AFDELING I

Verhoging van de personeelsformatie
van de rechtbanken van eerste aanleg

ART. 25

De tabel III gehecht aan de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting, gewijzigd bij de wet van 28 juni 1984 wordt vervangen door de volgende tabel :

III. Rechtbanken van eerste aanleg

CHAPITRE III
SECURITE DES CITOYENS

SECTION I

Augmentation des cadres
des tribunaux de première instance

ART. 25

Le tableau III annexé à la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire, modifié par la loi du 28 juin 1984, est remplacé par le tableau suivant :

III. Tribunaux de première instance

Zetel — Sièges	Voorzitter — Président	Onder- Voorzitters — Vice- présidents	Rechters — Juges	Plaats- vervangende rechters Juges suppléants	Procureur des Konings — Procureur du Roi	Substituut- procureur des Konings — Substituts du procureur du Roi	Hoofdgriffier — Greffier en chef
Antwerpen. — <i>Anvers</i>	1	9	39	15	1	36	1
Mechelen. — <i>Malines</i>	1	2	9	4	1	7	1
Turnhout. — <i>Turnhout</i>	1	2	11	4	1	8	1
Hasselt. — <i>Hasselt</i>	1	2	11	4	1	9	1
Tongeren. — <i>Tongres</i>	1	2	8	4	1	8	1
Brussel. — <i>Bruxelles</i>	1	15	64	26	1	63	1
Leuven. — <i>Louvain</i>	1	2	12	6	1	10	1
Nijvel. — <i>Nivelles</i>	1	2	9	6	1	9	1
Charleroi. — <i>Charleroi</i>	1	6	26	13	1	23	1
Bergen. — <i>Mons</i>	1	4	16	7	1	13	1
Doornik. — <i>Tournai</i>	1	2	11	5	1	8	1
Brugge. — <i>Bruges</i>	1	4	19	7	1	16	1
Kortrijk. — <i>Courtrai</i>	1	3	14	7	1	12	1
Veurne. — <i>Furnes</i>	1	1	4	3	1	4	1
Ieper. — <i>Ypres</i>	1	1	5	4	1	4	1
Oudenaarde. — <i>Audenarde</i>	1	2	8	4	1	6	1
Gent. — <i>Gand</i>	1	5	22	11	1	24	1
Dendermonde. — <i>Termonde</i>	1	4	20	10	1	17	1
Hoei. — <i>Huy</i>	1	1	5	5	1	4	1
Luik. — <i>Liège</i>	1	7	26	13	1	27	1
Verviers. — <i>Verviers</i>	1	2	9	5	1	8	1
Aarlen. — <i>Arlon</i>	1	1	5	5	1	3	1
Marche-en-Famenne. — <i>Marche-en-Famenne</i>	1	1	4	3	1	3	1
Neufchâteau. — <i>Neufchâteau</i>	1	1	4	4	1	3	1
Namen. — <i>Namur</i>	1	2	10	5	1	8	1
Dinant. — <i>Dinant</i>	1	1	6	5	1	5	1

ART. 26

De tabel « Aantal eerste substituut-procureurs des Konings in de rechtbanken van eerste aanleg », gehecht aan de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting, gewijzigd bij de wetten van 20 december 1968, 24 maart 1975 en 3 april 1978 wordt vervangen door de volgende tabel :

Aantal eerste substituut-procureurs des Konings in de rechtbanken van eerste aanleg

Rechtbanken-zetel — Maximumaantal eerste substituut-procureurs des Konings :

Antwerpen : 12
 Mechelen : 2
 Turnhout : 2
 Hasselt : 3
 Tongeren : 2
 Brussel : 21
 Leuven : 3
 Nijvel : 3
 Charleroi : 7
 Bergen : 4
 Doornik : 2
 Brugge : 5
 Kortrijk : 4
 Veurne : 1
 Ieper : 1
 Oudenaarde : 2
 Gent : 8
 Dendermonde : 5
 Hoei : 1
 Luik : 8
 Verviers : 2
 Aarlen : 1
 Marche-en-Famenne : 1
 Neufchâteau : 1
 Namen : 2
 Dinant : 1

ART. 27

In de tabel die voorkomt in artikel 1 van de wet van 2 juli 1975 tot vaststelling van de personeelsformatie van de rechtbanken van eerste aanleg, worden de kolommen getiteld « Griffier » en « Klerk-griffier » vervangen door de volgende kolommen :

	Klerk-griffier	Griffier
Antwerpen	12	32
Mechelen	4	10
Turnhout	4	11

ART. 26

Le tableau intitulé « Nombre des premiers substitués du procureur du Roi dans les tribunaux de première instance », annexé à la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire, modifié par les lois du 20 décembre 1968, du 24 mars 1975 et du 3 avril 1978 est remplacé par le tableau suivant :

Nombre de premiers substitués du procureur du Roi dans les tribunaux de première instance

Tribunaux-siège — Nombre maximum de premiers substitués du procureur du Roi :

Anvers : 12
 Malines : 2
 Turnhout : 2
 Hasselt : 3
 Tongres : 2
 Bruxelles : 21
 Louvain : 3
 Nivelles : 3
 Charleroi : 7
 Mons : 4
 Tournai : 2
 Bruges : 5
 Courtrai : 4
 Furnes : 1
 Ypres : 1
 Audenarde : 2
 Gand : 8
 Termonde : 5
 Huy : 1
 Liège : 8
 Verviers : 2
 Arlon : 1
 Marche-en-Famenne : 1
 Neufchâteau : 1
 Namur : 2
 Dinant : 1

ART. 27

Dans le tableau figurant à l'article 1^{er} de la loi du 2 juillet 1975 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de première instance, les colonnes intitulées « Griffier » et « Commis-griffier » sont remplacées par les colonnes suivantes :

	Commis-griffier	Greffier
Anvers	12	32
Malines	4	10
Turnhout	4	11

	Klerk-griffier	Griffier
Brussel	19	55
Leuven	5	12
Nijvel	4	10
Charleroi	10	23
Bergen	6	14
Doornik	4	11
Brugge	6	16
Ieper	2	4
Kortrijk	5	12
Veurne	2	4
Dendermonde	7	17
Gent	7	21
Oudenaarde	2	6
Hoei	2	6
Luik	11	28
Verviers	3	9
Hasselt	4	11
Tongeren	3	8
Aarlen	2	4
Marche-en-Famenne	1	4
Neufchâteau	1	4
Dinant	2	6
Namen	4	10

AFDELING II

Hulp van de Staat aan de slachtoffers
van opzettelijke gewelddaden

ART. 28

Er wordt een bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden opgericht bij de begroting van het Ministerie van Justitie.

Het Fonds wordt hoofdzakelijk gestijfd door de bijdragen bepaald in artikel 29, alsmede door een krediet ingeschreven op de begroting van het Ministerie van Justitie.

ART. 29

Bij iedere veroordeling tot een criminele of correctionele hoofdstraf spreekt de rechter bovendien de verplichting uit om een bedrag van 5 frank te betalen bij wijze van bijdrage tot de financiering van het Fonds ingesteld bij artikel 28. Dat bedrag is onderworpen aan de verhoging bedoeld in de bepalingen betreffende de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten.

	Commis-greffier	Greffier
Bruxelles	19	55
Louvain	5	12
Nivelles	4	10
Charleroi	10	23
Mons	6	14
Tournai	4	11
Bruges	6	16
Ypres	2	4
Courtrai	5	12
Furnes	2	4
Termonde	7	17
Gand	7	21
Audenarde	2	6
Huy	2	6
Liège	11	28
Verviers	3	9
Hasselt	4	11
Tongres	3	8
Arlon	2	4
Marche-en-Famenne	1	4
Neufchâteau	1	4
Dinant	2	6
Namur	4	10

SECTION II

Aide de l'Etat aux victimes d'actes intentionnels
de violence

ART. 28

Il est institué au budget du Ministère de la Justice un Fonds spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence.

Ce Fonds est alimenté principalement par les contributions visées à l'article 29. Il l'est en outre par un crédit inscrit au budget du Ministère de la Justice.

ART. 29

Lors de chaque condamnation à une peine principale criminelle ou correctionnelle, le juge condamne en outre à l'obligation de verser une somme de 5 francs à titre de contribution au Fonds institué par l'article 28. Cette somme est soumise à l'augmentation prévue par les dispositions relatives aux décimes additionnels sur les amendes pénales.

De invordering van de bedragen bedoeld in het eerste lid geschiedt door toedoen van het bestuur van de belasting op de toegevoegde waarde en der registratie en domeinen, volgens de regels van toepassing op de invordering van de strafrechtelijke geldboeten. De ingevorderde sommen worden driemaandelijks door dit bestuur overgemaakt aan genoemd Fonds.

De betalingen door de veroordeelde gedaan, worden toegerekend eerst op de gerechtskosten verschuldigd aan de Staat, vervolgens op de bijdrage bedoeld in het eerste lid en ten slotte op de strafrechtelijke geldboete.

ART. 30

§ 1. Er wordt een commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden ingesteld die uitspraak doet over de aanvragen tot toekenning van een voorschot, een hulp of een aanvullende hulp.

§ 2. De commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden wordt door een magistraat van de Rechterlijke Orde voorgezeten. Zij bestaat bovendien uit een ondervoorzitter, magistraat van de Rechterlijke Orde, twee advocaten en twee ambtenaren van niveau 1, die allen het bewijs moeten leveren van de kennis van de Nederlandse taal en van de Franse taal.

Het bewijs van de kennis van de Nederlandse taal en van de Franse taal wordt geleverd, wat de magistraten of de advocaten en de ambtenaren bedoeld in lid 1 betreft, naargelang van het geval, overeenkomstig de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken of de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966.

Ten minste één lid moet bovendien het bewijs leveren van een voldoende kennis van de Duitse taal.

De voorzitter, de ondervoorzitter en de leden van de commissie worden door de Koning benoemd. Een ambtenaar wordt benoemd op voordracht van de Minister van Financiën, de andere op voordracht van de Minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort.

De voorzitter, de ondervoorzitter en ieder lid hebben een plaatsvervanger die benoemd wordt volgens de regels die gelden voor de voorzitter, de ondervoorzitter en de werkende leden.

Het mandaat van de voorzitter, de ondervoorzitter en de werkende leden alsmede van hun plaatsvervangers, duurt zes jaar en kan worden vernieuwd.

De commissie wordt bijgestaan door een secretaris en een adjunct-secretaris aangewezen door de Minister van Justitie. De secretaris en de adjunct-secretaris behoren tot een verschillende taalrol. De Minister van Justitie wijst bovendien twee plaatsvervangende secretarissen aan.

§ 3. De commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden is ingedeeld in twee kamers.

L'administration de la taxe sur la valeur ajoutée, de l'enregistrement et des domaines procède au recouvrement des sommes visées à l'alinéa 1^{er}, selon les règles applicables au recouvrement des amendes pénales. Les sommes recouvrées sont versées trimestriellement au Fonds par cette administration.

Les paiements faits par le condamné s'imputent d'abord sur les frais de justice dus à l'Etat, ensuite sur la contribution visée à l'alinéa 1^{er}, et enfin sur l'amende pénale.

ART. 30

§ 1^{er}. Il est institué une commission pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence, qui statue sur les demandes d'octroi d'une aide provisionnelle, d'une aide ou d'un complément d'aide.

§ 2. La commission pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence est présidée par un magistrat de l'Ordre judiciaire. Elle comprend en outre un vice-président, magistrat de l'Ordre judiciaire, deux avocats et deux fonctionnaires du niveau 1, devant tous justifier de la connaissance de la langue française et de la langue néerlandaise.

La connaissance de la langue française et de la langue néerlandaise est justifiée, en ce qui concerne les magistrats ou les avocats et les fonctionnaires visés à l'alinéa 1^{er}, conformément selon le cas, à la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire ou aux lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966.

Un membre au moins doit pouvoir justifier en outre de la connaissance suffisante de la langue allemande.

Le président, le vice-président et les membres sont nommés par le Roi. Un fonctionnaire est nommé sur proposition du Ministre des Finances, l'autre sur proposition du Ministre qui a la Santé publique dans ses attributions.

Le président, le vice-président et chaque membre ont un suppléant qui est nommé selon les règles établies pour le président, le vice-président et les membres effectifs.

Le mandat du président, du vice-président et des membres effectifs, et de leurs suppléants, a une durée de six ans. Il est renouvelable.

La commission est assistée par un secrétaire et un secrétaire adjoint désignés par le Ministre de la Justice. Le Secrétaire et le secrétaire adjoint appartiennent à des rôles linguistiques différents. Le Ministre de la Justice désigne en outre deux secrétaires suppléants.

§ 3. La commission pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence est divisée en deux chambres.

De eerste kamer wordt voorgezeten door de voorzitter van de commissie; de tweede door de ondervoorzitter van deze commissie.

§ 4. De kosten verbonden aan de werkzaamheden van de commissie en van het secretariaat komen ten laste van de begroting van het Ministerie van Justitie.

ART. 31

§ 1. Wie ernstig lichamelijk letsel of nadeel voor zijn gezondheid heeft ondervonden als rechtstreeks gevolg van een opzettelijke gewelddaad in België gepleegd, kan een hulp aanvragen en wel onder de volgende voorwaarden :

1. het nadeel lijkt niet voldoende en op daadwerkelijke wijze door andere middelen te kunnen worden hersteld, zoals door betaling van schadevergoeding door de dader of door betaling van ieder bedrag met betrekking tot de schade door een stelsel van maatschappelijke zekerheid of van schadeloosstelling ten gevolge van arbeidsongevallen of beroepsziekten, dan wel van een private verzekering;

2. het slachtoffer moet, op het ogenblik dat de gewelddaad wordt gepleegd, de Belgische nationaliteit bezitten of gemachtigd zijn het Koninkrijk binnen te komen, er te verblijven of er zich te vestigen, in laatstgenoemd geval voor zover hij, indien hij niet vaderlandloos of vluchteling is, de nationaliteit bezit van een Staat die in dergelijk geval en op het ogenblik van de gewelddaad een vergoeding zou hebben toegekend aan een Belgisch onderdaan;

3. het slachtoffer moet zich burgerlijk partij hebben gesteld uit hoofde van de bestanddelen van het strafbare feit van de opzettelijke gewelddaad.

§ 2. Is het slachtoffer overleden ten gevolge van de opzettelijke gewelddaad bedoeld in § 1, dan kunnen de personen die op het ogenblik van zijn overlijden te zijnen laste waren eveneens een hulp ten laste van de Staat aanvragen, indien zij zich ingevolge deze gewelddaad in een ernstige materiële noodtoestand bevinden. In dit geval moet door het slachtoffer en de rechthebbende voldaan zijn aan de voorwaarden bepaald bij § 1, 1 tot 3.

ART. 32

§ 1. Het nadeel waarvoor een hulp door het slachtoffer kan worden aangevraagd bestaat uitsluitend in een verlies of vermindering van inkomsten, een tijdelijke of permanente invaliditeit, medische kosten en ziekenhuiskosten, met inbegrip van de vernieling van prothesen die onontbeerlijk zijn voor de lichamelijke integriteit van het slachtoffer.

§ 2. Voor de personen die ten laste van het slachtoffer waren, komt de schadeloosstelling tegemoet aan het verlies van levensonderhoud.

La première chambre est présidée par le président de la commission; le seconde chambre est présidée par le vice-président de la commission.

§ 4. Les frais de fonctionnement de la commission et de son secrétariat sont à charge du budget du ministère de la Justice.

ART. 31

§ 1^{er}. La personne qui a subi de graves atteintes au corps ou à la santé résultant directement de faits constitutifs d'un acte intentionnel de violence commis en Belgique, peut demander une aide aux conditions suivantes :

1. la réparation du préjudice ne paraît pas pouvoir être assurée de façon effective et suffisante par d'autres moyens, tels que le paiement de dommages-intérêts par le délinquant ou le versement de toute somme relative au préjudice par un régime de sécurité sociale ou de réparation des dommages résultant des accidents du travail ou des maladies professionnelles ou par une assurance privée;

2. la victime doit, au moment où l'acte de violence est commis, être de nationalité belge ou être autorisée à entrer, séjourner ou s'établir dans le Royaume, pour autant dans ce dernier cas, si elle n'est pas apatride ou réfugiée, qu'elle ait la nationalité d'un Etat qui aurait octroyé, dans une telle hypothèse et au moment de l'acte de violence, une indemnisation au citoyen belge;

3. la victime doit s'être constituée partie civile à raison des faits constitutifs de l'acte intentionnel de violence.

§ 2. Si la victime est décédée des suites de l'acte intentionnel de violence visé au § 1^{er}, les personnes qui, au moment du décès, étaient à sa charge, peuvent, de même, demander une aide à charge de l'Etat lorsqu'à la suite de cet acte de violence, elles se trouvent dans une situation matérielle grave. Dans ce cas, les conditions prévues au § 1^{er}, 1 à 3, doivent être remplies dans le chef de la victime et de l'ayant droit.

ART. 32

§ 1^{er}. Le dommage pour lequel une aide peut être demandée par la victime consiste exclusivement en une perte ou une diminution de revenus, une invalidité temporaire ou permanente, des frais médicaux et d'hospitalisation, en ce compris la destruction de prothèses indispensables à l'intégrité physique de la victime.

§ 2. Pour les personnes qui étaient à charge de la victime, ce dommage consiste en la perte d'aliments.

ART. 33

§ 1. De hulp ten laste van de Staat wordt naar billijkheid bepaald.

Om het bedrag van deze hulp te waarderen, houdt de commissie, opgericht bij artikel 30, onder meer rekening met :

- 1° de financiële toestand van de verzoeker, volgens de regels door de Koning bepaald;
- 2° het gedrag van de verzoeker indien deze rechtstreeks of onrechtstreeks bijgedragen heeft tot het ontstaan van het nadeel of de toename ervan;
- 3° de betrekkingen tussen de verzoeker en de dader.

§ 2. De hulp mag nooit meer bedragen dan het bedrag van de schade verminderd met 10 000 frank. Het bedrag van de hulp mag niet hoger zijn dan 2 000 000 frank.

De bedragen bepaald in het eerste lid kunnen worden gewijzigd bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

ART. 34

§ 1. Het verzoek tot hulp geschiedt bij verzoekschrift in twee exemplaren, ingediend bij de secretarie van de commissie of toegezonden bij een ter post aangetekende brief. Het wordt ondertekend door de verzoeker of zijn advocaat.

Het verzoekschrift bevat :

- 1° vermelding van dag, maand en jaar;
- 2° naam, voornamen, beroep, woonplaats en nationaliteit van de verzoeker en, in voorkomend geval, van het slachtoffer evenals, eventueel, naam, voornamen, woonplaats en hoedanigheid van zijn wettelijke vertegenwoordigers;
- 3° een korte beschrijving van de omstandigheden waarin de opzettelijke gewelddaad is gepleegd, onder vermelding van datum en plaats waar hij is gepleegd;
- 4° vermelding van de middelen waarover de verzoeker beschikt om een vergoeding te bekomen;
- 5° vermelding van de datum waarop het slachtoffer of de rechthebbende zich burgerlijke partij heeft gesteld;
- 6° de waardering van de verschillende elementen van het nadeel;
- 7° vermelding van het bedrag van de gevraagde hulp.

Het verzoekschrift moet eindigen met de woorden : « Ik bevestig op mijn eer dat deze verklaring oprecht en volledig is. »

Bij het verzoekschrift worden gevoegd een afschrift van de rechterlijke beslissing, waarbij uitspraak wordt gedaan

ART. 33

§ 1^{er}. Le montant de l'aide à charge de l'Etat est fixé en équité.

Pour évaluer le montant de cette aide, la commission, instituée par l'article 30, prend notamment en considération les éléments suivants :

- 1° la situation financière du requérant, selon les règles établies par le Roi;
- 2° le comportement du requérant lorsque celui-ci a contribué directement ou indirectement à la réalisation du dommage ou à son aggravation;
- 3° les relations du requérant avec l'auteur des faits.

§ 2. L'aide ne peut jamais dépasser le montant du dommage diminué de 10 000 francs. Le montant de l'aide ne peut pas être supérieur à 2 000 000 de francs.

Les montants prévus à l'alinéa 1^{er} peuvent être modifiés par un arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres.

ART. 34

§ 1^{er}. La demande d'aide est formée par requête en double exemplaire, déposée au secrétariat de la commission ou à lui adressée par lettre recommandée à la poste. Elle est signée par le requérant ou son avocat.

La requête contient :

- 1° l'indication des jour, mois et an;
- 2° les nom, prénoms, profession, domicile et nationalité du requérant et, le cas échéant, de la victime, ainsi que, s'il échet, les nom, prénoms, domicile et qualité de ses représentants légaux;
- 3° la description sommaire des circonstances dans lesquelles a été commis l'acte intentionnel de violence, en ce compris l'indication de sa date et du lieu où il a été perpétré;
- 4° l'indication des moyens dont dispose le requérant pour obtenir une indemnisation;
- 5° la mention de la date à laquelle la victime ou l'ayant droit s'est constitué partie civile;
- 6° l'évaluation des différents éléments du dommage;
- 7° l'indication du montant de l'aide demandée.

La requête doit être terminée par les mots : « J'affirme sur l'honneur que la présente déclaration est sincère et complète. »

A la requête, sont jointes une copie de la décision judiciaire ayant statué sur l'action publique ou de la décision de la juri-

over de strafvordering of van de beslissing van het onderzoeksgerecht, bedoeld in paragraaf 3, alsmede de stukken tot staving van de verschillende bestanddelen van het nadeel.

§ 2. De hulp kan worden toegekend ook al kan de dader van de opzettelijke gewelddaad niet worden vervolgd of veroordeeld, namelijk omdat hij onbekend is gebleven.

De hulp kan eveneens toegekend worden zelfs indien met betrekking tot het door de verzoeker geleden nadeel geen rechterlijke beslissing is genomen waarbij uitspraak is gedaan over de burgerlijke belangen. In dit geval waardeert de commissie zelf het nadeel dat in aanmerking kan komen voor het toekennen van de hulp; deze waardering bindt de hoven en rechtbanken niet.

Het verzoekschrift kan slechts worden ingediend nadat door een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing uitspraak is gedaan over de strafvordering, of, indien de dader niet kan worden vervolgd of veroordeeld na de beslissing van het onderzoeksgerecht.

§ 3. Het verzoek tot hulp moet op straffe van verval worden ingediend binnen een jaar te rekenen, naargelang van het geval, ofwel van de dag waarop bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing uitspraak is gedaan over de strafvordering, ofwel vanaf de beslissing van het onderzoeksgerecht.

§ 4. De commissie kan alle nuttige onderzoeken uitvoeren of gelasten. Zij kan onder meer de mededeling gelasten van een afschrift van het strafrechtelijk dossier met machtiging van de procureur-generaal bij het Hof van beroep of van de auditeur-generaal en zij kan iedere persoon of overheid verzoeken om de mededeling van inlichtingen betreffende de beroeps-, financiële, sociale of fiscale toestand van de dader van het misdrijf en van het slachtoffer, zonder dat haar het beroepsgeheim van de ambtenaren van de openbare besturen kan worden tegengeworpen.

Zij kan de rijkswacht of de gemeentepolitie verzoeken dat een onderzoek wordt ingesteld omtrent de solvabiliteit van de dader van het misdrijf, met machtiging van de procureur-generaal bij het Hof van beroep aan wie het verzoek wordt overgemaakt of van de auditeur-generaal.

Zij kan ook de gerechtelijk-geneeskundige dienst opdragen een deskundig onderzoek uit te voeren of te gelasten ten einde de duur en de graad van invaliditeit van het slachtoffer vast te stellen.

Zij kan deskundigen aanstellen en getuigen horen.

§ 5. Zij doet bij een met redenen omklede beslissing uitspraak op het verzoekschrift, na de verzoeker en de Minister van Justitie of zijn afgevaardigde, of hun advocaat, in hun middelen te hebben gehoord.

De verzoeker en de Minister van Justitie kunnen hoger beroep instellen bij de Raad van State overeenkomstig artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

§ 6. De beslissing wordt binnen acht dagen na de uitspraak bij een ter post aangetekende brief bekendgemaakt aan

diction d'instruction, prévue au paragraphe 3, ainsi que les pièces justificatives des différents éléments du dommage.

§ 2. L'aide pourra être accordée même si l'auteur de l'acte intentionnel de violence ne peut pas être poursuivi ou condamné, notamment parce qu'il est demeuré inconnu.

L'aide peut également être accordée même si le dommage subi par le requérant n'a pas fait l'objet d'une décision judiciaire statuant sur les intérêts civils. Dans ce cas, la commission évalue elle-même le préjudice qui peut être pris en considération pour l'octroi de l'aide; cette évaluation ne lie pas les cours et tribunaux.

La requête ne pourra toutefois être présentée qu'après qu'il aura été statué sur l'action publique par une décision judiciaire passée en force de chose jugée ou, si l'auteur de l'acte ne peut pas être poursuivi ou condamné, qu'après la décision de la juridiction d'instruction.

§ 3. A peine de forclusion, la demande d'aide doit être présentée dans le délai d'un an à compter, selon le cas, soit du jour où il aura été statué sur l'action publique par une décision passée en force de chose jugée, soit de la décision de la juridiction d'instruction.

§ 4. La commission peut procéder ou faire procéder à toutes investigations utiles. Elle peut notamment se faire communiquer copie du dossier répressif, moyennant l'autorisation du procureur général près la Cour d'appel ou de l'auditeur général, et peut requérir de toute personne ou autorité la communication de renseignements sur la situation professionnelle, financière, sociale ou fiscale de l'auteur de l'infraction et de la victime sans que puisse lui être opposé le secret professionnel des fonctionnaires des administrations publiques.

Elle peut demander à la gendarmerie ou à la police communale qu'il soit procédé à une enquête sur la solvabilité de l'auteur de l'infraction, moyennant l'autorisation du procureur général près la Cour d'appel auquel la demande est transmise ou de l'auditeur général.

Elle peut également charger l'office médico-légal de faire procéder à une expertise en vue de déterminer la durée et le taux de l'invalidité encourue par la victime.

Elle peut désigner des experts et entendre des témoins.

§ 5. Elle statue sur la requête par une décision motivée, après avoir entendu en leurs moyens le requérant et le Ministre de la Justice ou son délégué, ou leur avocat.

Un recours devant le Conseil d'Etat est ouvert au requérant et au Ministre de la Justice conformément à l'article 14 des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat.

§ 6. La décision est notifiée dans les huit jours de son prononcé, sous pli recommandé à la poste, au requérant, à

de verzoeker en zijn advocaat en aan de Minister van Justitie. In de kennisgeving wordt erop gewezen dat binnen zestig dagen te rekenen van de dag van deze kennisgeving tegen de beslissing hoger beroep kan worden ingesteld bij de Raad van State.

§ 7. De Koning regelt de werking van en de procedure voor de commissie.

ART. 35

De hulp toegekend ingevolge de beslissing van de commissie, wordt door de Minister van Justitie vereffend, rekening houdend met de beschikbare middelen van het Fonds.

ART. 36

In spoedeisende gevallen kan echter gevolg worden gegeven aan het verzoek van het slachtoffer of van zijn rechthebbers tot storting van een voorschot.

Het voorschot kan worden gevraagd zodra de benadeelden zich burgerlijke partij hebben gesteld.

Het voorschot kan slechts eenmaal gevraagd worden en het bedrag ervan mag niet meer dan 200 000 frank bedragen. Dit bedrag kan gewijzigd worden bij een in Minister-raad overlegd koninklijk besluit.

De artikelen 31, 32, 33, § 1, 34, § 4 tot 6, zijn van toepassing.

Wanneer de verzoeker een verzoek tot voorschot heeft ingediend, doet de commissie uitspraak over het verzoek overeenkomstig de door de Koning bepaalde bijzondere regels betreffende termijn en procedure.

ART. 37

Wanneer na de toekenning van de hulp het nadeel kennelijk is toegenomen, kan het slachtoffer of zijn rechthebbende om een aanvullende hulp verzoeken.

Het verzoek tot toekenning van een aanvullende hulp moet op straffe van verval ingediend worden binnen tien jaar te rekenen van de dag waarop de hoofdhulp verreft is.

De aanvullende hulp mag niet meer bedragen dan het bedrag waartoe de hulp beperkt is krachtens artikel 33, § 2, verminderd met de som door de commissie aan de verzoeker toegekend als hoofdhulp. De aanvullende hulp mag nooit meer bedragen dan het bedrag van het nadeel verminderd met 10 000 frank.

De artikelen 31, 32, 33, § 1, 34, § 1, 2, 4 tot 6 en 35 zijn van toepassing.

Wanneer de verzoeker een verzoek tot toekenning van een aanvullende hulp heeft ingediend, doet de commissie uitspraak over het verzoek overeenkomstig de bijzondere procedureregels bepaald door de Koning.

son avocat et au Ministre de la Justice. La notification mentionne que la décision est susceptible d'un recours auprès du Conseil d'Etat dans les soixante jours à compter de la date de cette notification.

§ 7. Le Roi règle le fonctionnement de la commission et la procédure devant celle-ci.

ART. 35

Les aides allouées par les décisions de la commission sont liquidées par le Ministre de la Justice en fonction des disponibilités du Fonds.

ART. 36

En cas d'urgence, il peut être fait droit à la demande de la victime ou de ses ayants droit, tendant au versement d'une aide provisionnelle.

L'aide provisionnelle peut être demandée dès après la constitution de partie civile.

L'aide provisionnelle ne peut être demandée qu'une seule fois et son montant ne peut être supérieur à 200 000 francs. Ce montant peut être modifié par un arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres.

Les articles 31, 32, 33, § 1^{er}, 34, § 4 à 6, sont applicables.

Lorsque le requérant a introduit une demande de provision, la commission et le Conseil d'Etat statuent sur la requête conformément aux règles particulières de délai et de procédure que le Roi détermine.

ART. 37

La victime ou son ayant droit peut demander un complément d'aide lorsqu'après l'octroi de celle-ci, le dommage s'est aggravé de façon notable.

A peine de forclusion, la demande tendant à l'octroi d'un complément d'aide doit être introduite dans les dix ans à compter du jour où l'aide principale a été liquidée.

Le complément ne peut dépasser le montant auquel l'aide est limitée en vertu de l'article 33, § 2, diminué de la somme allouée au requérant par la commission au titre d'aide principale. Le complément d'aide ne peut jamais être supérieur au montant du dommage diminué de 10 000 francs.

Les articles 31, 32, 33, § 1^{er}, 34, § 1^{er}, 2, 4 à 6, et 35 sont applicables.

Lorsque le requérant a introduit une demande tendant à l'octroi d'un complément d'aide, la commission statue sur la requête conformément aux règles particulières de procédure que le Roi détermine.

ART. 38

§ 1. De Staat treedt van rechtswege, voor het bedrag van het voorschot, van de hulp of van de aanvullende hulp, door hem betaald, in de rechten van het slachtoffer tegen de dader van het misdrijf.

Hij kan dit recht uitoefenen door zich burgerlijke partij te stellen voor het strafgerecht, en zulks zelfs voor de eerste keer in hoger beroep.

§ 2. De Staat kan de volledige of gedeeltelijke terugbetaling van het voorschot, van de hulp en van de aanvullende hulp vorderen wanneer het slachtoffer na de uitbetaling daarvan in enigerlei hoedanigheid een schadeloosstelling voor het nadeel verkrijgt.

§ 3. De Staat kan de volledige of gedeeltelijke terugbetaling van het voorschot, van de hulp of van de aanvullende hulp eveneens vorderen wanneer deze volledig of gedeeltelijk zijn toegekend op grond van valse of onvolledige verklaringen vanwege het slachtoffer of zijn rechthebbende.

Het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaring te doen in verband met de subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat zijn, is van toepassing.

ART. 39

De commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden verstrekt aan de Minister van Financiën een met redenen omkleed advies vooraleer enige vordering tot terugbetaling op grond van artikel 38, § 2, voor de hoven en rechtbanken wordt ingesteld.

ART. 40

De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op schade toegebracht ten gevolge van gewelddaden die na de inwerkingtreding ervan zijn gepleegd.

ART. 41

De Koning bepaalt de datum waarop elk van de bepalingen van deze afdeling in werking treedt.

HOOFDSTUK VII

ANDERE MAATREGELEN

ART. 86, 87

ART. 38

§ 1^{er}. L'Etat est subrogé de plein droit à concurrence du montant de l'aide provisionnelle, de l'aide ou du complément payés par lui, aux droits de la victime contre l'auteur de l'infraction.

Il peut exercer ce droit par voie de constitution de partie civile devant la juridiction répressive, et ce même pour la première fois en instance d'appel.

§ 2. L'Etat peut exiger le remboursement total ou partiel de l'aide provisionnelle, de l'aide et du complément d'aide lorsque postérieurement au paiement de ceux-ci, la victime obtient à un titre quelconque une réparation de son préjudice.

§ 3. L'Etat peut également exiger le remboursement total ou partiel de l'aide provisionnelle, de l'aide et du complément d'aide, lorsque ceux-ci ont été accordés en tout ou en partie à la suite de fausses déclarations ou d'omissions de la victime ou de son ayant droit.

L'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations de toute nature qui sont, en tout ou en partie à charge de l'Etat, est applicable.

ART. 39

La commission pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence donne au Ministre des Finances un avis motivé préalablement à l'intentement devant les cours et tribunaux de toute action en remboursement fondée sur l'article 38, § 2.

ART. 40

Les dispositions de la présente section sont applicables aux dommages qui sont causés par des actes de violence commis après son entrée en vigueur.

ART. 41

Le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de chacune des dispositions de la présente section.

CHAPITRE VII

AUTRES MESURES

ART. 86, 87

ART. 88

Artikel 581 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld als volgt :

« 4° de geschillen inzake de verplichting, voor de genietters van bedrijfsinkomsten die niet aan de index van de consumptieprijzen gebonden zijn, een sociale-solidariteitsbijdrage krachtens de koninklijke besluiten nr. 12 van 26 februari 1982 en nr. 186 van 30 december 1982 te storten;

5° de geschillen inzake de verplichting, voor de zelfstandigen, een bijdrage tot matiging van de inkomsten krachtens het koninklijk besluit nr. 289 van 31 maart 1984 te storten;

6° de geschillen inzake de verplichting voor de alleenstaanden en de gezinnen zonder kinderen, in de sector der zelfstandigen, een bijzondere bijdrage te storten krachtens de koninklijke besluiten nr. 38 van 30 maart 1982, nr. 160 van 30 december 1982, nr. 218 van 7 november 1983 en nr. 290 van 31 maart 1984. »

ART. 89, 90, 91

ART. 88

L'article 581 du Code judiciaire est complété comme suit :

« 4° des contestations relatives à l'obligation, pour les bénéficiaires de revenus professionnels non liés à l'indice des prix à la consommation, de verser une cotisation sociale de solidarité en vertu des arrêtés royaux n° 12 du 26 février 1982 et n° 186 du 30 décembre 1982;

5° des contestations relatives à l'obligation, pour les travailleurs indépendants, de verser une cotisation de modération des revenus en vertu de l'arrêté royal n° 289 du 31 mars 1984;

6° des contestations relatives à l'obligation pour les isolés et les familles sans enfants, dans le secteur des travailleurs indépendants, de payer une cotisation spéciale en vertu des arrêtés royaux n° 38 du 30 mars 1982, n° 160 du 30 décembre 1982, n° 218 du 7 novembre 1983 et n° 290 du 31 mars 1984. »

ART. 89, 90, 91

BIJLAGE I

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN OPENBAAR AMBT

Overzicht van de personeelssterkte in de overheidssector

Toestand op 30-6-84

Dienst van Algemeen Bestuur

Rekening houdend met bovenstaande opmerkingen bedroeg de personeelssterkte in de overheidssector op 30 juni 1984 830 985 eenheden.

Het aantal verminderde met 5 036 of 0,61 % ten opzichte van 30 juni 1983. De onderstaande tabel geeft de vergelijking van de personeelssterkte in de diverse sectoren voor de laatste twee jaren.

ANNEXE I

MINISTÈRE DE L'INTERIEUR
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE

Aperçu des effectifs du secteur public

Situation au 30-6-84

Service d'administration générale

Compte tenu des remarques précédentes, les effectifs du secteur public s'élèvent au 30 juin 1984 à 830 985 unités.

Le nombre a diminué de 5 036 ou 0,61 % par rapport au 30 juin 1983. Le tableau suivant donne la comparaison de l'effectif dans les divers secteurs pour les deux dernières années.

Sector Secteur	Personeels- sterkte op 30.6.1984 Effectif au 30.6.1984	Personeels- sterkte op 30.6.1983 Effectif au 30.6.1983	Verschil Différence	Procentuele verandering Changement en pour cent
I. 1. Ministeries — <i>Ministères</i>	80 641	83 882	— 3 241	— 4,02
2. Wetenschappelijke inrichtingen van de Staat — <i>Etablissements scientifiques de l'Etat</i>	2 677	2 843	— 166	— 6,20
TOTAAL I ₁ — en I ₂ — TOTAL I ₁ et I ₂	83 318	86 725	— 3 407	— 4,09
II. 1. Rechterlijke Orde — <i>Ordre judiciaire</i>	8 076	8 124	— 48	— 0,59
2. Raad van State — <i>Conseil d'Etat</i>	188	202	— 14	— 7,45
3. Provinciegouverneurs, arrondissementscommissarissen enz. — <i>Gouverneurs de province, commissaires d'arrondissement, etc.</i>	295	273	+ 22	+ 8,06
4. Onderwijs — <i>Enseignement</i>	265 951	262 820	+ 3 131	+ 1,19
5. Leger — <i>Armée</i>	61 497	61 694	— 197	— 0,32
6. Rijkswacht — <i>Gendarmerie</i>	15 874	15 889	— 15	— 0,09
TOTAAL I: Bijzondere korpsen — TOTAL II: <i>Corps spéciaux</i>	351 881	349 002	+ 2 879	+ 0,82
III. Gemeenschappen en Gewesten — <i>Communautés et Régions</i>	5 973	4 795	+ 1 178	+ 0,25
IV. Plaatselijke machten — <i>Pouvoirs locaux</i>	193 856	196 071	— 2 215	— 1,14
V. Instellingen van Openbaar nut — <i>Organismes d'intérêt public</i>	194 625	198 138	— 3 513	— 1,81
VI. Wetgevende macht — <i>Pouvoir législatif</i>	1 322	1 290	+ 42	+ 3,25
ALGEMEEN TOTAAL — TOTAL GENERAL	830 985	836 021	— 5 036	— 0,61

BIJLAGE II**RAAD VAN EUROPA****Europees Verdrag inzake de schadeloosstelling
van slachtoffers van geweldsmisdrijven***Straatsburg, 24.XI.1983*

De Staten die Lid zijn van de Raad van Europa en dit Verdrag hebben ondertekend,

Overwegend dat het doel van de Raad van Europa is het tot stand brengen van een grotere eenheid tussen de Leden van de Raad;

Overwegend dat het om redenen van billijkheid en sociale solidariteit noodzakelijk is een regeling te treffen voor de situatie van slachtoffers van opzettelijke geweldsmisdrijven, die lichamelijk letsel of nadeel voor hun gezondheid hebben ondervonden, en van nabestaanden die ten laste kwamen van personen die tengevolge van dergelijke misdrijven zijn overleden;

Overwegend dat het noodzakelijk is regelingen in te voeren of te ontwikkelen voor de schadeloosstelling van deze slachtoffers door de Staat op het grondgebied waarvan die misdrijven werden gepleegd, met name wanneer de dader niet bekend is of geen financiële middelen bezit;

Overwegend dat het noodzakelijk is op dit gebied minimumbepalingen op te stellen;

Gelet op Resolutie (77) 27 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa inzake de schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven,

Zijn het volgende overeengekomen:

DEEL I*Grondbeginselen***Artikel 1**

De Partijen verbinden zich de noodzakelijke maatregelen te nemen om de in Deel I van dit Verdrag opgenomen beginselen uit te voeren.

Artikel 2

1. Wanneer schadeloosstelling niet volledig uit andere bron kan worden verzekerd, draagt de Staat bij aan de schadeloosstelling;

a) van hen die ernstig lichamelijk letsel of nadeel voor hun gezondheid hebben ondervonden als rechtstreeks gevolg van een internationaal geweldsmisdrijf;

b) van nabestaanden die ten laste kwamen van personen die tengevolge van een dergelijk misdrijf zijn overleden.

2. In de bovenvermelde gevallen wordt schadeloosstelling toegekend zelfs indien de dader niet kan worden vervolgd of gestraft.

Artikel 3

De schadeloosstelling wordt betaald door de Staat op het grondgebied waarvan het misdrijf werd gepleegd;

a) aan onderdanen van de Staten die partij zijn bij dit Verdrag;

b) aan onderdanen van alle Lid-Staten van de Raad van Europa, die permanent verblijven in de Staat op het grondgebied waarvan het misdrijf werd gepleegd.

ANNEXE II**CONSEIL DE L'EUROPE****Convention européenne relative au dédommagement
des victimes d'infractions violentes***Strasbourg, 24.XI.1983*

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires de la présente Convention,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres;

Considérant que, pour des raisons d'équité et de solidarité sociale, il est nécessaire de se préoccuper de la situation des personnes victimes d'infractions intentionnelles de violence qui ont subi des atteintes au corps ou à la santé ou des personnes qui étaient à la charge de victimes décédées à la suite de telles infractions;

Considérant qu'il est nécessaire d'introduire ou de développer des régimes de dédommagement de ces victimes par l'Etat sur le territoire duquel de telles infractions ont été commises, notamment pour les cas où l'auteur de l'infraction est inconnu ou sans ressources;

Considérant qu'il est nécessaire d'établir des dispositions minimales dans le domaine considéré;

Vu la Résolution (77) 27 du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe sur le dédommagement des victimes d'infractions pénales,

Sont convenus de ce qui suit:

TITRE I*Principes fondamentaux***Article 1^{er}**

Les Parties s'engagent à prendre les dispositions nécessaires pour donner effet aux principes énoncés au Titre I de la présente Convention.

Article 2

1. Lorsque la réparation ne peut être entièrement assurée par d'autres sources, l'Etat doit contribuer au dédommagement:

a) de ceux qui ont subi de graves atteintes au corps ou à la santé résultant directement d'une infraction intentionnelle de violence;

b) de ceux qui étaient à la charge de la personne décédée à la suite d'une telle infraction.

2. Le dédommagement prévu à l'alinéa précédent sera accordé même si l'auteur ne peut pas être poursuivi ou puni.

Article 3

L'indemnité sera accordée par l'Etat sur le territoire duquel l'infraction a été commise:

a) aux ressortissants des Etats Parties à la présente Convention;

b) aux ressortissants de tous les Etats membres du Conseil de l'Europe qui résident en permanence dans l'Etat sur le territoire duquel l'infraction a été commise.

Artikel 4

De schadeloosstelling omvat, afhankelijk van het desbetreffende geval, ten minste de volgende bestanddelen: verlies van inkomsten, medische kosten, ziekenhuiskosten en begrafeniskosten, alsmede, wat de nabestaanden betreft die ten laste van het slachtoffer kwamen, het verlies van inkomsten ter zake van levensonderhoud.

Artikel 5

In de regeling van schadeloosstelling kan, indien nodig, voor een of meer bestanddelen van de schadeloosstelling een boven- en een benedengrens worden vastgesteld, waarboven en waarbeneden geen schadeloosstelling wordt toegekend.

Artikel 6

In de regeling van schadeloosstelling kan een termijn worden vastgesteld waarbinnen de verzoeken tot schadeloosstelling moeten worden gedaan.

Artikel 7

De schadeloosstelling kan worden verminderd of geweigerd op grond van de financiële situatie van de verzoeker.

Artikel 8

1. De schadeloosstelling kan worden verminderd of geweigerd op grond van het gedrag van het slachtoffer of de verzoeker vóór, tijdens of na het misdrijf, dan wel betrekking tot het letsel of het overlijden.

2. De schadeloosstelling kan eveneens worden verminderd of geweigerd op grond van het feit dat het slachtoffer of de verzoeker betrokken is bij georganiseerde misdaad of lid is van een organisatie die zich bezighoudt met het plegen van geweldmisdrijven.

3. De schadeloosstelling kan eveneens worden verminderd of geweigerd indien toekenning — al dan niet volledig — in strijd zou zijn met het rechtsgevoel of met de openbare orde (« ordre public »).

Artikel 9

Ten einde dubbele schadeloosstelling te vermijden, kan de Staat of de bevoegde autoriteit eventuele bedragen die tengevolge van het letsel of het overlijden, van de dader, de sociale zekerheid, een verzekering, of uit welke andere bron ook, zijn ontvangen, van de toegekende schadeloosstelling aftrekken of deze van de degene die schadeloos is gesteld, terugvorderen.

Artikel 10

De Staat of de bevoegde autoriteit kan worden gesubrogeerd in de rechten van degene die schadeloos is gesteld voor het bedrag van de betaalde schadeloosstelling.

Artikel 11

Elke Partij neemt de nodige maatregelen om te verzekeren dat gegevens over de regeling voor eventuele verzoekers beschikbaar zijn.

DEEL II

Internationale samenwerking

Artikel 12

Onder voorbehoud van de toepassing van tussen de Verdragsluitende Staten gesloten bilaterale of multilaterale overeenkomsten inzake wederzijdse bijstand verlenen de bevoegde autoriteiten van elke Partij, op verzoek van de desbetreffende autoriteiten van elke andere Partij, bij-

Article 4

Le dédommagement couvrira au moins, selon le cas, les éléments suivants du préjudice: perte de revenus, frais médicaux et d'hospitalisation, frais funéraires, et, en ce qui concerne les personnes à charge, perte d'aliments.

Article 5

Le régime de dédommagement peut fixer au besoin pour l'ensemble ou pour les éléments de l'indemnité, une limite supérieure au-dessus de laquelle et un seuil minimum au-dessous duquel aucun dédommagement ne sera versé.

Article 6

Le régime de dédommagement peut fixer un délai dans lequel les requêtes en dédommagement doivent être introduites.

Article 7

Le dédommagement peut être réduit ou supprimé compte tenu de la situation financière du requérant.

Article 8

1. Le dédommagement peut être réduit ou supprimé en raison du comportement de la victime ou du requérant avant, pendant ou après l'infraction, ou en relation avec le dommage causé.

2. Le dédommagement peut aussi être réduit ou supprimé si la victime ou le requérant est impliqué(e) dans la criminalité organisée ou appartient à une organisation qui se livre à des infractions de violence.

3. Le dédommagement peut également être réduit ou supprimé dans le cas où une réparation, totale ou partielle, serait contraire au sens de la justice ou à l'ordre public.

Article 9

Afin d'éviter un double dédommagement, l'Etat ou l'autorité compétente peut imputer sur le dédommagement accordé ou réclamer à la personne indemnisée toute somme, relative au préjudice, reçue du délinquant, de la sécurité sociale, d'une assurance ou provenant de toute autre source.

Article 10

L'Etat ou l'autorité compétente peut être subrogé(e) dans les droits de la personne indemnisée à concurrence du montant versé.

Article 11

Les parties s'engagent à prendre les mesures appropriées afin que des informations concernant le régime de dédommagement soient à la disposition des requérants potentiels.

TITRE II

Coopération internationale

Article 12

Sous réserve d'application des accords bilatéraux ou multilatéraux d'assistance mutuelle conclus entre Etats contractants, les autorités compétentes des Parties doivent s'accorder mutuellement, sur demande, la plus large assistance possible dans le domaine couvert par la présente

stand van de grootst mogelijke omvang in verband met de aangelegenheden waarop dit Verdrag betrekking heeft. Met het oog hierop wijst elke Verdragsluitende Partij een centrale autoriteit aan voor het in ontvangst nemen van verzoeken om dergelijke bijstand en voor het treffen van maatregelen naar aanleiding daarvan, en stelt zij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa hiervan in kennis bij het nederleggen van haar akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

Artikel 13

1. Het Europese Comité voor strafrechtelijke vraagstukken (CDPC) van de Raad van Europa wordt op de hoogte gehouden van de toepassing van het Verdrag.

2. Met het oog hierop verstrekt elke Partij aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa alle ter zake dienende gegevens aangaande haar wetgevende bepalingen of regelingen betreffende de aangelegenheden waarop het Verdrag betrekking heeft.

DEEL III

Slotbepalingen

Artikel 14

Dit Verdrag staat open voor ondertekening door de Lid-Staten van de Raad van Europa en dient te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 15

1. Dit Verdrag treedt in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van drie maanden na de datum waarop drie Lid-Staten van de Raad van Europa hun instemming door het Verdrag te worden gebonden tot uiting hebben gebracht overeenkomstig het bepaalde in artikel 14.

2. Ten aanzien van elke andere Lid-Staat die daarna zijn instemming door het Verdrag te worden gebonden tot uiting brengt, treedt deze in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van drie maanden na de datum van de nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 16

1. Na de inwerkingtreding van dit Verdrag kan het Comité van Ministers van de Raad van Europa elke Staat die geen Lid is van de Raad van Europa uitnodigen tot dit Verdrag toe te treden, bij een besluit, genomen door de in artikel 20(d) van het Statuut van de Raad van Europa voorziene meerderheid, en bij algemene stemmen van de vertegenwoordigers van de Verdragsluitende Partijen die gerechtigd zijn in het Comité zitting te hebben.

2. Ten aanzien van elke toetredende Staat treedt het Verdrag in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van drie maanden na de datum van de nederlegging van akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 17

1. Elke Staat kan bij de ondertekening of de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding het grondgebied of de grondgebieden aanwijzen waarop dit Verdrag van toepassing zal zijn.

2. Elke Staat kan op elk later tijdstip, door middel van een verklaring, gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, de toepassing van dit Verdrag uitbreiden tot elk ander, in de verklaring aangewezen grondgebied. Ten aanzien van een dergelijk grondgebied treedt het Verdrag in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van drie maanden na de datum van ontvangst van de verklaring door de Secretaris-Generaal.

Convention. Dans ce but, chaque Etat contractant désignera une autorité centrale chargée de recevoir les demandes d'assistance et d'y donner suite et en informera le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe lors du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion.

Article 13

1. Le Comité européen pour les problèmes criminels (CDPC) du Conseil de l'Europe sera tenu informé de l'application de la présente Convention.

2. A cette fin, chaque Partie transmettra au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe toute information utile concernant ses dispositions législatives ou réglementaires relatives aux questions couvertes par la Convention.

TITRE III

Clauses finales

Article 14

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe. Elle sera soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 15

1. La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle trois Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention conformément aux dispositions de l'article 14.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 16

1. Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra inviter tout Etat membre du Conseil de l'Europe à adhérer à la présente Convention par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20(d) du Statut du Conseil de l'Europe, et à l'unanimité des représentants des Etats contractants ayant le droit de siéger au Comité.

2. Pour tout Etat adhérent, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 17

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2. Tout Etat peut, à tout moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Elke krachtens de twee voorgaande leden afgelegde verklaring kan, ten aanzien van elk in een dergelijke verklaring aangewezen grondgebied, worden ingetrokken door middel van een kennisgeving, gericht aan de Secretaris-Generaal. De intrekking wordt van kracht op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na de datum van ontvangst van die verklaring door de Secretaris-Generaal.

Artikel 18

1. Elke Staat kan bij de ondertekening of de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding verklaren een of meer voorbehouden te maken.

2. Elke Verdragsluitende Partij die een voorbehoud krachtens het vorige lid heeft gemaakt, kan dit geheel of gedeeltelijk intrekken door middel van een kennisgeving, gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa. De intrekking wordt van kracht op de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

3. Een Partij die een voorbehoud heeft gemaakt met betrekking tot een bepaling van dit Verdrag kan niet de toepassing van die bepaling door een andere Partij eisen; indien haar voorbehoud gedeeltelijk of voorwaardelijk is, kan zij evenwel de toepassing van die bepaling eisen voor zo ver zij deze zelf heeft aanvaard.

Artikel 19

1. Elke Partij kan dit Verdrag op elk ogenblik opzeggen door middel van een kennisgeving, gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

2. Een dergelijke opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 20

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa stelt de Lid-Staten van de Raad en elke Staat die tot dit Verdrag is toetreden in kennis van:

- a) elke ondertekening;
- b) de nederlegging van elke akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- c) elke datum van inwerkingtreding van dit Verdrag overeenkomstig de artikelen 15, 16 en 17;
- d) elke andere handeling, kennisgeving of mededeling met betrekking tot dit Verdrag.

3. Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 18

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer faire usage d'une ou de plusieurs réserves.

2. Tout Etat contractant qui a formulé une réserve en vertu du paragraphe précédent peut la retirer en tout ou en partie en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet à la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

3. La Partie qui a formulé une réserve au sujet d'une disposition de la présente Convention ne peut prétendre à l'application de cette disposition par une autre Partie; toutefois, elle peut, si la réserve est partielle ou conditionnelle, prétendre à l'application de cette disposition dans la mesure où elle l'a acceptée.

Article 19

1. Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 20

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil et à tout Etat ayant adhéré à la présente Convention:

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;
- c) toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à ses articles 15, 16 et 17;
- d) tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.